

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

راهنمای مصوبی زائران

ملاکات بازگشتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پلی به سوی ملکوت (ویژه حج تمتع)

نویسنده:

فاطمه کریمی

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	پلی به سوی ملکوت (ویژه حج تمتع)
۹	مشخصات کتاب
۹	فصل اول
۹	طلیعه
۹	اشاره
۱۹	اشاره
۲۲	در مکتب مکه مکرمه
۲۷	در مکتب مدینه منوره
۳۰	تقویم حج
۳۰	مناسبت های مهم ذی القعدة
۳۱	اعمال عمومی ماه ذی القعدة
۳۷	مناسبت های مهم ذی الحجة الحرام
۳۹	اعمال عمومی ماه ذی الحجة
۴۵	اعمال روز عید غدیر
۴۶	اعمال روز ۲۴ ذی الحجه (روز مباحله)
۵۵	اعمال روز بیست و پنجم
۵۶	دعا
۵۶	اشاره
۵۶	الف: عوامل استجابت دعا
۵۷	ب: شرایط دعا کردن
۵۷	اشاره
۵۸	ایام و زمان برای دعاهای خاص

۶۱	فصل دوم
۶۱	مقدمات فقهی و اخلاقی حج در ایران
۶۱	اشاره
۶۴	۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل
۶۴	۲- تصحیح و بازشناسی وضو و غسل
۶۵	۳- بازخوانی و تصحیح نماز
۶۵	اشاره
۶۶	تلفظ عربی بعضی از حروف
۷۰	حمدوسوره و ذکرهای واجب در نمازوحج
۷۲	۴- تعیین مرجع تقلید
۷۲	۵- تعیین تکلیف حج واجب و حج نیایی
۷۳	۶- حسابرسی اموال
۷۴	۷- وصیت کردن
۷۵	۸- طلب حلالیت
۷۵	۹- حسن خلق
۷۶	۱۰- صدقه دادن
۷۷	۱۱- نماز و دعای پیش از سفر
۷۷	۱۲- غسل
۷۸	۱۳- خواندن قرآن
۷۹	۱۴- دعای سفر
۷۹	مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید)
۸۳	فصل سوم آداب معاشرت
۸۳	اشاره
۸۵	اخلاق معاشرت

۸۶	معيار معاشرت
۸۶	اشاره
۸۸	۱- اهتمام ورزیدن به کار مردم
۹۱	۲- برآورده کردن نیازهای مردم
۹۳	۳- ایجاد دوستی و الفت میان مردم
۹۵	۴- خوشرویی و حسن خلق
۹۷	۵- عفو و گذشت
۹۹	۶- کنترل خشم
۱۰۰	۷- طمأنینه در برابر مشکلات
۱۰۳	فصل چهارم
۱۰۳	درمدینه منوره
۱۰۳	اعمال و آداب مدینه منوره
۱۰۴	اعمال روز ورود
۱۵۴	دیگر مستحبات مدینه
۱۵۷	توصیه های لازم به زائران
۱۶۲	آداب وداع با مدینه
۱۶۵	تقویم عبادی مدینه منوره
۱۹۴	فصل پنجم
۱۹۴	درمکه مکرمه
۱۹۴	اعمال و آداب مکه مکرمه
۱۹۹	مستحبات ورود به مکه
۱۹۹	مستحبات ورود به مسجدالحرام
۲۰۱	مستحبات طواف
۲۰۴	دیگر مستحبات مکه و مسجد الحرام

۲۰۸	توصیه‌های لازم در مکه مکرمه
۲۱۲	طواف وداع
۲۱۵	تقویم عبادی مکه
۲۶۰	فصل ششم
۲۶۰	اشاره
۲۶۳	عرفات
۲۶۵	مستحبات، آداب و اعمال عرفات
۲۷۰	مشعر
۲۷۱	آداب و اعمال مشعر
۲۷۴	منا
۲۷۶	آداب و اعمال منا
۲۷۸	اعمال روز عید قربان
۲۷۹	فصل هفتم
۲۷۹	تولدی دوباره
۲۸۹	فصل هشتم
۲۸۹	رسول اکرم (ص) در قرآن
۳۰۴	دعای مکارم الأخلاق
۳۱۵	مناجات امیر المؤمنین (ع) در مسجد کوفه
۳۲۰	دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه
۳۲۴	(دعای روز عید قربان)
۳۳۳	منابع
۳۳۵	درباره مرکز

پلی به سوی ملکوت (ویژه حج تمتع)**مشخصات کتاب**

سرشناسه : کریمی، فاطمه، ۱۳۴۳ -
 عنوان و نام پدیدآور : پلی به سوی ملکوت : راهنمای معنوی زائران/تهیه و تنظیم ف کریمی ؛ [به سفارش] معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری.
 مشخصات نشر : تهران: مشعر، ۱۳۸۶.
 مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.:جدول.
 شابک : ۹۷۸۹۶۴۵۴۰۰۶۲۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۱۰.
 عنوان دیگر : راهنمای معنوی زائران.
 موضوع : حج.
 موضوع : دعاها.
 شناسه افزوده : بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت. معاونت آموزش و پژوهش.
 رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ک۴۳۶ پ۸
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۰۶۹۸
 ص: ۱

فصل اول**طلیعه****اشاره**

ص: ۱۱

اشاره

حج، پررمز و رازترین و نمادی‌ترین عبادات است. حج، شکوه‌مندترین محفل دیدار خالق و مخلوق است. حج، سیر الی الله است که با دل‌کندن از همه تعلقات دنیوی شروع می‌شود و تا دیدار یار، ادامه می‌یابد. عارفان با همه مقامات و کمالات، سلوک خویش را در حج به اتمام می‌رسانند و عابدان حلاوت بهترین عبادات خود را در این مأوی جستجو و عالمان در رهگذر این سفر بر علم و معرفت خویش می‌افزایند. حج بهترین میعادگاه مسلمانان است که در آن مسلمانان با یکدیگر آشنا می‌شوند و ضمن بررسی مشکلات در صدد رفع آن بر می‌آیند. حج یادآور رنج‌ها و مصائب پیامبر(ص)

ص: ۱۲

در مسیر تبلیغ اسلام و رستگاری بشریت است. پیام حج، پیام آزادگی و رهایی است. پیام طواف کعبه، طواف دل است، به دنبال معبود گشتن است. رها شدن از غیر و بندگی خدا را پذیرفتن است. خدای را سپاس که فرصت عشق و پرستش خود را در موسم حج به بندگان بخشید و مناسک حج و عمره را به منظور پالایش صحیح روح و روان آدمی بدو عطا کرد. در این رهگذر و در پی تحقق اهداف عالیه این سفر معنوی مبتنی بر اصل ارتقاء محوری برای استفاده هر چه بهتر از لحظات این سفر معنوی "، معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری " بر آن شد تا با تهیه کتابی تحت عنوان "راهنمای معنوی زائران،" زمینه استفاده بهتر زائران از فرصت‌های شکوهمند حج را فراهم نماید.

ناگفته پیداست که برای قریب به اتفاق زائران بیت‌الله الحرام بویژه آنانی که برای اولین بار این سفر الهی را تجربه می کنند، همواره این سؤال در هنگام ورود به مکه مکرمه و مدینه منوره مطرح

ص: ۱۳

بوده است که چگونه از این فرصت و نعمت خدادادی به بهترین شکل استفاده کنند و چه اعمالی را، چه وقت، در کجا و چگونه انجام دهند.

"پلی به سوی ملکوت" تلاش کرده است با مراجعه به کتب روایی و سیره معصومین (علیهم السلام) و توصیه‌ها و راهنمایی‌های علماء و عرفای بزرگ اسلامی به این سؤال زائران پاسخ گوید و با بیان اعمال و عبادات مکه و مدینه، دست‌های نیاز زائران را به آسمان ملکوت نزدیک کند.

فرصت را مغتنم شمرده و از تلاش‌های ارزشمند سرکار خانم کریمی و پیگیری و نظارت مستمر حجة الاسلام والمسلمین آقای حمید نگارش که با تلاش‌های فراوان در فرصتی اندک تهیه و تنظیم و تدوین این اثر را عهده دار شدند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

در مکتب مکه مکرمه

موسم حج، محبوب‌ترین زمان نزد خدا است. حضرت رسول اکرم (ص) فرمود: "ما من ایام العمل الصالح فیها احبّ الی الله عزّ وجلّ من ایام عشر الا-ضحی". "کار نیک در هیچ زمانی محبوب‌تر از دهه اول ماه ذی‌الحجه نیست. از آن حضرت سؤال کردند: حتی جهاد در راه خدا به اندازه اعمال دهه اول ذی‌الحجه محبوب نیست. فرمود: نه، حتی جهاد نیز به این اندازه محبوب نیست. خدای حکیم به این ده‌روز در قرآن قسم یاد کرده است: «وَالْفَجْرِ* وَلَيَالٍ عَشْرٍ». اهل سیر و سلوک بر این باورند که دهه اول ذی‌الحجه بهترین فرصت برای خلوت و معرفت و عبادت است. "حج، "معراج خاک است تا افلاک و "مکه" سکوی پرواز است شهر نیست، مدرسه است که در آن مشق عشق و بندگی و دلدادگی نوشته می‌شود و زائران تمرین اصول دین می‌کنند.

ص: ۱۵

وقتی برای دیدار خانه دوست با پوشیدن لباس احرام و گفتن «لبیک» همه مظاهر دنیا را کنار گذاشته، تنها و منقطع رو به او می‌آورد، صبغه الهی می‌گیرد، و با تمام وجود در برابر خداوند سر تسلیم فرود آورده و به مکانی وارد می‌شود که تمام انبیای عظام بخصوص ابراهیم خلیل (ع) و حضرت ختمی مرتبت برای تحکیم دین حق تلاشها کرده و رنجها دیده‌اند. زائر خانه خدا با یادآوری این رنجها و تلاشها نظر به راه و اندیشه آنان دارد. آن هنگام که همه، یک دست و یک رنگ با صفوفی فشرده، یکدل و یک صدا، نوای ملکوتی «لبیک» را سر می‌دهند و به دور از میتها و رنگ و شکلها و فارغ از هیاهوی دوگانگیها و اختلافات طبقاتی، طواف و سعی می‌کنند و هیچ تعارض و مشکلی، سبب اختلاف اعمالشان نمی‌شود، نمایی از عدل الهی را به تصویر می‌کشند. از سوی دیگر این یک رنگی و حرکت و دوری از خانواده و تعلقات دنیوی

ص: ۱۶

با دو تکه لباس سفید و توقف در موقف‌های مختلف، همه یادآور معاد و رستاخیز است. پس از انجام اعمال و مناسک و فرائض نیز، زائران، پای‌بند به عهد و میثاقی که با خدای خویش بسته‌اند، اعمال را به اتمام می‌رسانند. باشد که با عروجی که پیدا کرده‌اند همواره در ملکوت اعلیٰ به پرواز درآیند و با پیروی همیشگی از دستورات حق، از فرود خویش جلوگیری نمایند.

معلم‌ان حج

حج یعنی توفیق حضور و شرکت در کلاس معلم‌ان بزرگ تاریخ و بشریت. نمی‌توان در سرزمین وحی اقامت کرد و از خرمن معلم‌ان بزرگ تاریخ، خوشه‌ای نچید. بی‌شک یکی از اهداف و پیام‌های اصلی حج، آشنایی زائران با معلم‌ان بزرگ تاریخ و شیوه زندگی آنهاست. معلم اول حضرت آدم(ع)، ابراهیم(ع)، اسماعیل(ع)، هاجر(س) و

ص: ۱۷

محمد(ص). با شناخت صحیح این معلمان و راهبران، زائر "چگونه زیستن" را می آموزد.

تجربه پرواز

شب احرام و حرکت به سوی عرفات، وقتی هرچه داشته‌ای را بر زمین می گذاری و تنها با یک رخت ساده به صحرا می روی، تازه پرواز و سبکی را تجربه می کنی. تازه می فهمی علاقه‌ها و دلبستگی‌های روزمره چه بر سر پرنده روحت آورده‌اند و چگونه به زنجیرش کشیده‌اند. در مدرسه مکه می آموزی که مسیر خوشبختی تنها از قطع همه وابستگی‌ها و دلبستگی‌ها و لبیک به حضرت دوست می گذرد. به فرموده امام سجاده(ع) اگر کسی در میقات، هنگام بستن احرام، از قلب نگذراند که "خدایا از هرچیز که غیر تو است، دست شستم و فقط به ولای تو دل بستم،" او در حقیقت به میقات نرفته و احرام نبسته است:

ص: ۱۸

به هوش ای دل که میقات است اینجا
محل نفی و اثبات است اینجا
از اینجا باید آهنگ سفر کرد
یقین خویشتن را بارور کرد
حدیث مرگ قبل از مرگ این است
طریق وصل حق جویان چنین است
قدم در دامن محراب بگذار
به سجده سرچنان مهتاب بگذار
بگو لبیک یا معبود، لبیک
مرا تنها تویی مقصود، لبیک

ص: ۱۹

در مکتب مدینه منوره

مدینه، شهری است که همه خانه‌ها و محله‌هایش، همسایه مسجد و خانه پیامبر(ص) است. از هر جای شهر که به راه افتی، گذرت به مسجد است و از میان مسجد به هر جای شهر که بخواهی می‌توانی بروی. در مسجد النبی، محمد(ص) را زیارت می‌کنی و در جوارش فاطمه(س) را و این‌ها همه از یک خانه و یک مسجد در بستر زمان جاری شده‌اند.

مسلمان بودن

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که چگونه می‌توان مسلمان بود و خلق و خوی مسلمانی داشت. همان خوبی که تو را محمدی و مسجدی می‌کند. شاید که در هنگام بازگشت به شهر و دیار خود رنگ و بوی آنان را به خود بگیری و گرد دوری از این مسجد و خانه را از خود دور کنی. ارتباط با خانه پیامبر خدا و اهل بیت او و مسجدی که از آن اسلام گسترش یافته است، ارتباطی جدا نشدنی

ص: ۲۰

است. نزول وحی از آسمان ملکوت به مسجدالحرام و مسجدالنبی. مقصد معلوم و راه روشن است، باشد تا که راه گم نکنیم و به بی‌راهه نرویم.

همراهی پیامبر(ص)

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که در طول تاریخ، آنان که متعلق به اخلاق پیامبر(ص) شدند، در احد، خندق و تبوک پرواز را تجربه کردند و در خاطره تاریخ جاودانه شدند. اما گروهی دیگر که دل در گرو دنیا و لذات مادی داشتند، شکست احد را رقم زدند. احد عبرتگاه بزرگ مسلمانان است تا همگان بدانند در تمامی عقبه‌ها و جنگ‌های سخت، حتی اگر رسول خدا(ص) در میان حاضر باشد و تو اخلاقت محمدی نباشد نتیجه بودنت فقط شکست است. در عوض اگر نبی و ولی غایب باشند اما تو عطر محمدی را بوئیده باشی و اخلاقت رنگ آسمان گرفته باشد، هر که باشی، از هر کجا که آمده باشی، هر کجا قدم گذاری، عبرتی است حسنه برای صاحبان خرد.

ص: ۲۱

خودباوری

در مدرسه مدینه می آموزیم که مسلمانان با پیشینه تاریخی و منابع غنی فرهنگی و علمی، سرآمد همه اقوام بوده‌اند و آن چه امروز می تواند دوباره آنان را از این تفرقه و وضعیت اسف بار نجات دهد، بازگشت به همان سرمایه‌ها و پیشینه وحیانی و فرهنگی است.

شهری زنده

در مدرسه مدینه می آموزیم که چگونه یک شهر می تواند همواره منشاء و سرچشمه نورانیت و برکت برای همه جهانیان در طول تاریخ باشد.

ص: ۲۲

تقویم حج

مناسبت های مهم ذی القعدة

نمایش تصویر

ص: ۲۳

نمایش تصویر

اعمال عمومی ماه ذی القعدة

* خواندن نماز اول ماه

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول بعد از حمد، ۳۰ مرتبه توحید و در رکعت دوم بعد از حمد ۳۰ مرتبه انا انزلنا خوانده می شود.

زمان نماز اول ماه از اول صبح تا غروب آفتاب است و بعد از نماز صدقه دهد.

ص: ۲۴

* خواندن نمازهای یکشنبه ذی القعدة

روزهای یکشنبه در ماه ذی القعدة، نماز مخصوصی دارد. نماز گزار در این روز باید ابتدا غسل کند و وضو بگیرد و سپس دو نماز دو رکعتی (جمعا ۴ رکعت) به جا آورد که در هر رکعت حمد یک مرتبه، توحید ۳ مرتبه، معوذتین (سوره ناس و فلق) یک مرتبه خوانده می شود و پس از پایان نماز، نماز گزار باید ۷۰ مرتبه این ذکر را بخواند: (استغفرالله رَبِّي واتُوبُ اليه) و بگوید لا حَوْلَ و لا قُوَّةَ الا بِاللّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ * يا عزيزُ يا غَفَّارُ اغْفِرْ لي ذُنُوبِي و ذُنُوبَ الْمُؤْمِنِينَ و الْمُؤْمِنَاتِ فَانَّهُ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الا انت.

* احیای شب پانزدهم ذی القعدة جهت برآورده شدن حاجات

* عبادت و احیای شب بیست و پنجم

* اعمال روز بیست و پنجم (دحوالارض):

غسل + ۲ رکعت نماز در وقت صبح که در هر رکعت حمد یک مرتبه، سوره "و الشمس" ۵ مرتبه خوانده

ص: ۲۵

می شود و بعد از سلام نماز بگوید: لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ + سپس دعا کند و بخواند این دعا را:
 يَا مُقِيلَ الْعَثْرَاتِ اِقْلِنِي عَثْرَتِي يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ اجِبْ دَعْوَتِي، يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ اسْمِعْ صَوْتِي وَارْحَمْنِي وَتَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَ مَا عِنْدِي، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

* خواندن دعایی که به همین مناسبت (دحوالارض) وارد شده است.

اللَّهُمَّ دَاخِيَ الْكَعْبَةِ، وَفَالِقَ الْحَبَّةِ، وَصَارِفَ اللَّزِيَّةِ، وَكَاشِفَ كُلِّ كَرْيَةٍ، اسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ إِيَامِكَ الَّتِي اعْظَمْتَ حَقَّهَا، وَأَقْدَمْتَ سَبْقَهَا، وَجَعَلْتَهَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ وَدِيْعَةً، وَالْيَكَّ ذَرِيْعَةً، وَبَرَحْمَتِكَ الْوَسِيْعَةِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدَ عَبْدِكَ الْمُتَتَجِبِ فِي الْمِيثَاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلَاقِ، فَاتِقِ كُلَّ رَتَقٍ، وَدَاعِ إِلَى كُلِّ حَقٍّ، وَعَلَى أَهْلِ

ص: ۲۶

بَيْتِهِ الْأَطْهَارِ الْهُدَاهِ الْمَنَارِ دَعَائِمِ الْجَبَارِ، وَوَلَاةِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَاعْطِنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا مِنْ عَطَائِكَ الْمَخْزُونِ غَيْرِ مَقْطُوعٍ وَلَا مَمْنُوعٍ، تَجْمَعُ لَنَا بِهِ التَّوْبَةَ وَحُسْنَ الْأُوبِيَّةِ، يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ، وَآكْرَمَ مَرْجُوٍّ، يَا كَفِيَّ يَا وَفِيَّ يَا مَنْ لَطْفُهُ خَفِيُّ الطُّفِّ لِي بِلُطْفِكَ، وَاسْرِعْ عِدْنِي بِعَفْوِكَ، وَائِدْنِي بِنَصْرِكَ، وَلَا تُنْسِنِي كَرِيمَ ذِكْرِكَ بِوَلَاةِ أَمْرِكَ، وَحَفْظَةَ سِرِّكَ، وَاحْفَظْنِي مِنْ شَوَائِبِ الدَّهْرِ إِلَى يَوْمِ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ، وَأَشْهَدْنِي أَوْلِيَاءِكَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِي، وَحُلُولِ رَمْسِي، وَانْقِطَاعِ عَمَلِي، وَانْقِضَاءِ أَجَلِي، اللَّهُمَّ وَادْكُرْنِي عَلَى طَوْلِ الْبَلْبَلِ إِذَا حَلَلْتُ بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَى، وَنَسِينِي النَّاسُونَ مِنَ الْوَرَى، وَاحْلِلْنِي دَارَ الْمَقَامَةِ، وَبَوِّئْنِي مَنزِلَ الْكِرَامَةِ، وَاجْعَلْنِي مِنْ مُرَافِقِي أَوْلِيَائِكَ وَأَهْلِ

ص: ۲۷

اجْتِبَائِكَ وَاصْطِفَائِكَ، وَبَارِكْ لِي فِي لِقَائِكَ، وَارْزُقْنِي حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجْلِ، بَرِيئاً مِنَ الزَّلَلِ وَسُوءِ الْخَطَلِ، اللَّهُمَّ وَأُورِدْنِي حَوْضَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَاسْقِنِي مِنْهُ مَشْرَباً رَوِيّاً سَائِغاً هَنِئاً لَا اِظْمَأَ بَعْدَهُ وَلَا اِحْلَأَ وَرَدَّهُ وَلَا عَنَّهُ اِذَا دُ، وَاجْعَلْهُ لِي خَيْرَ زَادٍ، وَأَوْفِي مِيعَادَ يَوْمِ يَقُومُ الْأَشْهَادُ، اللَّهُمَّ وَالْعَن جَابِرَةَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ، وَبِحُوقِ أَوْلِيَائِكَ الْمُسْتَأْثِرِينَ اللَّهُمَّ وَأَقْصِمْ دَعَائِمَهُمْ وَأَهْلِكَ أَشْيَاعَهُمْ وَعَامِلَهُمْ، وَعَجِّلْ مَهَالِكَهُمْ، وَاسْلُبْهُمْ مَمَالِكَهُمْ، وَضَيِّقْ عَلَيْهِمْ مَسَالِكَهُمْ، وَالْعَن مُسَاهِمَهُمْ وَمُشَارِكَهُمْ، اللَّهُمَّ وَعَجِّلْ فَرَجَ أَوْلِيَائِكَ، وَارْزُدْ عَلَيْهِمْ مَظَالِمَهُمْ، وَاطْهَرِ بِالْحَقِّ قَائِمَهُمْ، وَاجْعَلْهُ لَدَيْكَ مُنْتَصِراً، وَبِأَمْرِكَ

ص: ۲۸

فِي اَعْدَانِكَ مُؤْتَمِرًا اللَّهُمَّ اخْفُفْهُ بِمَلَائِكَهٖ النَّصِيرِ وَبِمَا لَقِيَتْ اِلَيْهِ مِنَ الْاَمْرِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، مُتَّقِمًا لَكَ حَتَّى تَرْضَى وَيَعُوذَ دِيْنَكَ بِهِ وَعَلَى
يَدَيْهِ جَدِيْدًا غَضًّا، وَيَمْحَضُ الْحَقَّ مَحْضًا، وَيَرْفُضُ الْبَاطِلَ رَفْضًا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى جَمِيْعِ اَبَائِهِ، وَاجْعَلْنَا مِنْ صَيْحِبِهِ وَاسْرِيْرَتِهِ، وَابْعَثْنَا
فِي كَرَّتِيْهِ حَتَّى نَكُوْنَ فِي زَمَانِهِ مِنْ اَعْوَانِيْهِ، اللَّهُمَّ اَدْرِكَ بِنَا قِيَامَهُ، وَاشْهَدْنا اِيَامَهُ، وَصَلِّ عَلَيْهِ وَارْزُدْ اِلَيْنَا سَلَامَهُ، وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللهِ
وَبَرَكَاتُهُ.

ص: ۲۹

مناسبت‌های مهم ذی‌الحجه‌الحرام

نمایش تصویر

ص: ۳۰
نمایش تصویر

ص: ۳۱

نمایش تصویر

اعمال عمومی ماه ذی الحجه

* خواندن نماز اول ماه

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول بعد از حمد ۳۰ مرتبه توحید و در رکعت دوم بعد از حمد ۳۰ مرتبه انا انزلنا

خوانده می شود. زمان آن از اول وقت تا غروب آفتاب است و بعد از نماز صدقه بدهد.

ص: ۳۲

* نماز حضرت زهرا(س) در اول ذی الحجه

۴ رکعت (دو نماز دو رکعتی) که در هر رکعت بعد از حمد، ۵۰ مرتبه توحید خوانده می شود و بعد از نماز این دعا را بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْبُهْجَةَ وَالْجَمَالَ
 سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّى بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى اثْرَ النَّمْلِ فِي الصَّفَا سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَا هَكَذَا
 غَيْرُهُ.

* نماز دهه اول ذی الحجه

امام صادق(ع) فرمود: پدرم حضرت امام باقر(ع) به من فرمود: پسر من در دهه نخست از ماه ذی الحجه هر شب میان نماز مغرب و
 عشاء این دو رکعت نماز را ترک مکن. در هر رکعت سوره حمد و سوره قل هو الله را می خوانی پس از آن آیه ۱۴۲ سوره

ص: ۳۳

اعراف را می خوانی. اگر چنین کنی در ثواب حاجیان و اعمال حج آنها شریک می شوی.

* از روز اول تا روز عرفه، بعد از نماز صبح و قبل از نماز مغرب این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ هَذِهِ الْأَيَّامُ الَّتِي فَضَّلْتَهَا عَلَيَّ الْأَيَّامِ وَشَرَّفْتَهَا قَدْ بَلَّغْتَنِيهَا بِمَنِّكَ وَرَحْمَتِكَ، فَانزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ، وَأَوْسِعْ عَلَيْنَا فِيهَا مِنْ نِعْمَاتِكَ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَهْدِينَا فِيهَا لِسَبِيلِ الْهُدَى وَالْعِفَافِ وَالْغِنَى وَالْعَمَلِ فِيهَا بِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى، وَيَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى، وَيَا شَاهِدَ كُلِّ مَلَأَ، وَيَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَكْشِفَ عَنَّا فِيهَا الْبَلَاءَ،

ص: ۳۴

وَتَسْتَجِيبُ لَنَا فِيهَا الدُّعَاءَ، وَتَقْوِينَا فِيهَا وَتُعِينَنَا وَتُوفِّقُنَا فِيهَا لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَتَرْضَى وَعَلَى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنْ طَاعَتِكَ وَطَاعِيَةِ رَسُولِكَ
 وَاهْلِ وَلايَتِكَ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اَنْ تُصَلِّىَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاَنْ تَهَبَ لَنَا فِيهَا الرِّضَا اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ، وَلا
 تَحْرِمْنَا خَيْرَ مَا تُنَزِّلُ فِيهَا مِنَ السَّمَاءِ، وَطَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ يَا عَلَمَ الْغُيُوبِ، وَاَوْجِبْ لَنَا فِيهَا دَارَ الْخُلُودِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
 مُحَمَّدٍ، وَلا تَتْرُكْ لَنَا فِيهَا ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ، وَلا هَمًّا اِلَّا فَرَجْتَهُ، وَلا دَيْنًا اِلَّا قَضَيْتَهُ، وَلا غَائِبًا اِلَّا اَدَيْتَهُ، وَلا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اِلَّا
 سَهَّلْتَهَا وَيَسَّرْتَهَا اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ يَا عَالِمَ الْخَفِيَّاتِ، يَا رَاحِمَ الْعَبْرَاتِ، يَا مُجِيبَ

ص: ۳۵

الدَّعَوَاتِ، يَا رَبَّ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ، يَا مَنِ لَّا تَشَابُهُ عَلَيْهِ الْأَمْضَوَاتِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنَا فِيهَا مِنْ عَتَقَاتِكَ
وَطَلَقَاتِكَ مِنَ النَّارِ، وَالْفَائِزِينَ بِجَنَّتِكَ وَالنَّاجِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ

* در ده روز اول ماه ذی الحجه، این پنج دعا را بخواند: (اگر هر کدام را ۱۰۰ مرتبه بخواند، بهتر است)

(۱) اشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، بِيَدِهِ الْخَيْرَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(۲) اشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

ص: ۳۶

۳) اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ

۴) اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ

۵) حَسْبِيَ اللهُ وَكَفَى سَمِعَ اللهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وِرَاءَ اللهِ مُنْتَهَى، اَشْهَدُ لِلَّهِ بِمَا دَعَا وَ اِنَّهُ بَرِيٌّ مِمَّنْ تَبَرَّءَ وَ اِنَّ لِلَّهِ الْاٰخِرَةَ وَالْاَوَّلَى

* در دهه اول ذی الحجه، این دعا روزی ده مرتبه خوانده شود:

لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ عَزَّوَجَلَّ وَاللَّيَالِي وَالنُّجُومُ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ عَزَّوَجَلَّ اَمْوَاجِ الْبُحُورِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَ رَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ عَزَّوَجَلَّ الشُّوْكَ

الشَّجَرِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ عَزَّوَجَلَّ الشُّعْرِ وَالْوَبْرِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ عَزَّوَجَلَّ الْحَجَرِ وَالْمَدْرِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ

ص: ۳۷

عَدَدَ لَمَحِ الْعُيُونِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَشِيَ عَسَ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَّاحِ فِي الْبَرَارِ وَالصُّخُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنَ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ.

* اعمال شب و روز عرفه در فصل پنجم

(مستحبات و اعمال ایام تشریق، ص ۱۸۱) آمده است.

اعمال روز عید غدیر

۱- روزه گرفتن.

در روایتی از امام صادق(ع) روزه این روز برابر روزه شصت ماه شمرده شده است.

۲- غسل.

۳- احسان و نیکی به برادران مؤمن.

امام رضا(ع) فرمود: کسی که در این روز به خانواده و برادران مؤمن خود انفاق دهد، خداوند روزی او را زیاد می گرداند.

ص: ۳۸

۴- خواندن زیارت امین‌الله (که در بخش پایانی کتاب آمده است)

۵- امام رضا فرمود: در چنین روزی که روز عید و تبریک گفتن به یکدیگر است مناسب است مؤمنان وقتی به یکدیگر می‌رسند

این جملات را بگویند: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

۶- خواندن دعای ندبه.

۷- امام صادق(ع) می‌فرماید: در روز عید غدیر دو رکعت نماز بخوان، پس از نماز به سجده برو و صد مرتبه خدا را شکر کن.

اعمال روز ۲۴ ذی الحجه (روز مباحله)

۱- غسل

۲- ۲ رکعت نماز مثل نماز عید غدیر

۳- خواندن دعای مباحله:

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِابْهَاءِ وَكُلِّ بَهَائِكَ بِهَيْئِ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلِّهِ،

ص: ۳۹

اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِاجْلِهِ وَكُلُّ جَلَالِكَ جَلِيلٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِاجْمَلِهِ وَكُلُّ جَمَالِكَ جَمِيلٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِ فَاسْتَجِبْ لى كَمَا وَعَدْتَنِى، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِاعْظَمِهَا وَكُلُّ عَظَمَتِكَ عَظِيمَةٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِاَنْوَرِهِ وَكُلُّ نُورِكَ نَبِيْرٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِنُورِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِاَوْسَعِهَا وَكُلُّ رَحْمَتِكَ وَاسِعَةٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِ فَاسْتَجِبْ لى كَمَا وَعَدْتَنِى، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ

ص: ۴۰

كَمَا لِحِكَ بِإِكْمَلِهِ وَكُلُّ كَمَا لِحِكَ كَمَا لِحُ اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ بِكَمَا لِحِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتَمِّهَا وَكُلُّ كَلِمَاتِكَ تَأَمُّهُ،
 اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا وَكُلُّ أَسْمَائِكَ كَبِيرَةٌ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ كُلِّهَا،
 اللَّهُمَّ أَنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِأَعَزِّهَا وَكُلُّ عِزَّتِكَ عَزِيزَةٌ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ
 بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَشِيئَتِكَ بِأَمْضَاهَا وَكُلُّ مَشِيئَتِكَ مَاضِيَةٌ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ بِمَشِيئَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ
 بِقُدْرَتِكَ الَّتِي اسْتَطَلَّتْ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكُلُّ قُدْرَتِكَ مُسْتَطِيلَةٌ، اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا،

ص: ۴۱

اللَّهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِى فَاسْتَجِبْ لى كَمَا وَعَدْتَنِى، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِاَنْفَعِىهِ وَكُلُّ عِلْمِكَ نَافِعٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِارِضَاةٍ وَكُلُّ قَوْلِكَ رِضَاةٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ مَسْأَلِكَ بِاِحْبَابِهَا وَكُلِّهَا اِلَيْكَ حَبِيبُهُ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِمَسْأَلَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِى فَاسْتَجِبْ لى كَمَا وَعَدْتَنِى، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِاشْرَفِهِ وَكُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِاَدْوَمِهِ وَكُلُّ سُلْطَانِكَ دَائِمٌ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِاَفْخَرِهِ وَكُلُّ مُلْكِكَ

ص: ۴۲

فَاخِرُ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّي ادْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ مِنْ عِلَائِكَ بِاعْلَاهُ
وَكُلِّ عِلَائِكَ عَالٍ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِعِلَائِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ مِنْ آيَاتِكَ بِاعْجَابِهَا وَكُلِّ آيَاتِكَ عَجِيْبَةٍ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ
بِآيَاتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ مِنْ مَنِّكَ بِاقْدَمِهِ وَكُلِّ مَنِّكَ قَدِيمٍ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِمَنِّكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ اِنِّي ادْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِي
فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِمَا اَنْتَ فِيهِ مِنَ الشُّؤْنِ وَالْجَبْرُوتِ، اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَكُلِّ جَبْرُوتٍ، اللَّهُمَّ اِنِّي
اسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِي بِهِ حِينَ اسْأَلُكَ، يَا اللهُ يَا لا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اسْأَلُكَ بِبَهَاءِ لا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لا

ص: ۴۳

اَللهُ اَلْمَا اَنْتَ اَسْأَلُكَ بِجَلَالِ لَا- اَللهُ اَلْمَا اَنْتَ، يَا لَا- اَللهُ اَلْمَا اَنْتَ اَسْأَلُكَ بِاَللهِ اَلْمَا اَنْتَ، اَللهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا اَمَرْتَنِ فَاَسْتَجِبْ لى كَمَا
 وَعَدْتَنِ، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ بِاعْمَمِهِ وَكُلِّ رِزْقِكَ عَامًّا، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ كُلِّهِ، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ عَطَائِكَ بِاهْنِئِهِ
 وَكُلِّ عَطَائِكَ هَنِئِيًّا، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِعَطَائِكَ كُلِّهِ، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِكَ بِاعْجَلِهِ وَكُلِّ خَيْرِكَ عَاجِلًا، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ
 بِخَيْرِكَ كُلِّهِ، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ بِافْضَلِهِ وَكُلِّ فَضْلِكَ فَاضِلًا، اَللهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ كُلِّهِ، اَللهُمَّ اِنِّى اَدْعُوكَ كَمَا
 اَمَرْتَنِ فَاَسْتَجِبْ لى كَمَا وَعَدْتَنِ، اَللهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَابْعَثْنى عَلَى الْاِيْمَانِ بِكَ،

ص: ۴۴

والتَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ، وَالْوَلَايَةِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِيطَالِبٍ، وَالْبِرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّهِ وَالْإِيْتِمَامِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَإِنِّي قَدْ رَضِيتُ بِذَلِكَ يَا رَبِّ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ فِي الْأَوَّلِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَى، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْمُرْسَلِينَ، اللَّهُمَّ اعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقِنِّي بِمَا رَزَقْتَنِي، وَبَارِكْ لِي فِيمَا آتَيْتَنِي، وَاحْفَظْنِي فِي غَيْبَتِي وَكُلِّ غَائِبٍ هُوَ لِي، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْنِي عَلَى الْإِيْمَانِ بِكَ، وَالتَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۴۵

وَاسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانِكَ وَالْجَنَّةَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَيِّئَاتِكَ وَالنَّارِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاحْفَظْنِي مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ، وَمِنْ كُلِّ بَلَاءٍ، وَمِنْ كُلِّ شَرٍّ، وَمِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ، وَمِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ، وَمِنْ كُلِّ آفَةٍ، نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ، وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَفِي هَذَا الْيَوْمِ، وَفِي هَذَا الشَّهْرِ، وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْسِمُ لِي مِنْ كُلِّ سِرُّورٍ، وَمِنْ كُلِّ بَهْجَةٍ، وَمِنْ كُلِّ اسْتِغْنَاءَةٍ، وَمِنْ كُلِّ فَرَجٍ، وَمِنْ كُلِّ عَافِيَةٍ، وَمِنْ كُلِّ سَلَامَةٍ، وَمِنْ كُلِّ كَرَامَةٍ، وَمِنْ كُلِّ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ، وَمِنْ كُلِّ نِعْمَةٍ وَمِنْ كُلِّ سَعَةٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنْ

ص: ۴۶

السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الشَّهْرِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِي قَدْ اخْلَقَتْ
وَجْهِي عِنْدَكَ، وَحَالَتْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ، وَعَيَّرْتَ حَالِي عِنْدَكَ فَأَنْتَ إِسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي لَا يُطْفَأُ وَبِوَجْهِ مُحَمَّدٍ حَبِيبِكَ الْمُصْطَفَى،
وَبِوَجْهِ وَلِيِّكَ عَلِيِّ الْمُزْتَضَى، وَبِحَقِّ أَوْلِيَاءِكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي، وَأَنْ
تَعْصِمَنِي فِي مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي، وَأَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ أَنْ أَعُودَ فِي شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِيكَ أَبَدًا مَا ابْتَقَيْتَنِي حَتَّى تَتَوَفَّانِي، وَأَنَا لَكَ مُطِيعٌ وَأَنْتَ عَنِّي
رَاضٍ، وَأَنْ تَخْتِمَ لِي عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ، وَتَجْعَلَ لِي ثَوَابَهُ الْجَنَّةِ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَهْلَ التَّقْوَى

ص: ۴۷

وَيَا أَهْلَ الْمُغْفِرَةِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اعمال روز بیست و پنجم

(روز نزول سوره هل أتى):

- ۱- روزه این روز مستحب است.
- ۲- انفاق و اطعام و صدقه به فقرا
- ۳- غسل و زیارت ائمه (ع) مخصوصاً خواندن زیارت جامعه کبیره

ص: ۴۸

دعا**اشاره**

عوامل استجابت دعا

شرایط دعا کردن

ایام و زمان برای دعاهاى خاص

زائر عزیز که دست نیاز و تضرع به درگاه احدیت دارد، نیکوست که به عوامل استجابت دعا، شرایط دعا کردن و زمان دعا توجه کرده تا حضرت حق عنایتی به خواسته‌هایش داشته و آنها را برآورده نماید.

الف: عوامل استجابت دعا

۱- طهارت

۲- وقت مخصوص (در بند ج توضیح داده می‌شود)

ص: ۴۹

۳- حالات مخصوص (موقع گریه و رقت قلب)

۴- نماز قبل از دعا

۵- گریه و تضرع

ب: شرایط دعا کردن**اشاره**

- خضوع
- امیدواری
- شناخت خداوند
- اعتقاد به قدرت و علم خداوند
- اذن پروردگار
- دعای خیر کردن
- قطع امید از غیر خدا
- ستم نکردن به مال و آبروی دیگران
- عمل به وظیفه
- حضور قلب در دعا
- ستایش خداوند قبل از دعا
- ذکر اسامی مناسب خدا یا غفار (برای آمرزش گناه) یا رزاق (درخواست روزی) یا قهار (برای غلبه بر دشمن) و ...

ص: ۵۰

- یادآوری نعمت های خوب خدا
- دعا درنهان
- اصرار بر دعا
- در نظر گرفتن عموم مردم
- دعای دسته جمعی

ایام و زمان برای دعاهای خاص

- شب و روز جمعه: برای توبه و طلب آمرزش
- آخر شب تا طلوع فجر، توبه و آمرزش
- بین الطلوعین: درخواست روزی
- سه شب قدر و ۲۳ رمضان و شب های احیا(شب اول رجب، نیمه شعبان، شب عید فطر، شب عید قربان) برای جمیع خواسته ها و عاقبت بخیری و آمرزش و درخواست تقدیر نیکو
- وقت ظهر: وقت زوال، درهای آسمان و بهشت باز است و حوائج بزرگ برآورده می شود.
- طلوع فجر تا طلوع آفتاب: هر که در این موقع نماز بخواند و هر درخواستی کند مستجاب می شود.
- روز عرفه: آمرزش گناه

ص: ۵۱

- در حالتهای خوش، موقع گریه و رقت قلب
- رفتن در مکان‌های دعا، مکان‌های شریف (زیر گنبد امام حسین (ع)، صحرای عرفات). (۱)

۱- تمام مباحث این فصل از کتاب المراقبات، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی گرفته شده است.

ص: ۵۳

فصل دوّم

مقدمات فقهی و اخلاقی حج در ایران

اشاره

ص: ۵۵

شرکت در هر مراسم و ضیافتی، آداب و مقدماتی دارد که باید از سوی میهمانان و شرکت کنندگان رعایت شود و صد البته "حج" که شکوهمندترین مراسم میهمانی عالم است، آداب و مقدماتی دارد که می بایست از سوی زائران دقیقاً شناخته شده و عمل شود. در همین باره امام صادق(ع) فرمود:

«من اراد الحج فتهيأ له».

هر کس سودای حج در سر دارد، خود را برای آن آماده سازد.

از این رو در این جا، توجه زائران محترم را به مقدمات و اموری که پیش از سفر، در ایران باید به آن پرداخته شده و تدارک شود، جلب می کنیم:

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

از آنجایی که حج یکی از عبادات اسلامی است قصد قربت در پذیرش آن شرط است. امام صادق(ع) در این زمینه می‌فرمایند: «
 إِذَا ارْدَتَ الْحَجَّ فَجَرِّدْ قَلْبَكَ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ كُلِّ شَاغِلٍ»
 چون اراده حج کردی دل را از هر چه که از خدایت باز دارد برهنه ساز. (۱)

۲ تصحیح و بازشناسی وضو و غسل

در ابتدا ممکن است این سوال پیش بیاید که چرا حاجی باید نحوه وضو و غسل خود را مورد بازنگری قرار دهد؟ صحت و درستی بسیاری از اعمال حج، به انجام وضو و غسل صحیح بستگی دارد و هرگونه اشتباه و سهل انگاری در آنها، موجب بطلان اعمال و مناسک حج می‌شود.

از این رو زائران بیت الله الحرام باید برای آشنایی کامل با وضو و غسل صحیح و اطمینان از صحت و درستی آن‌ها به روحانی کاروان یا امام جماعت محل مراجعه کنند و کسب اطلاع نمایند.

۱- مصباح الشریعه، باب ۲۲، ص ۹۴۲.

ص: ۵۷

۳- بازخوانی و تصحیح نماز**اشاره**

جایگاه نماز در مناسک و اعمال حج به گونه ای است که جای هیچ سوالی را در مورد ارتباط صحت نماز و حج باقی نمیگذارد. زائر بیت الله الحرام به ویژه آنان که برای نیابت در حج خود را آماده کرده اند، باید حتما از صحت نماز خود مطمئن شوند. برای این مهم اگرچه بهترین راه مراجعه به قاریان قرآن یا نوارهای آموزشی است، اما برای آشنایی زائران محترم با نحوه تلفظ و ادای بعضی از حروف و کلمات که تلفظ صحیح آنان، نقش مهمی در تصحیح نماز دارد، در این جا به شیوه تلفظ صحیح آنان اشاره شده است. در ضمن پس از نحوه تلفظ کلمات، سوره ها و اذکار نماز به ترتیب بیان شده است. زائران محترم می توانند نماز خود را نزد روحانی کاروان، امام جماعت یا قاریان قرآن قرائت کرده و اشکال های خود را در برگه ثبت نموده و نسبت به اصلاح آن اقدام نمایند.

تلفظ عربی بعضی از حروف

از آنجایی که قبولی اعمال حج، منوط به صحت آن اعمال است و یکی از اعمال واجب حج، خواندن نماز طواف است و صحت نماز وابسته به قرائت صحیح اذکار، حمد و سوره است. لذا بر آن شدیم تلفظ حروفی که در نماز، نیاز به توجه و دقت دارد و تلفظ غلط آن، سبب بطلان نماز می‌شود را با شکل و توضیح ساده بیان نماییم. انشاءالله که با تمرین و استماع نوار حمد و سوره و دقت در تصاویر ذیل، در تصحیح حمد و سوره خود موفق شوید.

تلفظ «ض»: کنار یک سمت زبان با دندانهای آسیای بالا (دندانهای چپ یا راست) برخورد کرده و پرحجم (تفخیم) تلفظ می‌شود.

تلفظ حرف «ض»

مانند «ضَالِّینَ»

ص: ۵۹

تلفظ «ص»: سرزبان با پشت دندانهای ثنایای زیرین برخورد کرده و کناره‌های زبان قدری به سمت بالا متمایل می‌شود و نباید در تلفظ آن، صدای صوت شنیده شود.

تلفظ حرف «ص»

مانند «صِراط»

تلفظ «ظ»: نوک زبان با پشت دندانهای ثنایای بالائی برخورد کرده و به حالت تفخیم ادا می‌شود.

تلفظ حرف «ظ»

مانند «العظیم»

ص: ۶۰

تلفظ «ق»: همانند تلفظ در فارسی است و فقط انتهای زبان به سمت کام بالا گرایش می‌یابد.

تلفظ حرف «ق»

مانند «قُلْ»

تلفظ «ذ»: مانند تلفظ (ث) می‌باشد و فقط در حرف (ذ) نوک زبان قدری جلوتر می‌آید و قسمت عقب‌تر از تیزی زبان به دندانهای

ثنا‌یای بالا برخورد می‌کند.

تلفظ حرف «ذ»

مانند «وَالَّذِينَ»

ص: ۶۱

تلفظ «ط»: روی سرزبان با برآمدگی کام بالا (سقف دهان) برخورد کرده و با کمی فشار هوا تلفظ می‌شود و قویترین حرف زبان عربی است (از جهت تلفظ).

تلفظ حرف «ط»

مانند «صراط»

تلفظ «ك»: همانند تلفظ در فارسی است و هنگام تلفظ انتهای زبان به سمت کام بالا می‌رود.

تلفظ حرف «ك»

مانند «كفواً»

ص: ۶۲

مخارج حروف حلقی

تلفظ «ع»: از انتهای حلق و با گرفتگی خاص و آزاد شدن هوا از حنجره تلفظ می‌شود.
 تلفظ «غ»: به بیان ساده مانند غرغره کردن آب در گلو می‌باشد و در تلفظ، انتهای زبان به سمت حلق گرایش می‌یابد.
 تلفظ «ح»: با فشردگی از انتهای حلق تلفظ می‌شود. تلفظ (ح) را معمولاً هنگام سرفه کردن می‌توان شنید.

حمدوسوره و ذکرهای واجب در نمازوحج

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ

ص: ۶۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ* الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ* إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ* اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ* صِرَاطَ الَّذِينَ
 أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* اللَّهُ الصَّمَدُ* لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ* وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*

ذکر رکوع: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

ذکر سجده: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

تشهد: الْحَمْدُ لِلَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۶۴

سلام: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ
 السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

۴- تعیین مرجع تقلید

یکی دیگر از اموری که زائران بیت‌الله الحرام باید در ایران به آن پردازند، تعیین مرجع تقلید است. چنانچه زائر خانه خدا هنوز مرجع تقلیدی ندارد و یا مرجع او از دنیا رفته و هنوز مرجعی انتخاب نکرده است، باید هر چه سریعتر به این مهم اقدام نموده و مرجع خویش را معین کند چرا که جزئیات اعمال حج بعضاً با اختلاف فتاوی مراجع عظام همراه است و زائر، برای انجام عمل صحیح، باید به نظر مرجع خود عمل نماید.

۵ تعیین تکلیف حج واجب و حج نیابی

گاهی اوقات کسی به قصد حج نیابتی ثبت نام کرده و می‌خواهد به حج بیاید، درحالی که نمی‌تواند

ص: ۶۵

نیابت کند و نیابتش باطل است و باید حج را برای خود به جا آورد. برخی مواقع نیز به قصد انجام حج واجب برای خود سفر می کند درحالی که مستطیع نیست و حج بر او واجب نشده است.

برای اینکه زائر از وجوب حج یا امکان نیابت مطمئن شود باید اولاً در جلسات آموزشی احکام حج شرکت کند و برای اطمینان بیشتر می تواند پس از اتمام جلسه آموزشی، شرایط خود را برای روحانی کاروان توضیح دهد. ثانیاً محدود افرادی که قصد حج نیابتی دارند و به ویژه قبلاً به حج نیامده اند یا حمد و سوره آنها صحیح نیست حتماً به روحانی کاروان مراجعه کرده و از امکان انجام حج نیابتی مطلع شوند.

۶ حسابرسی اموال

هزینه‌ای که در حج صرف می شود باید حلال باشد؛ زیرا طواف و نماز در لباسی که حلال نباشد باطل است. امام محمد باقر(ع) می فرماید:

«لا یقبل الله عزّ و جلّ حجاً ولا عمرهً من مال

ص: ۶۶

الحرام (۱)

: خداوند حج و عمره ای که مخارجش از مال حرام تامین شود را نمی پذیرد. حج با مالی که از راه نامشروع به دست آمده باشد و یا حتی از راه حلال بدست آمده ولی خمس و زکات آن پرداخت نشده باشد، باطل است و پذیرفته نیست. امام باقر(ع) در جای دیگر می فرماید: هر کس که از چهار طریق مال و ثروت به دست آورد، چهار عمل از او پذیرفته نخواهد شد، آن که از طریق غش در معامله و ربا و خیانت و سرقت کسب مال کند، زکات و صدقه و حج و عمره او در پیشگاه حق قبول نمی شود. (۲) پس زائر بیت‌الله‌الحرام پیش از حج، باید از حلال بودن مال خود و هزینه ای که برای حج پرداخته اطمینان حاصل نماید.

۷- وصیت کردن

از آن جایی که حج، سیرالی الله است، باید با آزادی و رها شدن از وابستگی‌ها و تعلقات مادی، روح را

۱- امالی شیخ صدوق، ص ۴۴۲

۲- همان.

ص: ۶۷

برای پرواز آماده کرد لذا تهیه و تنظیم یک وصیت نامه جامع نسبت به حق و حقوق دیگران، گام مؤثری در رسیدن به معنای واقعی حج است. لازم به ذکر است که وصیت، نشانه یاد قیامت و راهی برای جبران کارهایی است که انجام نشده و به تاخیر افتاده است.

۸- طلب حلالیت

زائر خانه خدا باید از والدین، خویشاوندان، همسایگان، دوستان، همکاران و حتی ارباب رجوع محل کار خود حلالیت بطلبد، چه بسا که در ارتباط با آنها ظلم و ستمی شده و حقوقشان را ضایع کرده باشد و چنانچه به عرض و آبروی آنان لطمه‌ای وارد کرده باشد معذرت خواهی و طلب حلالیت لازم است. یادمان باشد که آه دیگران و حقوق و دین آنها نباید بر گردن حاجی سنگینی کند.

۹- حسن خلق

از ضرورت‌های این سفر اخلاق نیک است. چنانچه شخصی در خود بعضی از صفات ناپسند را سراغ دارد

ص: ۶۸

بایستی پیش از سفر در رفع آن بکوشد و هم چنین در تقویت صفات پسندیده، چون گذشت، ایثار، همکاری، صبر و تحمل، دستگیری از زبردست و کمک به سالمندان در روح و روان خویش کوشا باشد. (۱) پیامبر اکرم (ص) در رابطه با حسن خلق می فرماید: صاحبان اخلاق حسنه طعمه آتش جهنم نمی شوند (۲). امام باقر (ع) نیز در همین باره می فرماید: اعتنا نمی شود به کسی که قصد خانه حق کرده در حالی که در او سه خصلت نیست: ورعی که او را از معاصی باز دارد، حلمی که او را بر غضبش چیره سازد و رفتار خوش با کسانی که همسفر اویند (۳).

۱۰- صدقه دادن

یکی از مواردی که از بلا یا و حوادث ناگهانی جلوگیری می کند صدقه دادن است. زائر خانه خدا نیز از این امر نباید غفلت ورزد.

۱- مصباح الشریعه، باب ۲۲، ص ۱۴۲

۲- اصول کافی، ج ۲

۳- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۱۲۱.

ص: ۶۹

۱۱- نماز و دعای پیش از سفر

پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: بهترین چیزی که مسافر برای خانواده‌اش می‌گذارد این است که هنگام خارج شدن از خانه دو رکعت نماز بخواند سپس این دعا را تلاوت کند:

«اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَوْدِعُكَ نَفْسِي وَاَهْلِي وِمَالِي وِذُرِّيَّتِي وِدُنْيَايَ وَاٰخِرَتِي وَاَمَانَتِي وَاخَاتِمَةَ عَمَلِي»:
بارخدایا خود و خاندانم، مال و فرزندانم، دنیا و آخرتم و امانت و پایان کارم را به تو می‌سپارم.

۱۲- غسل

مستحب است: پیش از سفر غسل کند و این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ عَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ الصَّادِقِينَ عَنِ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ اجْمَعِينَ اللَّهُمَّ طَهِّرْهُ بِهٖ قَلْبِي، وَ اشْرَحْ بِهٖ صَدْرِي، وَ نَوِّرْ بِهٖ قَبْرِي، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي نُورًا وَ طَهْرًا وَ حِرْزًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ وَ سُوءٍ مِمَّا اخَافُ وَ اخْذَرُ وَ طَهِّرْ قَلْبِي وَ جَوَارِحِي وَ مُخِّي وَ عَصَبِي وَ مَا اَقَلَّتْ

ص: ۷۰

الارضُ مِنِّي، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي شَاهِدًا يَوْمَ حَاجَتِي وَفَقْرِي وَفَاقَتِي وَالْيَكَّ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
(۱).

۱۳- خواندن قرآن

در روایت است که به هنگام ترک خانه سوره های حمد و چهار قل و قدر و آیه الکرسی را بخواند و پس از آن این دعا:

«اللَّهُمَّ احْفَظْنِي وَاحْفَظْ مَا مَعِيَ وَ سَلِّمْ عَلَيَّ وَ سَلِّمْ عَلَى مَا مَعِيَ وَ بَلِّغْنِي وَ بَلِّغْ مَا مَعِيَ، بِبِلَاغِكَ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ»، (۲)

بارخدایا، مرا و همراهان مرا حفظ کن و سلامت بدار و به نیکوترین وجه به مقصد برسان.

وامام صادق(ع) فرمودند: موقع خروج از منزل به قصد حج یا عمره این دعا را بخوان:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحَانَ

۱- وسایل الشیعه، ج ۸، ص ۲۷۵

۲- هدایه السالک، ج ۱، ص ۳۴.

ص: ۷۱

اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَ رَبُّ الْاَرْضِيْنَ السَّبْعِ وَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ
(۱).

۱۴- دعای سفر

از امام رضا(ع) روایت شده که فرمودند:

عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْأَسْتِغْفَارِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

مسافر در حال سفر و طی مسیر، بسیار استغفار کند و بسیار تسبیح و تهلیل (لااله الاالله) و تکبیر بگوید و بر محمد و خاندانش صلوات بفرستد.

مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید)

از آنجایی که آگاهی و شناخت در هر کار و عملی موجب انجام صحیح و درست آن عمل و استفاده کامل و مطلوب از آن است، شناخت دقیق معارف و اسرار حج نیز در انجام یک حج مقبول و رضایت بخش سهم بسزایی دارد. از این رو در این

۱- مستدرک الوسائل، ج ۸ ص ۱۲۲

۲- مستدرک الوسائل، ج ۸ ص ۱۳۹.

ص: ۷۲

جا، گلچینی از صدها کتب مفید و ارزنده ای که در موضوع حج منتشر شده، جهت استفاده و شناخت بیش تر زائران محترم معرفی و توصیه می شود. امید است زائران با مطالعه این کتابها از آموزه های معنوی حج بهره مند شوند: (۱) آیین و هابیت / آیه الله جعفر

سبحانی

آثار اسلامی مکه و مدینه / حجه الاسلام والمسلمین رسول جعفریان

ابعاد سیاسی اجتماعی حج / حجه الاسلام والمسلمین محمدتقی رهبر

برکات سرزمین وحی / آیه الله محمد محمدی ری شهری

جرعه‌ای از صهبای حج / آیه الله جوادی آملی

۱- زائران محترم می توانند با مراجعه به مدیران محترم کاروان ها از سهمیه بن کتاب خود استفاده نموده و کتابهای مربوط را از طریق مدیر کاروان تهیه نمایند.

ص: ۷۳

- حج در اندیشه اسلامی / حجة الاسلام والمسلمین سید علی قاضی عسکر
حج عارفان / حجة الاسلام رحیم کارگر
حج / حجة الاسلام والمسلمین محسن قرائتی
حج نماز بزرگ / آقای حداد عادل
در حریم کعبه / دکتر محمدباقر حجتی
روح حج / حجة الاسلام والمسلمین جواد محدثی
شیعه شناسی و پاسخ به شبهات / علی اصغر رضوانی
عرشیان / سید جعفر شهیدی
فلسفه و اسرار حج / محمد امامی خوانساری
مناسک حج / حجة الاسلام والمسلمین محمد حسین فلاح زاده

ص: ۷۵

فصل سوم آداب معاشرت

اشاره

اخلاق معاشرت

معیار معاشرت

ص: ۷۷

اخلاق معاشرت

از آن جایی که این سفر الهی - معنوی، اجتماعی است و از اهداف بالنده آن ایجاد ارتباط با هم‌نوعان و هم‌کیشان می‌باشد آداب و اخلاق معاشرت در سایه فرهنگ اسلامی در این جایگاه، تالُلویی خاص، می‌یابد. لذا در این فصل با الهام از کلام مصومین به فرازهایی از اخلاق معاشرت پرداخته می‌شود و انتظار می‌رود:

۱- زائران محترم ضمن دقت در تأثیر فوق‌العاده معاشرت با دیگران، در شکل‌گیری بیشتر شخصیت فردی، اجتماعی و دینی خود گام مؤثری بردارند.

ص: ۷۸

۲- در معاشرت با دیگران همواره این اصل را مد نظر داشته که آنچه برای خود می‌پسندند برای دیگران نیز پسندند.

۳- در اختلافات اجتماعی میان مسلمانان بی تفاوت نباشند و برای حل اختلاف پیش قدم شوند.

حقیقتاً ارتباط و معاشرت سازنده با دیگران یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین نیازهای روحی و روانی انسان است و به همین جهت است که بسیاری از فیلسوفان انسان را مدنی‌الطبع دانسته‌اند.

معیار معاشرت

اشاره

مولی الموحدین امام علی (ع) معیار معاشرت را در سفارش به فرزند گرامی‌اش امام حسن مجتبی (ع) چنین مطرح می‌نماید:

يَا بَنِيَّ اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ فَاحِبِّ لَغَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ اَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا، وَلَا تَظْلِمَ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَ احْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ وَ اسْتَفِيحْ مِنْ نَفْسِكَ مَا

ص: ۷۹

تَسْتَفِيحُهُ مِنْ غَيْرِكَ وَارْضَ مِنَ النَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِكَ وَلا تَقُلْ مَا لا تَعْلَمُ وَانْ قَلَّ مَا تَعْلَمُ وَلا تَقُلْ مَا تُحِبُّ انْ يُقَالَ لَكَ.

(۱)

پسرم! خود را میان خویش و دیگری میزانی قرار بده، پس آنچه برای خود دوست می‌داری برای دیگران نیز دوست بدار. و آن چه را که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم نپسند. و ستم مکن، چنانکه دوست نداری بر تو ستم شود. و نیکی کن چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی کنند. و آن چه برای دیگران زشت می‌بینی برای خود زشت بدان و برای مردم چیزی را رضایت بده که برای خود می‌پسندی و به دیگران نگو، آن چه را شنیدن آن را دوست نداری. و نگو آن چه را نمی‌دانی، هر چند اندک است آن چه را که می‌دانی. و نگو آن چه را که دوست نداری، دیگران به تو گویند.

این قانونی است که حضرت به عنوان ملاک و معیار عام برای اخلاق اجتماعی مطرح می‌نمایند. و

ص: ۸۰

بهترین و کاملترین معیار برای برخوردهای اجتماعی اعم از برخورد با خویشان و نزدیکان و همسفران می‌باشد. واقعاً توقع نابجایی است که از دیگران انتظار داشته باشیم به ما احترام کنند. از ما بدگویی نمایند. در زندگی و حریم خصوصی ما وارد نشوند و حتی ما را به خود ترجیح دهند، در حالی که ما خود را در برابر آنان ملتزم به رعایت هیچ کدام ندانیم!!! پس باید آنچه را که بر خود نمی‌پسندیم بر دیگران نپسندیم. (۱) برخی از خصلت‌های اخلاقی که در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر نمود بارزی دارد عبارتند از:

۱- اهتمام ورزیدن به کار مردم

تأکید دائمی اسلام این است که مسلمانان همواره باید دغدغه دیگران را داشته باشند و نسبت به هموعان خویش احساس تکلیف کنند

۱- پند جاوید/ محمدتقی مصباح یزدی/ ج ۱/ ص ۲۰

ص: ۸۱

چنانچه حضرت ختمی مرتبت می‌فرماید:

الْخُلُقُ كُلُّهُمُ عِيَالٌ اللَّهُ فَاحْبُبْ الْخَلْقَ إِلَى اللَّهِ احْسِنُ النَّاسَ إِلَى عِيَالِهِ. (۱)

مردمان همگی، عیال خداوندند، پس محبوبترین افراد نزد خداوند، نیکوترین شان نسبت به عیال خداوند است و در جایی دیگر می‌فرماید:

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ (۲)

محبت نسبت به مردم، نصف ایمان است.

این کلام ذیل از پیامبر اکرم (ص) بیانگر اهمیت خدمت به مردم در اسلام است و آن را از اعتکاف و عبادت یک ماهه نزد خداوند ارجمندتر می‌داند.

عَوْنُ الْعَبْدِ إِخَاهُ يَوْمًا خَيْرٌ مِنْ اعْتِكَافِهِ شَهْرًا:

کمک کردن بنده به برادرش، یک روز، بهتر از اعتکاف یک ماه است. (۳)

۱- تاریخ یعقوبی / ج ۲ / ص ۱۰۵

۲- همان / ۱۰۸

۳- کنز العمال / ج ۳ / ص ۴۱۵ / ح ۷۲۱۱

ص: ۸۲

شایان ذکر است دین مبین اسلام که بطور عام اهتمام به امور خلق را مطرح می‌کند، همت گماردن به مسائل و امور مسلمانان را بطور خاص مورد تأکید قرار می‌دهد همانطور که پیامبر رحمت ۶ می‌فرمایند

: مَنْ اصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ (۱)

کسی که صبح کند و به امور مسلمانان اهتمام نرزد، مسلمان نیست. لذا از اوجب وظایف مسلمین، دغدغه هم نوع داشتن و در غم و شادی او شریک بودن، در رتق و فتق امور او تلاش کردن می‌باشد.

پرواضح است که کمک به مردم فقط در مسائل مادی و رفاهی خلاصه نمی‌شود بلکه اعم از مسائل مادی و معنوی است و آنانکه در جهت هدایت روحی و معنوی مردم هم، تلاش می‌کنند، رضایت حق را بدست آورده‌اند.

۱- اصول کافی/ ج ۴/ کتاب کفر و الایمان/ باب الاهتمام فی امور المسلمین/ ح ۱

۲- برآورده کردن نیازهای مردم

یکی دیگر از وظایف اخلاقی ما در جامعه، رفع نیاز دوستان و خویشان است و چه نیکوست زائران حریم الهی بدانند که امام صادق(ع) فرمود:

لَقَضَاءُ حَاجَةِ إِمْرٍ مُؤْمِنٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عِشْرِينَ حَاجَةً كُلَّ حَاجَةٍ يُنْفِقُ فِيهَا صَاحِبُهَا مِائَةَ الْفِ. (۱)

امام صادق(ع) فرمود: رفع نیاز از یک مسلمان و برآورده ساختن حاجت او، نه تنها اجر و پاداشی بالاتر و برتر از بیست حج، که هر کدام همراه با انفاق هزاران دینار در راه خدا باشد دارد، بلکه از محبوبترین کارها نزد خداوند به حساب می‌آید.

افزون بر این، در روایات از مسلمانان خواسته شده که به محض اطلاع از نیاز یک مؤمن، در صورت امکان در رفع نیازش پیشقدم شده و حتی اجازه ندهد که آن فرد، نیازش را به زبان آورد. چنانچه می‌فرماید:

إِذَا عَلِمَ الرَّجُلُ أَنَّ إِخَاهُ الْمُؤْمِنَ مُحْتَاجٌ

۱- اصول کافی ج ۲ / کتاب ایمان و کفر / باب السعی فی حاجه المؤمن / ح ۴

ص: ۸۴

فَلَمْ يُعْطِهِ شَيْئًا حَتَّى سَأَلَهُ ثُمَّ اعْطَاهُ لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ (۱)،

و حتی اگر کسی خودش قادر نیست نیاز برادر مسلمانش را برآورده کند ولی می‌تواند از اعتبار و آبروی خود مایه بگذارد اخلاقاً باید چنین کند و باید از هر راهی که می‌داند و می‌تواند در جهت رفع نیاز برادر مسلمانش کوشش کند هر چند که کوشش او هم به جایی نرسد. امام رضا(ع) در این زمینه می‌فرماید:

أَنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ، هُمْ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ ادْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُورًا فَرَّحَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (۲)

خداوند را در روی زمین بندگانی است که در برآورده ساختن نیازهای مردم تلاش می‌کنند اینان روز قیامت درامانند، هر کس که مؤمنی را شاد نماید، خداوند در روز قیامت دل او را شاد می‌کند.

۱- بحارالانوار/ ج ۷۱/ ص ۳۱۲/ ح ۳۱۲

۲- اصول کافی ج ۲/ کتاب ایمان و کفر/ باب السعی فی حاجه المؤمن/ ح ۲

۳- ایجاد دوستی و الفت میان مردم

یکی از بهترین و مطلوبترین اخلاقیات اجتماعی، ایجاد مودت و دوستی میان مردم است بدون تردید در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر، کدورتها و ناراحتی‌هایی میان افراد پیش می‌آید افراد بر سر مسائلی کاملاً جزئی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند و همین اختلافات جزئی گاهی باعث غفلت می‌شود و گناهان دیگری را چون غیبت، تهمت، فحاشی و ... را در پی دارد. اینجاست که اصلاح میان مردم، جایگاه خویش را می‌یابد و بخاطر ارزش آن است که امام صادق(ع) می‌فرماید:

صَدَقَهُ يُجِبُّهَا اللَّهُ إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَ تَقَارَبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا. (۱)

اصلاح اختلافات میان مردم و نزدیک کردن آنان به یکدیگر زمانی که بینشان تفرقه و جدایی است، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد.

۱- اصول کافی/ ج ۲/ باب اصلاح بین الناس/ ح ۱

ص: ۸۶

شایسته و نیکوست که زائران حرم الهی و حرم نبوی بدانند اصلاح بین دوستان و همسفران اطاعت از خدا و پیامبرش است. چنانچه حضرت حق، خود می‌فرماید:

(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) (۱)

پس تقوا پیشه کنید و خصوصتهایی را که میان شماست آشتی دهید (اصلاح کنید) و خدا و پیامبرش را اطاعت کنید اگر ایمان دارید. در نامه حضرت امیر(ع) به فرزندان‌ش امام حسن(ع) و امام حسین(ع) آمده است که فرمودند:

فَأَنِّي سَمِعْتُ جَدَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ أَفْضَلُ مِنْ عَامَةِ الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ (۲)

من از جدّ شما شنیدم که فرمودند: آشتی دادن میان مردم از نماز و روزه یکسال بهتر است.

۱- انفال / ۱

۲- نهج البلاغه / نامه ۴۷ / ص ۵۵۸ ترجمه محمد دشتی

ص: ۸۷

۴- خوشرویی و حسن خلق

از دیگر سجایا و اخلاقیات اجتماعی حسن خلق است. حسن خلق بهترین کلید برای گشودن دلهاست. کلام ملایم، رفتار نیکو، گفتار مؤدبانه و جاذبه دار و تحمل و بردباری و خندان بودن همه از مظاهر حسن خلق است. خوشرویی و خوش خلقی و لبخند و تبسم از ویژگیهای بارز نبی اکرم اسلام (ص) است. قرآن می‌فرماید: (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) (۱). خوش‌رویی و تبسم سبب شادی بخشیدن به دیگران و زدودن غم و اندوه از دل و رویشان می‌باشد. این کار پاداشی بس عظیم نزد خدای مهربان دارد. چنانچه صادق آل‌عباس (ع) می‌فرماید:

مَنْ أَحَدَ مِنْ وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ قَدَاةً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ (۲)

۱- قلم / ۴

۲- اصول کافی / ج ۲ / ص ۲۰۰

ص: ۸۸

کسی که از چهره برادر دینی‌اش رنج و اندوهی را بزدايد خداوند به پاداش آن، ده حسنه در نامه اعمالش می‌نویسد. و حضرتش در جای دیگر می‌فرماید:

أَيُّمَا مُسْلِمٍ لَقِيَ مُسْلِمًا فَسَّرَهُ سَرَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (۱)

هر مسلمانی که با مسلمانی دیدار کند و در برخورد، او را شادمان سازد، خدای متعال نیز او را خوشحال و مسرور خواهد ساخت. خوش‌گویی هم در همین جایگاه است که در برخورد با دیگران زبانی نرم و شیرین و ملاطفت‌آمیز داشته باشیم نه این که با زبانی گزنده و تلخ و رویی عبوس و چهره‌ای درهم با مردم مواجه شویم. در این باره امیر المؤمنین (ع) می‌فرماید:

اجْمَلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ

زیبا خطاب کنید تا جواب زیبا بشنوید. (۲)

۱- همان/ ص ۱۹۲

۲- غررالحکم/ ج ۱/ ۱۳۹

ص: ۸۹

۵- عفو و گذشت

از دیگر موارد اخلاق کاربردی، عفو و گذشت و چشم‌پوشی از خطای دیگران است. کینه توزی ویژه روحهای حقیر و همتهای پایین است. عفو و گذشت پل ارتباط بین مردمان و ایجاد محبت در قلوب آنان است که به همراه خود برای فاعل نیز لذت روحی به ارمغان می‌آورد و بحق گفته‌اند که در عفو لذتی است که در انتقام نیست.

اهمیت عفو و گذشت در ارتباطات اجتماعی آن قدر زیاد است که زینت عبادت کنندگان، امام سجاده(ع) برای تأکید این مهم در دعای مکارم اخلاق چنین می‌فرماید:

خداوندا:

مرا ثابت قدم و استوار گردان تا با ناخالصان و دغله‌ها، خیرخواهانه برخورد کنم و هر کس از من دوری گزید، به او نیکی کنم، و به کسی که مرا محروم کرده، بذل و عطا کنم و با آن که با من

ص: ۹۰

قطع رابطه کرده بپیوندم و کسی را که غیبت مرا کرده به خوبی یاد کنم و توفیقم ده که نیکی را سپاسگزار باشم و از بدی چشم پوشم و درگذرم. (۱) و هم‌چنین حضرت در دعای ۳۹ در بحث عفو و بخشش می‌فرماید:

بارالها، هر بنده‌ای که در باره‌ام حرامی مرتکب شده یا پرده حرمتی را از من دریده، یا در حال حیات، حَقِّم بر عهده‌اش مانده پس او را نسبت به ستمی که بر من روا داشته ببخش و در حَقِّی که از من ضایع کرده درگذر و درباره آنچه نسبت به من انجام داده سرزنش مفرما و به خاطر آزاری که به من رسانده، رسوایش مگردان.

و این گذشتن را که در عفو ایشان به کار برده‌ام پاکیزه‌ترین صدقات قرار ده و مرا در برابر گذشت از ایشان به عفو پاداش ده تا هر یک از ما به سبب فضل تو نیک بخت گردد.

۱- صحیفه سجادیه/ دعای ۲۰

ص: ۹۱

و این است راه و رسم معاشرت سیدالساجدین، گلبرگهای هدایت نبوی در سایه‌سار فرهنگ دینی و الهی.

۶- کنترل خشم

خشم و غضب بر هم زننده تعادل روحی انسان است اگرچه به ظاهر یک اخلاق فردی به نظر می‌رسد لیکن آنگاه که آتش خشم شعله‌ور گردد می‌تواند ویرانی‌ها و خسارت‌های بزرگی به بار آورد. لذاست که مهار آن جزء روابط و خلیات اجتماعی محسوب می‌شود.

متأسفانه برخی از مردم موقع عصبانی شدن، کنترل خود را از دست داده و به هر کاری دست می‌زنند تا التهاب نفس خویش را فروکش نمایند.

از جمله آن فحاشی، تهمت و ... می‌باشد. حضرت علی (ع) می‌فرماید:

اَكْظِمِ الْغَيْظَ عِنْدَ الْغَضَبِ وَ تَجَاوَزْ مَعَ الدَّوْلَةِ تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ (۱)

ص: ۹۲

هنگام غضب، خشم خود را فروکش کن و هنگام قدرت در گذر، در این صورت، عاقبت خوشی در انتظار توست.

۷- طمأنینه در برابر مشکلات

یکی دیگر از خلیقات فردی که دامنه آثارش بیشتر از خود فرد در اطرافیان به منصفه ظهور می‌نشیند آرامش داشتن در برابر مشکلات و سختی‌هاست. روحیات افراد در مواجهه با مشکل متفاوت است. برخی چون دریایی آرام و بی تلاطم و برخی چون رودی پر از موج پر تلاطم و پر سر و صدایند و در اثر این اضطراب، هم خود، دچار نگرانی شده و هم به دیگران انتقال استرس می‌نمایند. لذا باید کوشید تا با حفظ آرامش و بررسی جنبه‌های گوناگون قضیه، راه حل مناسب یافت. چنانچه مولای متقیان امام علی (ع) می‌فرمایند:

كَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسَهَّلَ بِالرَّفَقِ (۱)

ص: ۹۳

چه بسیار دشواری‌هایی که با آرامش آسان می‌شود.

پس در برابر سختی‌های سفر و مشکلات راه نباید بی‌قراری نمود و اظهار ناراحتی کرد.

سخن از اخلاق معاشرت بسیار است اما به همین بسنده کرده و امید که زائران عزیز با کاربردی کردن اخلاق، سفری شیرین و پر بار معنوی را، برای خود به ارمغان آورند و در طی کردن پله‌های رشد و تعالی موفق گردند. چرا که رعایت هر یک از این موارد، صعود از نردبان رشد و رسیدن به ملکوت است.

ص: ۹۵

فصل چهارم

در مدینه منوره

اعمال و آداب مدینه منوره

ص: ۹۶

اعمال روز ورود

۱. آماده شدن برای زیارت

* غسل زیارت. و موقع غسل بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُورًا وَطَهْرًا وَحِرْزًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ
وَأَفَقَةٍ

وَعَاهَةِ اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي وَأَشْرَحْ بِهِ صَدْرِي وَسَهِّلْ لِي بِهِ امْرِي

(می‌توان یک غسل را به نیت ورود به مسجدالنبی و زیارت پیامبر(ص) و زیارت ائمه بقیع(ع) و زیارت حضرت زهرا(س) انجام داد).

ص: ۹۷

پوشیدن لباس پاکیزه.

هنگام حرکت قدم‌های آهسته برداشتن، با وقار و خضوع و خشوع حرکت کردن، سر به زیر انداختن، ترک کلمات بیهوده.

با ذکر تسبیح و حمد و ستایش خدا حرکت نمودن، زیاد صلوات فرستادن.

موقع ورود به حرم، اذن دخول خواستن، سعی در تحصیل رقت قلب، آمادگی روحی پیدا کردن، آنگاه دخول.

دخول با پای راست و خروج با پای چپ

حفظ حالت خضوع و خشوع در تمام مراحل زیارت.

گفتن ۱۰۰ مرتبه الله اکبر

خواندن زیارت نامه با حضور قلب

ص: ۹۸

۲. زیارت حضرت رسول ۹

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: کسی که مرا زیارت کند من در روز قیامت او را شفاعت می‌کنم. (۱) پس هرگاه به مدینه‌الرسول وارد شدی، پس از غسل زیارت اذن دخول بخوان:

«اللَّهُمَّ اِنِّي وَقَفْتُ عَلَى بَابِ مَنْ ابوابِ بِيُوتِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَقَدْ مَنَعَتِ النَّاسَ اَنْ يَدْخُلُوا اِلَّا بِاِذْنِهِ، فَقُلْتُ: «يا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بِيُوتِ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ»، اللَّهُمَّ اِنِّي اَعْتَقِدُ حُزْمَةَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِيفِ فِي غَيْبَتِهِ، كَمَا اَعْتَقَدُهَا فِي حَضْرَتِهِ، وَاَعْلَمُ اَنَّ رَسُوْلَكَ وَخُلَفَاءَكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اَحْيَاءٌ عِنْدَكَ يُرْزَقُوْنَ، يَرَوْنَ مَقَامِي وَيَسْمَعُوْنَ

۱- اصول کافی.

ص: ۹۹

كَلَامِي وَيَرُدُّونَ سَلَامِي، وَأَنْتَكَ حَجَبَتْ عَنْ سَمْعِي كَلَامَهُمْ، وَفَتَحَتْ بَابَ فَهْمِي بِلَدِيدِ مُنَاجَاتِهِمْ، وَإِنِّي أَسْتَأْذِنُكَ يَا رَبَّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثَانِيًا ... ءَاذُحُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، ءَاذُحُلُ يَا حُجَّةَ اللَّهِ، ءَاذُحُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ، فَأَذِّنْ لِي يَا مَوْلَايَ فِي الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا إِذْنَتْ أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَاءِكَ، فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا لِذَلِكَ فَانْتَ أَهْلٌ لِذَلِكَ»،

پس داخل شو، و بگو:

«بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ».

ص: ۱۰۰

از در جبرئیل داخل شو، و مُقَدِّم دار پای راست را، و صد مرتبه اللهُ أَكْبَرُ بگو. آنگاه دو رکعت نماز تحیت مسجد بگزار و نزد قبر مطهر حضرت رسول خدا(صلی الله علیه و آله) بایست و بگو:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ الرَّسَالَةَ، وَأَقَمْتَ الصَّلَاةَ، وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَعَيَّدْتَ اللَّهُ حَتَّىٰ أَتَاكَ الْيَقِينُ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ».

سپس رو به قبله در کنار ستونی که در سمت راست مرقد مطهر است بایست، در حالی که قبر مطهر در سمت چپ تو و منبر در سمت راست تو باشد که در این حال در بالا سر رسول خدا(صلی الله علیه و آله) قرار گرفته‌ای و بگو:

ص: ۱۰۱

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ رَسُولَاتِ رَبِّكَ، وَنَصَيْتَ حَتَّى لَأُمَّتِكَ، وَجَاهَيْدْتَ فِي اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ [وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ] بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، وَأَدَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَنَّكَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلِظْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَذَنَا بِكَ مِنَ الشُّرُوكِ وَالضَّلَالَةِ. اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صِلَوَاتِكَ وَصِلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ،

ص: ۱۰۲

وَمَنْ سَبَّحَ لَمَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَأَمِينِكَ وَنَجِيِّكَ وَحَبِيبِكَ وَصِدِّيقِكَ وَخَاصَّتِكَ وَصِفْوَتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَةَ، وَالْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَعْطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ: (وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً)، وَإِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِي، وَإِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي».

و حاجت خود را بطلب، امید است که برآورده شود.

پس صلوات و درودهای مخصوص بر رسول اکرم (صلی الله علیه وآله) را بخوان:

ص: ۱۰۴

عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتُهُ بِخَيْرِ الْأَدْيَانِ، وَأَعَزَّزْتَ بِهِ الْإِيمَانَ، وَتَبَّرْتِ بِهِ الْأَوْثَانَ، وَعَظَّمْتَ بِهِ الْحَبِيبَةَ الْحَرَامَ، وَصَيَّلْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ وَسَلَّمْتَ تَسْلِيمًا.

۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا(س)

حضرت زهرا(س) نزد خداوند مقامی والا دارد. به فرموده پیامبر(ص) حضرت حق او را از نور عظمت جلال و جمال خود آفرید: «

نورُ ابنتی فاطم من نورِ الله.» (۱)

و پس از آنکه نور فاطمه زهرا(س) آفریده شد، خداوند او را زینت عرش قرار داد

فَخَلَقَ نور فاطم الزَّهراء عليها السلام يومئذٍ كالقنديلٍ و علقه في قُطْرِ العرش (۲)

. در زیارت ایشان پاداش عظیمی است؛ چنانچه خود حضرت فرمود که پدرم به من فرمودند: (یا فاطمه) هر که بر تو صلوات بفرستد،

۱- بحار الانوار، ج ۱۵، ص ۱۰

۲- اصول کافی.

ص: ۱۰۵

خداوند متعال او را بیامرزد و در هر جایی که از بهشت باشم، او را به من ملحق می سازد (۱). امام صادق (ع) نیز درباره ثواب زیارت حضرت صدیقه طاهره می فرماید: «

من زارَ قبرَ الطاهرِ فاطمَ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَ ادْخَلَهُ الْجَنَّةَ» (۲)

. هر کس قبر فاطمه طاهره را زیارت کند سپس از خداوند طلب مغفرت نماید، خداوند او را مورد غفران قرار داده و در قیامت وارد بهشت میگرداند. حال که در محضر این بانوی مکرم قرار داریم، پس از رعایت تمامی آداب زیارت، یکی از سه مکان (در حرم پیامبر بین قبر و منبر، در پشت خانه آن حضرت کنار مرقد پیامبر و در بقیع کنار قبر ائمه علیهم السلام) را انتخاب کرده و آن حضرت (ص) را زیارت می کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ

۱- به نقل از علامه مجلسی در مصباح الانوار

۲- بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۱۹۹.

ص: ۱۰۶

حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ حَلِيلِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ صِدْفِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلَائِكَتِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَةَ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ وَالْآخِرِينَ». «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللَّهِ وَخَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَةُ الشَّهِيدَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الرِّضَايَةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْفَاضِلَةُ الرَّكِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْحُورِيُّةُ الْأَنْسِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ،

ص: ۱۰۷

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَغْضُوبَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْمُضْطَّهِدَةُ الْمُقْهُورَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فاطمة بنت رسول الله، وَرَحِمَهُ اللهُ وَبَرَكَاتُهُ، صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتِ عَلَى بَيْنِهِ مِنْ رَبِّكَ، وَأَنَّ مَنْ سَرَّكَ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ جَفَاكَ فَقَدْ جَفَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ آذَاكَ فَقَدْ آذَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ وَصَلَكَ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ قَطَعَكَ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، لَأَنَّكَ بَضْعَةٌ مِنْهُ، وَرُوحُهُ الَّتِي بَيْنَ جَنَبَيْهِ، كَمَا قَالَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ

ص: ۱۰۸

سَلَامِ اللَّهِ وَصَلَوَاتِهِ، أَشْهَدُ اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَمَلَائِكَتَهُ أَنْبِيَ رَاضٍ عَمَّنْ رَضِيَ عَنْهُ، سَاخِطٌ عَلَى مَنْ سَخِطَ عَلَيْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّاتِ مِنْهُ، مُوَالٍ لِمَنْ وَالَيْتَ، مُعَادٍ لِمَنْ عَادَيْتَ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتَ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتَ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً وَحَسِيباً وَجَازِياً وَمُثِيباً.

سپس می گوئی:

«اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى عَلِيِّ عَبِيدِكَ وَرَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَخَيْرِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ، وَصَلِّ عَلَى وَصِيِّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَامَامِ الْمُسْلِمِينَ، وَخَيْرِ الْوَصِيِّينَ، وَصَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، الْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلَى زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ

ص: ۱۰۹

بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، وَصَلِّ عَلَى الصَّيَادِقِ عَنِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَى كَاطِمِ الْغَيْظِ فِي اللَّهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَصَلِّ عَلَى الرَّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، وَصَلِّ عَلَى التَّقِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَصَلِّ عَلَى النَّقِيِّ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَى الزَّكِيِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، وَصَلِّ عَلَى الْحُجَّهِ الْقَائِمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ. اللَّهُمَّ أَحْيِ بِهِ الْعَدْلَ، وَأَمِتْ بِهِ الْجُورَ، وَزَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ، وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَكَ وَسُنَّةَ نَبِيِّكَ، حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةً أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ، وَاجْعَلْنَا مِنْ أَعْوَانِهِ وَأَشْيَاعِهِ، وَالْمَقْبُولِينَ فِي زُمْرَةِ أَوْلِيَائِهِ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، الَّذِينَ أَذْهَبَتْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً،

ص: ۱۱۰

سپس دو رکعت نماز بگزار در مسجد پیامبر (صلی الله علیه وآله)، و ثواب آن را به روح منور حضرت زهرا (علیها السلام) هدیه کن،
 آنگاه این دعا را بخوان:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوِّجُّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَبِأَهْلِ بَيْتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ الْعَظِيمِ عَلَيْهِمُ الَّذِي لَا يَعْلَمُ كُنْهَهُ سِوَاكَ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عِنْدَكَ عَظِيمٌ، وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى الَّتِي أَمَرْتَنِي أَنْ أَدْعُوكَ بِهَا، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الَّذِي أَمَرْتَ بِهِ إِبْرَاهِيمَ، أَنْ يَدْعُوَ بِهِ الطَّيْرَ فَأَجَابَتْهُ، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي قُلْتَ لِلنَّارِ (كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ)، فَكَانَتْ بَرْدًا، وَبِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْكَ وَأَشْرَفِهَا وَأَعْظَمِهَا لَدَيْكَ، وَأَسْرَعِهَا إِجَابَةً وَأَنْجِحِهَا طَلِبَةً، وَبِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَمُسْتَحِقُّهُ وَمُسْتَوْجِبُهُ،

ص: ۱۱۱

وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ، وَالرَّجُّ عَلَيْكَ، وَأَسْأَلُكَ بِكُتُبِكَ الَّتِي أَنْزَلْتَهَا عَلَى أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ صِلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ، مِنَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، فَمَنْ فِيهَا اسْمُكَ الْأَعْظَمُ، وَبِمَا فِيهَا مِنْ أَسْمَائِكَ الْعُظْمَى، أَنْ تُصَلِّمَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي آلِ مُحَمَّدٍ وَشِيَعَتِهِمْ وَمُحِبِّيهِمْ وَعَنِّي، وَتَفْتَحَ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لِتُدْعَانِي، وَتَرْفَعَهُ فِي عِلِّيِّينَ، وَتَأْذَنَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِفَرَجِي وَإِعْطَاءِ أَمَلِي وَسُؤْلِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ أَحَدٌ كَيْفَ هُوَ وَقُدْرَتُهُ إِلَّا هُوَ، يَا مَنْ سَيِّدَ الْهَوَاءِ بِالسَّمَاءِ، وَكَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ، وَاخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ، يَا مَنْ سَمَى نَفْسَهُ بِالْأَسْمِ الَّذِي تَقْضِي

ص: ۱۱۲

بِهِ حَاجَةً مَنْ يَدْعُوهُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ذَلِكَ الْأَسْمِ، فَلَا شَفِيعَ أَقْوَى لِي مِنْهُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَقْضِي لِي حَوَائِجِي، وَتَسْمَعَ بِمُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَجَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرَ وَعَلِيَّ بْنِ مُوسَى، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَعَلِيَّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَالْحُجَّةَ الْمُتَنْظِرَ لِأَذْيَتِكَ صِلَاؤَاتِكَ وَسَلَامُكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَيْهِمْ صَوْتِي لِيَسْفَعُوا لِي إِلَيْكَ، وَتُسْفَعَهُمْ فِيَّ، وَلَا تَرُدَّنِي خَائِبًا، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ».

سپس حاجات را بخواه که ان شاء الله برآورده می‌شود.

ص: ۱۱۳

۳. زیارت ائمه بقیع (علیهم السلام)

زیارت امامان آرمیده در قبرستان بقیع، شرط کمال و تمامیت حج و عمره است. چنانچه حضرت امام صادق (ع) می فرماید: «

اِذَا حَجَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَخْتِمِ حَجَّهُ بِزِيَارَتِنَا، لَأَنَّ ذَلِكَ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ (۱)

« هرگاه یکی از شما حج به جا آورد، باید حج خود را با دیدار از ما پایان دهد زیرا زیارت ما جزئی از حج است. و نیز امام محمد

باقر (ع) می فرماید

: أَمَّا أَمْرُ النَّاسِ أَنْ يَأْتُوا هَذِهِ الْأَحْجَارَ فَيَطُوفُوا بِهَا ثُمَّ يَأْتُونَنَا فَيُخْبِرُونَا بِوِلَايَتِهِمْ وَيَعْرِضُوا عَلَيْنَا نُصْرَتَهُمْ (۲)

. مردم فرمان دارند که بیایند و بر گرد این سنگها بگردند (طواف کنند) و پس از آن نزد ما آیند و اظهار ولایت و دوستی کنند و

هواداری شان را اعلام نمایند.

از اعمال و مستحبات موکد روز اول ورود به مدینه، زیارت قبرستان بقیع و قبور مطهر ائمه (ع) است.

۱- میزان الحکمه، ج ۳، ص ۱۰۰۸، ح ۳۲۸۳

۲- همان، ح ۳۲۸۵.

ص: ۱۱۴

چون خواستی آن بزرگواران را زیارت کنی آن چه در آداب زیارت ذکر شد، بجای آور و بعد از خضوع و خشوع و رقت قلب داخل شو و پای راست را مقدم دار، و بگو:

«اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَزْدِ الصَّمِيدِ، الْمَاجِدِ الْوَاحِدِ، الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْخَنَانِ، الَّذِي مَنْ بَطُولُهُ، وَسَهْلَ زِيَارَةِ سَادَتِي بِإِحْسَانِهِ، وَلَمْ يَجْعَلْنِي عَنْ زِيَارَتِهِمْ مَمْنُوعًا، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ».

پس نزدیک قبور مقدسه ایشان برو، و رو به قبر آن بزرگواران بایست و بگو:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبِرِّ وَالْتَّقْوَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحُجَّجُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْقَوَامُونَ فِي الْبَرِّيَّةِ بِالْقِسْطِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ»،

ص: ۱۱۵

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى، أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَيْحْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِي ذَاتِ اللَّهِ، وَكُذِّبْتُمْ وَأُسِيءَ إِلَيْكُمْ فَغَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْإِمَّةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ، وَأَنَّ طَاعَتَكُمْ مَفْرُوضَةٌ، وَأَنَّ قَوْلَكُمْ الصِّدْقُ، وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجَابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطَاعُوا، وَأَنَّكُمْ دَعَائِمُ الدِّينِ وَأَرْكَانُ الْمَارِضِ، لَمْ تَزَالُوا بِعَيْنِ اللَّهِ، يَنْسِيْخُكُمْ فِي أَصْيَابِ كُلِّ مُطَهَّرٍ، وَيَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ، لَمْ تَدْنِسِيْكُمْ الْجَاهِلِيَّةُ الْجَهْلَاءُ، وَلَمْ تَشْرِكْ فِيكُمْ فِتْنُ الْأَهْوَاءِ، طَبَّتُمْ وَطَابَ مِنْتُكُمْ، مَنْ بِكُمْ عَلَيْنَا دِيَانُ الدِّينِ، فَجَعَلَكُمْ فِي بَيُوتِ إِذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صَلَوَاتَنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا وَكَفَّارَةً

ص: ۱۱۶

لذُنُوبِنَا، اذِ اخْتَارَكُمُ اللّٰهُ لَنَا، وَطَيَّبَ خُلُقَنَا بِمَا مَنَّ بِهِ عَلَيْنَا مِنْوَلَايَتِكُمْ، وَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّينَ بِعِلْمِكُمْ، مُعْتَرِفِينَ بِتَّصَدِيقِنَا اِيَّاكُمْ، وَهَذَا مَقَامٌ مَنْ
 اَسْرَفَ وَاَخْطَا وَاَسْتَتَكَانَ وَاَقْرَبَ بِمَا جَنَى، وَرَجَى بِمَقَامِهِ الْخَلَاصَ، وَاَنْ يَسْتَتَقِدَهُ بِكُمْ مُسْتَتَقِدُ الْهَلِكِي مِنَ الرَّدِي، فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ، فَقَدْ
 وَفَدْتُ اِلَيْكُمْ اِذْ رَغَبَ عَنْكُمْ اَهْلُ الدُّنْيَا، وَاتَّخَذُوا آيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًّا، وَاَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا، يَا مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَسِيهُو، وَدَائِمٌ لَا يَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ
 شَيْءٍ، وَلَكَ الْمَنُّ بِمَا وَفَّقْتَنِي، وَعَرَفْتَنِي اَيْمَتِي وَبِمَا اَقَمْتَنِي عَلَيْهِ، اِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبَادُكَ وَجَهَلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاَسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ، وَمَالُوا اِلَى سِوَاهُ،
 فَكَانَتْ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ اَقْوَامٍ خَصَّصْتَهُمْ بِمَا خَصَّصْتَنِي بِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ اِذْ

ص: ۱۱۷

كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقَامِي هَذَا مَذْكُورًا مَكْتُوبًا، فَلَا تَحْرِمْنِي مَا رَجَوْتُ، وَلَا تُخَيِّبْنِي فِيْمَا دَعَوْتُ فِي مَقَامِي هَذَا بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.»

پس دعا کن از برای خود هر چه خواهی.

به تصریح اکثر بزرگان بهترین زیارت برای ائمه بقیع همان زیارت جامعه کبیره است که دارای مفاهیم عالی و بیان اوصاف و مناقب اهل بیت: است.

زیارت امام حسن مجتبی (علیه السلام)

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ

ص: ۱۱۸

یا حُجَّةَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِدْرَ رَاطِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَيَانَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ،
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَرُّ الْوَفِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَائِمُ الْأَمِينُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّأْوِيلِ،
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْهَادِي الْمَهْدِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّاهِرُ الزَّكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّقِيُّ التَّقِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْحَقِيقُ،
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۱۹

زیارت امام زین العابدین ۷

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا زَيْنَ الْمُتَهَجِّدِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اِمَامَ الْمُتَّقِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِيَّ الْمُسْلِمِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا قُرَّةَ عَيْنِ النَّاطِرِينَ الْعَارِفِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَصِيَّ الْوَصِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَازِنَ وَايَا الْمُرْسَلِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ضَوْءَ الْمُسْتَوْحِشِّينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُورَ الْمُجْتَهِدِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سِرَاجَ الْمُتَنَاضِحِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ذَخِيرَةَ الْمُتَعَبِّدِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مُصْبِحَ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَفِينَةَ الْعِلْمِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَكِينَةَ الْجِلْمِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مِيزَانَ الْقِصَاصِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَفِينَةَ الْخَلَاصِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَحْرَ النَّدَى، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَدْرَ

ص: ۱۲۰

الدُّجَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَاهُ الْحَلِيمُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّابِرُ الْحَكِيمُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَيْسَ الْبَكَائِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَضِيْبَاحَ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَابْنُ حُجَّتِهِ وَأَبُو حُجَجِهِ، وَابْنُ أَمِينِهِ وَابْنُ أَمْنَائِهِ، وَأَنَّكَ نَاصِيحَتٌ فِي عِبَادَةِ رَبِّكَ، وَسَارِعَتٌ فِي مَرْضَاتِهِ، وَخَيِّبَتٌ أَعْدَاءَهُ، وَسَدِرَزَتٌ أَوْلِيَاءَهُ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ عَزَمْتَ اللَّهُ حَقَّ عِبَادَتِهِ، وَاتَّقَيْتَهُ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَأَطَعْتَهُ حَقَّ طَاعَتِهِ، حَتَّى اتَّيَقْتُكَ الْيَقِينُ، فَعَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ، وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۲۱

زیارت امام محمد باقر(ع)

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَاقِرُ بِعِلْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَاحِصُ عَنْ دِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَمَيِّنُ لِحُكْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَائِمُ بِقِسْطِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّاصِحُ لِعِبَادِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّلِيلُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَبِيبُ الْمَتِينُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَضْلُ الْمُبِينُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْيَدُ الْوَالِدِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْوَالِدِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّرَاجُ الْأَسْرَجُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّجْمُ الْأَزْهَرُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْكَوْكَبُ الْأَبْهَرُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَزَّهُ عَنْ

ص: ۱۲۲

الْمُعْضَلَاتِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَعْصُومُ مِنَ الزَّلَّاتِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّكِيُّ فِي الْحَسَبِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّفِيعُ فِي النَّسَبِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَصِيرُ الْمَشِيدُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ قَدْ صَدَعْتَ بِالْحَقِّ صِدْعًا، وَبَقَرْتَ الْعِلْمَ بَقْرًا، وَنَزَرْتَهُ نَزْرًا، لَمْ تَأْخُذْكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ، وَكُنْتَ لِدِينِ اللَّهِ مُكَاتِمًا، وَقَضَيْتَ مَا كَانَ عَلَيْكَ، وَأَخْرَجْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ وِلَايَةِ اللَّهِ إِلَى وِلَايَةِ اللَّهِ، وَأَمَرْتَ بِطَاعَةِ اللَّهِ، وَنَهَيْتَ عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، حَتَّى قَبَضَكَ اللَّهُ إِلَى رِضْوَانِهِ، وَذَهَبَ بِكَ إِلَى دَارِ كَرَامَتِهِ، وَإِلَى مَسَاكِينِ أَصْفِيَائِهِ، وَمُجَاوِرِهِ أَوْلِيَائِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۲۳

زیارت امام صادق(ع)

«السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْأَمَامُ الصِّادِقُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ التَّائِبُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْفَائِزُ الرَّائِقُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا السَّنَامُ الْأَعْظَمُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مِصْبَاحَ الظُّلُمَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا دَافِعَ الْمُعْضَلَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مِفْتَاحَ الْخَيْرَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَعْدِنَ الْبَرَكَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا صَاحِبَ الْحُجَجِ وَالذَّلَالَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا صَاحِبَ الْبُرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَاشِئَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا فَاصِلَ الْخَطَابَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا كَاشِفَ الْكُرْبَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا عَمِيدَ الصَّادِقِينَ،

ص: ۱۲۴

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا لِسَانَ النَّاطِقِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلْفَ الْخَائِفِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَعِيمَ الصَّادِقِينَ الصَّالِحِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُسْلِمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا هَادِيَ الْمُضْتَلِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَاكِنَ الطَّائِعِينَ، أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ إِنَّكَ عَلَى الْهُدَى، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَشَمْسُ الضُّحَى، وَبَحْرُ الْمَيْدَى، وَكَهْفُ الْوَرَى، وَالْمَثَلُ الْبَاعِلَى، صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ وَيَدَيْكَ، وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْعَبَّاسِ عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

پس از اتمام زیارت های مخصوصه، نماز های زیارت را در مسجد النبی بخواند.

ص: ۱۲۵

۴. زیارت آرمیدگان در بقیع

یکی از مکان‌های مقدس مدینه، قبرستان بقیع است. رسول اکرم (ص) به بقیع عنایت خاصی داشتند و برای زیارت قبور به آنجا می‌آمدند و برای آرمیدگان آن طلب استغفار می‌کردند.

اسامی برخی از آرمیدگان در بقیع بدین شرح است:

- دختران پیامبر (رقیه، ام کلثوم، زینب)

- همسران پیامبر (زینب، ریحانه، ماریه قبطیه، زینب بنت جحش، ام حبیبه، حفصه، سوده، صفیه، جویره، عایشه، ام سلمه)

- فاطمه بنت اسد، مادر گرامی حضرت امیر المؤمنین (ع)

- عباس بن عبدالمطلب عموی بزرگوار پیامبر

- عقیل بن ابی طالب

- عبدالله بن جعفر طیار

- حلیمه سعدیه (دایه پیامبر)

ص: ۱۲۶

- ابراهیم(ع) فرزندان پیامبر(ص)
- عمه‌های پیامبر(عاتکه و صفیه دختران عبدالمطلب)
- ام‌البنین مادر گرامی حضرت ابوالفضل(ع)
- جمعی از شهدای احد که پس از بازگشت به مدینه بر اثر شدت جراحات به شهادت رسیدند و بسیاری از صحابه پاک پیامبر و یاران ائمه و شیعیان امیر المؤمنین.
- زیارت عباس بن عبدالمطلب:
- عباس بن عبدالمطلب، عموی پیامبر اکرم(صلی الله علیه وآله) مقامی والا دارد، و در راه اسلام فداکاری‌های بسیار کرد. او از حامیان رسول خدا(ص) بود که قبرش در قبرستان بقیع است. در مفاتیح‌الجنان این زیارت برای آن بزرگوار نقل شده است:
- «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ السَّقَايَةِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۲۷

زیارت فاطمه بنت اسد ۳

مادر گرامی امیرالمؤمنین (ع)

فاطمه بنت اسد، از زنان عالی مقام و مورد احترام خاص رسول خدا (صلی الله علیه وآله) بود، و فرزندی هم چون علی بن ابی طالب (علیه السلام) به دنیا آورد. قبر ایشان نزدیک قبور ائمه بقیع است. نزد قبر آن بانوی مجلله می گویی:

«السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ سَيِّدِ الْأَوْلِيَاءِ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ سَيِّدِ الْآخِرِينَ، السَّلَامُ عَلَى مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ سَيِّدِ الْهَاشِمِيِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ،

ص: ۱۲۸

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْكَرِيمُ الرَّضِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَافِلَهُ مُحَمَّدَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَةَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ تَرَبَّيْتُهَا لَوْلَى اللَّهِ الْأَمِينِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ الطَّاهِرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى وَلَدِكَ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكَ أَحْسَنُ الْكَفَالَةِ، وَأَدَّتِ الْأَمَانَةَ، وَاجْتَهَدْتَ فِي مَرْضَاةِ اللَّهِ، وَبَالِغَتْ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللَّهِ، عَارِفَةً بِحَقِّهِ، مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ، مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ، كَافِلَةً بِتَرَبُّيْتِهِ، مُشْفِقَةً عَلَى نَفْسِهِ، وَاقِفَةً عَلَى خِدْمَتِهِ، مُخْتَارَةً رِضَاهُ، مُؤَثِّرَةً هَوَاهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتِ عَلَى الْإِيمَانِ وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ

ص: ۱۲۹

الَّذِينَ، رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً، طَاهِرَةً زَكِيَّةً، تَقِيَّةً نَقِيَّةً، فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَأَرْضَاكَ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنزِلَكَ وَمَأْوَاكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْفَعِنِي بِزِيَارَتِهَا، وَتُبِّئْنِي عَلَى مَحَبَّتِهَا، وَلَا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتَهَا وَشَفَاعَةَ النَّائِمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا، وَأَرْزُقْنِي مُرَافَقَتَهَا، وَاحْشُرْنِي مَعَهَا وَمَعَ أَوْلَادِهَا الطَّاهِرِينَ، اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا، وَأَرْزُقْنِي الْعُودَ إِلَيْهَا أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي، وَإِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا، وَأَدْخِلْنِي فِي شَفَاعَتِهَا، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ بِحَقِّهَا عِنْدَكَ وَمَنْزِلَتِهَا لِمَدْيِكَ، اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ».

ص: ۱۳۰

زیارت دختران حضرت رسول(ص)

رسول خدا(ص) غیر از فاطمه زهرا(س) دختران دیگری هم به نام‌های «زینب»، «امّ کلثوم» و «رقیه» داشته است که قبرشان در بقیع می‌باشد.

برای زیارت آنان، نزدیک قبرشان می‌ایستی و به امید ثواب، چنین می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِدْقَةَ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ اخْتَارَهُ اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَرَحْمَةً اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ السَّيِّدِ الْمُضِيَّطْفَى، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ النَّبِيِّ الْمُجْتَبَى، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ مَنْ اضْيَطْفِيَهُ اللَّهُ فِي السَّمَاءِ، وَفَضَّلَهُ عَلَى جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ وَالْوَرَى، السَّلَامُ عَلَى ذُرِّيَّةِ السَّيِّدِ الْجَلِيلِ، مِنْ نَشْلِ

ص: ۱۳۱

إِسْمَاعِيلَ، وَسَيِّلَةَ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ النَّبِيِّ الرَّسُولِ، السَّلَامُ عَلَى أَخَوَاتِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ الْبُتُولِ، السَّلَامُ عَلَى زَيْنَبَ وَأُمَّ
 كُلثُومَ وَرُقَيْيَةَ، السَّلَامُ عَلَى الشَّرِيفَاتِ الْأَحْسَابِ، وَالطَّاهِرَاتِ الْأَنْسَابِ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ الْأَبَاءِ الْأَعَظِمِ، وَسَيِّلَةَ الْأَجِيدِ الْأَكْرَمِ الْأَفَاخِمِ،
 عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَعَبْدِ مَنْافٍ وَهَاشِمِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت جناب عقیل

وجناب عبدالله فرزند جعفر طیار (علیہما السلام)

عقیل و جعفر طیار هر دو برادران علی بن ابی طالب هستند. عبدالله پسر جعفر طیار، همسر حضرت زینب (س) است.

قبر عقیل و عبدالله بن جعفر در بقیع قرار دارد. در زیارت این دو بزرگوار چنین می‌گویی:

ص: ۱۳۲

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَيِّدَنَا يَا عَقِيلَ بْنَ اَبِيطَالِبٍ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ عَمِّ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ عَمِّ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ عَمِّ الْمُضِیْطَفَى، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَخَا عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ جَعْفَرِ الطَّيَّارِ فِي الْجَنَانِ، وَعَلَى مَنْ حَوْلُكُمْ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكُمْ وَأَرْضَاكُمْ أَحْسَنَ الرِّضَا، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلًا لَكُمْ وَمَسَدًا لَكُمْ وَمَحَلًّا لَكُمْ وَمَأْوِيًّا لَكُمْ، السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۳۳

همسران رسول خدا(ص)

همسران حضرت رسول اکرم(صلی الله علیه وآله) جز حضرت خدیجه(علیها السلام) که در قبرستان ابوطالب در مکه مکرمه مدفون است همه در قبرستان بقیع مدفونند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا زَوْجَاتِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا زَوْجَاتِ نَبِيِّ اللَّهِ، أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

ابراهیم، فرزند رسول اکرم(ص)

ابراهیم، پسر رسول الله(صلی الله علیه وآله) در کودکی از دنیا رفت و پیغمبر خدا(صلی الله علیه وآله) را داغدار کرد. در گذشت ابراهیم، پیامبر را به شدت غمگین ساخت و آن حضرت در سوگ فرزند، اشک می ریخت و می فرمود: «چشم، اشک فشان است و غمگین، ولی سخنی نمی گویم که موجب ناخشنودی پروردگارمان گردد». (۱)

۱- بحار، ج ۱۶، ص ۲۳۵، ح ۳۵ و ج ۷۷، ص ۱۴۲، ح ۱

ص: ۱۳۴

این فرزند، که مورد علاقه شدید پیامبر (صلی الله علیه وآله) بود، در بقیع به خاک سپرده شد.

«السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى نَجِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَخَاتَمِ الْمُرْسَلِينَ، وَخَيْرِهِ اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ فِي أَرْضِهِ وَسَمَائِهِ، السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَائِهِ وَرُسُلِهِ، السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ وَالسَّعِيدِ وَالصَّالِحِينَ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الرُّوحُ الزَّكِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّفْسُ الشَّرِيفَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا السُّلَالَةُ الطَّاهِرَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّسَمَةُ الزَّكِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ خَيْرِ الْوَرَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ النَّبِيِّ

ص: ۱۳۵

الْمُجْتَبَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُبْعُوثِ إِلَى كَافَّةِ الْوَرَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ السَّرَاحِ الْمُنِيرِ، السَّلَامُ
 عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُؤَيَّدِ بِالْقُرْآنِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُرْسَلِ إِلَى الْإِنْسِ وَالْجَانِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ صَاحِبِ الرَّايَةِ وَالْعَلَامِيَّةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ
 يَا بَنَ الشَّفِيعِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ مَنْ حَبَاهُ اللَّهُ بِالْكَرَامَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ اخْتَارَ اللَّهُ لَكَ دَارَ
 أَنْعَامِهِ قَبْلَ أَنْ يَكْتُبَ عَلَيْكَ أَحْكَامَهُ، أَوْ يُكَلِّفَكَ حَلَالَهُ وَحَرَامَهُ، فَتَقْلِكَ إِلَيْهِ طَيِّبًا زَاكِيًا مَرْضِيًّا طَاهِرًا مِنْ كُلِّ نَجَسٍ، مُقَدَّسًا مِنْ كُلِّ
 دَنَسٍ، وَبَوَّأَكَ جَنَّةَ الْمَأْوَى، وَرَفَعَكَ إِلَى

ص: ۱۳۶

الدَّرَجَاتِ الْعُلَى، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَاةً تَقَرُّ بِهَا عَيْنُ رَسُولِهِ، وَتُبْلَغُهُ أَكْبَرَ مَأْمُولِهِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ وَازْكِهَاءِ، وَأَنْمَى بَرَكَاتِكَ وَأَوْفِيهَا، عَلَى رَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، مُحَمَّدَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَعَلَى مَنْ نَسَلَ مِنْ أَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ، وَعَلَى مَنْ خَلَفَ مِنْ عَثْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ، وَإِبْرَاهِيمَ نَجْلِ نَبِيِّكَ أَنْ تَجْعَلَ سِعْبِي بِهِمْ مَشْكُورًا، وَذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا، وَحَيَاتِي بِهِمْ سَعِيدَةً، وَعَاقِبَتِي بِهِمْ حَمِيدَةً، وَحَوَائِجِي بِهِمْ مَقْضِيَّةً، وَأَفْعَالِي بِهِمْ مَرْضِيَّةً، وَأُمُورِي بِهِمْ مَسْعُودَةً، وَشُؤْنِي بِهِمْ مَحْمُودَةً، اللَّهُمَّ وَاحْسِنْ

ص: ۱۳۷

لِي التَّوْفِيقَ، وَنَفْسٍ عَنِّي كُلِّ هَيْمٍ وَضَيْقٍ، اللَّهُمَّ جَنِّبِي عِقَابِيكَ، وَامْنَحْنِي ثَوَابِيكَ، وَاسْكِنْنِي جَنَّاتِكَ، وَارْزُقْنِي رِضْوَانِكَ وَامَانِكَ،
وَاشْرِكْ لِي فِي صَالِحِ دُعَائِي وَالِدِي وَوُلْدِي وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، إِنَّكَ وَلِيُّ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ، آمِينَ
رَبَّ الْعَالَمِينَ.

زیارت اسماعیل فرزند امام صادق(ع)

اسماعیل، فرزند بزرگ امام صادق(ع) بود، در زیارت او می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَى جَدِّكَ الْمُضِيظِيِّ، السَّلَامُ عَلَى أَبِيكَ الْمُرْتَضَى الرَّضَا، السَّلَامُ عَلَى السَّيِّدَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، السَّلَامُ عَلَى حَدِيحَةِ أُمِّ
الْمُؤْمِنِينَ أُمَّ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَى

ص: ۱۳۸

فَاطِمَةَ أُمِّ الْأَنْبِيَاءِ الطَّاهِرِينَ، السَّلَامُ عَلَى النَّفْسِ الْفَاحِشَةِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الزَّاحِرَةِ، شَمْعَانِي فِي الْأَخِرَةِ، وَأَوْلِيَائِي عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَى الْعِظَامِ
النَّخِرَةِ، أَيْمَةَ الْخَلْقِ وَوَلَاةِ الْحَقِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِيفُ، الطَّاهِرِ الْكَرِيمِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَمُصِطَفِيُّهُ، وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّهُ وَمُجْتَبَاهُ، وَأَنَّ الْأَمَامَةَ فِي وُلْدِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، نَعَلِمُ ذَلِكَ عِلْمَ الْيَقِينِ، وَنَحْنُ لِدَلِيلِكَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِي نَصِيرِهِمْ
مُجْتَهِدُونَ».

زیارت حلیمه سعدیه (س)

حلیمه سعدیه، دایه و مادر رضاعی رسول خدا (صلی الله علیه وآله) بود که آن حضرت را در کودکی از عبدالمطلب (جد پیامبر) تحویل گرفت و میان قبیله خود در بیرون مکه برد، و به او شیر داد و بزرگش کرد. زنی با عاطفه و مهربان که افتخار دایگی

ص: ۱۳۹

پیامبر(ص) را داشت، و مورد احترام و علاقه حضرت بود. در زیارت آن بانوی عظیم الشان چنین می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ صِدِّیقِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ الْمُضِیَّطَفَى، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مُرْضِیَّةَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حَلِیْمَةَ السَّعْدِیَّةِ، فَرَضِیَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكَ وَأَرْضَاكَ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَکَ وَمَأْوَاکَ، وَرَحْمَةً لِلَّهِ وَبَرَکَاتُهُ».

زیارت عمه‌های رسول اکرم(ص)

قبر این دو بانوی بزرگوار «صفییه و عاتکه»، دختران عبدالمطلب و ام البنین مادر حضرت ابوالفضل(ع) در بقیع در کنار هم قرار دارند. صفییه، زنی شجاع، با کمال و ادیب و شاعر بود، و در آغاز ظهور اسلام مسلمان شد، و با پیامبر اسلام(ص) بیعت کرد، و به

ص: ۱۴۰

مدینه هجرت نمود. در جنگ اُحد و خندق هم حاضر بود، و در سال ۲۰ هجری در سن ۷۳ سالگی از دنیا رفت. عاتکه نیز زنی با ایمان بود، و در ردیف صحابه پیامبر قرار داشت، و همراه مسلمانان مهاجر به مدینه هجرت کرد.

در زیارت دو عمه حضرت رسول (ص) صفیه و عاتکه می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي الْمُصْطَفَى، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكُمَا وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنزِلِكُمَا وَرَحْمَةً اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت ام‌البنین مادر حضرت ابوالفضل (ص)

ام‌البنین، که نامش «فاطمه» دختر حزام است، زنی رشید، شجاع و عارف و فاضل و نجیب و با اخلاص

ص: ۱۴۱

بود که پس از شهادت حضرت زهرا(س)، به همسری امیرالمؤمنین(ع) در آمد، و صاحب چهار فرزند رشید به نامهای عباس، عبدالله، جعفر و عثمان شد که هر چهار نفر در کربلا، در رکاب امام حسین(ع) جنگیدند و شربت شهادت نوشیدند. ام البنین برای شهدای کربلا و چهار شهید خود در مدینه عزاداری می کرد و در رثایشان شعر می سرود، و از احیاگران یاد کربلا و شهدا بود. در زیارت ام البنین(س) می گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجِيَّةَ وَلِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجِيَّةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْبَنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكَ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنزِلَكَ وَمَأْوِيكَ، وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۴۲

زیارت شهدای واقعه حرّه و شهدای اُحد

بقیع، تاریخچه‌ای مفصّل دارد، و قبور بسیاری از پاکان و مجاهدان در آن است. از آن جمله مجروحان جنگ اُحد که پس از انتقال به مدینه، به شهادت رسیدند و در بقیع دفن شدند.

و نیز شهدای «واقعه حرّه» در بقیع مدفونند. پس از حادثه کربلا و شهادت امام حسین (ع) و یارانش، مردم مدینه بر ضدّ امویان قیام کرده، والی مدینه را بر کنار کردند. یزید هزاران نفر از سربازان خود را به مدینه فرستاد، و به مدّت سه روز، مال و جان و نوامیس مسلمانان را بر آنان مباح نمود. در این جنایت و قتل عام، هزاران مسلمان به شهادت رسیدند که در میان آنان، هشتاد نفر از صحابه و ۷۰۰ نفر از فرزندان مهاجرین و انصار بودند. این حادثه به «واقعه حرّه» معروف است، و شهدای آن در خاک بقیع آرمیده‌اند.

ص: ۱۴۳

در زیارت قبور شهداء واقعه حرّه و شهدای احد می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا شُهَدَاءَ يَا سَعْدَاءَ يَا نُجَبَاءَ يَا نُقَبَاءَ يَا أَهْلَ الصِّدْقِ وَالْوَفَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا شُهَدَاءَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت اهل قبور

این زیارت برای دیگر اموات مؤمن و مؤمنه مدفون در بقیع و در دیگر قبرستان‌ها خوانده می‌شود:

«السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرِهِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيَّ وَلِيُّ اللَّهِ».

ص: ۱۴۴

از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت شده هر کس به قبرستان برای زیارت اهل قبور برود، خداوند متعال ثواب پنجاه سال عبادت به او عطا فرماید، و گناه پنجاه ساله او و والدینش را ببخشد. از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه وآله) نقل است هر کس هفت مرتبه سوره (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ) را نزد قبر مؤمنی بخواند، خداوند متعال فرشته‌ای را نزد قبر او می‌فرستد که عبادت خدا کند، و ثوابش را به نام آن می‌نویسد. پس چون روز قیامت شود به هر هولی از احوال قیامت برسد، خداوند آن هول را از او برطرف کند، تا اینکه داخل بهشت شود.

زیارت حضرت عبدالله بن عبدالمطلب (ص)

پدر گرامی حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وآله) پس از مراجعت از سفر شام و قبل از ولادت رسول خدا (صلی الله علیه وآله) از دنیا رفت، قبر آن بزرگوار تقریباً روبه‌روی «باب السلام در محلّ مُصَلَّى» قرار داشت که پس از طرح توسعه حرم، در داخل

ص: ۱۴۵

شبستان مسجد کنار باب قبا قرار گرفت. در زیارت آن حضرت بگو:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مُسْتَوْدَعَ نُورِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَالِدَ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَنْ أَنْتَهَى إِلَيْهِ الْوَدِيعَةُ وَالْأَمَانَةُ الْمَنْعِيَةُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَنْ أَوْدَعَ اللَّهُ فِي صُلْبِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِ الْمَكِينِ نُورَ رَسُولِ اللَّهِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَالِدَ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ حَفِظْتَ الْوَصِيَّةَ، وَأَدَّيْتَ الْأَمَانَةَ عَنِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فِي رَسُولِهِ، وَكُنْتَ فِي دِينِكَ عَلَى يَقِينٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ اتَّبَعْتَ دِينَ اللَّهِ عَلَى مِنْهَاجِ خِدِّكَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ فِي حَيَاتِكَ وَبَعْدَ وَفَاتِكَ، عَلَى مَرْضَاتِ اللَّهِ فِي رَسُولِهِ، فَصَلَّى اللَّهُ عَلَیْكَ حَيًّا وَمَيِّتًا، وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۱۴۶

دیگر مستحبات مدینه

سه روز روزه به قصد برآورده شدن حاجات بهتر است شروع از چهارشنبه و ختم به جمعه باشد (این سه روز، مستحب است و حتی از کسانی که روزه قضا هم دارند پذیرفته می‌شود).

خواندن نماز توبه (۱)، کنار ستون توبه (ابولبابه)

شب چهارشنبه کنار ستون ابولبابه و شب و روز پنجشنبه کنار ستون مقابل آن نماز بخواند.

۱- شب و روز جمعه کنار ستونی که پهلوی محراب پیامبر (ص) است، نماز بخواند و حاجات خود را ذکر کرده و دعایی را که بعد از زیارت حضرت رسول (ص) ذکر شده بخواند.

در وقت ورود و خروج مسجد النبوی (ص) آهسته صلوات بفرستد.

پس از هر زیارت نماز زیارت بخواند.

۱- این نماز، شبیه نماز صبح خوانده می‌شود و فقط نیت آن تفاوت دارد.

ص: ۱۴۷

خواندن نمازهای یومیه در مسجدالنبی و باجماعت. (بنا به روایتی از امام صادق(ع)، خواندن نماز در مسجدالنبی معادل ده هزار نماز است (۱))

خواندن نمازهای قضا در مسجدالنبی به جهت فضیلت بیشمار نمازخواندن در آن مکان. چه نیکو است زائران محترم فرصت اندک خود را در مدینه از دست ندهند و از نماز خواندن در مسجدالنبی غافل نشوند. (حداقل ۱۷ رکعت نماز قضای یک روز را روزانه به جا آورند).

۲- خواندن نماز در مقام جبرئیل. از امام صادق(ع) نقل شده است که این دعا را موقع حضور در مقام جبرئیل بخواند:
 «ای جواد ای کریم، ای قریب ای بعید، اسئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَيْتِهِ وَ اَنْ تَرُدَّ عَلٰی نِعْمَتِكَ».

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۸۲.

ص: ۱۴۸

- ۳- زیارت حضرت رسول(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع: در هر روز و خواندن نماز زیارت.
- ۴- یک ختم قرآن و یا بیشتر و هدیه آن به وجود شریف پیامبر اکرم(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع(ع) و امام زمان [].
- ۵- خواندن نماز مخصوص پیامبر(ص) و حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع.(نحوه خواندن نمازها در بخش های بعدی این کتاب- تقویم عبادی مدینه منوره- آمده است)
- ۶- دادن صدقه. بنا بر روایت امام صادق(ع)، انفاق یک درهم در مدینه معادل ده هزار درهم درمکانی دیگر است. انجام روزانه یک غسل زیارت(صبحها بهتر است)
- ۷- زیارت وداع پیامبر اکرم(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع(ع) به هنگام خروج از مدینه.

ص: ۱۴۹

توصیه های لازم به زائران

هنگام اقامه نماز جماعت از مسجد خارج نشوید.
 به ضریح نبی اکرم (ص) هنگام نماز خواندن پشت نکنید.
 هنگام تکبیر آخر نمازها، دست‌ها را بالا و پایین نبرید.
 در موقع نماز جماعت از گفتن «آمین» خودداری کنید. (موجب بطلان نماز است)
 از تکتف (دست به سینه گذاشتن) موقع تلاوت حمد و سوره اجتناب کنید.
 بین هر دو سجده در هر رکعت و بعد از سجده دوم لازم است استراحت کنید (این استراحت را اهل سنت ندارند و بلا فاصله برای رکعت بعدی قیام می کنند)

۱- در نماز جماعت، اهل سنت پس از رکوع ذکری طولانی می خوانند)
 سمع الله لمن حمده و لك الحمد حمدا طيبا كثيرا مباركا فيه ملاء السماوات و ملاء الارض
 (زائرین محترم توجه به

-۲

ص: ۱۵۰

طولانی بودن این ذکر داشته باشید و بعد از رکوع فوراً به سجده بروید چرا که موجب به هم ریختن صفوف و ناهماهنگی می شود. زائران ایرانی می توانند اذکاری را چون «

الله اکبر، ربنا و لک الحمد و یا سمع الله لمن حمده

« را چندین مرتبه بگویید تا همراه با نماز گزاران به سجده روید. (۱) از خوابیدن در مسجد و حرم مطهر به علت کراهت شدید، پرهیز نمایید.

۳- زمان زیارت خواهران در روضه شریفه و حرم پیامبر(ص) و خانه حضرت زهرا(س) صبح ها از طلوع آفتاب تا حدود ساعت ۱۰ و ظهر ها پس از نماز ظهر تا حدود ساعت ۳ و گاهی شبها نیز ۹ تا ۱۱ می باشد. لذا خواهران، این زمان ها را جهت زیارت از دست ندهید.

۴-

۱- المغنی، ج ۱، ص ۳۰۰.

ص: ۱۵۱

۵- از بردن کفش ها به روضه منوره بپرهیزید زیرا اهل سنت آن را نوعی بی احترامی به ساحت مقدس پیامبر(ص) می دانند. در مسجد به ویژه هنگام خواندن نماز، تلفن همراه خود را خاموش نمایید.

از گرفتن عکس و فیلم در اماکن مقدسه به علت ممنوعیت خودداری نمایید. مأموران اماکن مقدسه در صورت مشاهده عکسبرداری، برخورد شدید می کنند و این امر، باعث هتک حرمت ایرانی و شیعه می شود.

۶- از آنجایی که اهل سنت نماز خواندن در قبرستان و پشت قبرستان را حرام می دانند، نماز های زیارت ائمه بقیع را در حرم پیامبر(ص) بخوانید

۷- نظم در صفوف نماز جماعت را رعایت کنید. اهل سنت قبل از اقامه نماز از عباراتی چون «

استوا صفوفکم

» و «

صدّوا الخلل

» استفاده

۸-

ص: ۱۵۲

می کنند که به معنای مرتب کردن صف‌های نماز است. به این مهم توجه نمایید.

با صدای بلند از زیارت نامه خواندن و سخن گفتن و صلوات فرستادن و گریه کردن خودداری کنید.

۹- از انداختن عریضه روی قبور ائمه بقیع: و برداشتن خاک از آنجا خودداری کنید.

از بستن پارچه، نخ، و قفل به پنجره‌های بقیع جدا پرهیزید.

از خارج نمودن قرآن‌های وقفی از حرم اجتناب کنید.

از مشاجره و جدال نمودن با مأمورین حرم پرهیزید.

از استعمال دخانیات پرهیزید.

در نماز جماعت از شکسته نماز خواندن به نحوی که نماز دیگران را به هم زند، خودداری کنید.

از انداختن آب دهان در فضای صحن و قبرستان بقیع جدا پرهیز کنید.

ص: ۱۵۳

از گذاشتن قرآن روی زمین و پا دراز کردن به سوی آن خودداری نمایید.

وسایل اضافه را با خود به حرم نبرید.

از جلوی افرادی که مشغول نماز هستند، عبور نکنید.

امام جماعت مسجدالنبی در رکعت اول نماز صبح جمعه معمولاً سوره سجده دار می خواند. در این گونه موارد، همراه امام جماعت

و مأمومین به سجده رفته و نماز را ادامه دهید و پس از نماز، نماز صبح را اعاده کنید.

بدیهی است که در مسجد النبی و مسجد الحرام می توان نمازها را هم کامل خواند و هم شکسته، اما اگر نماز را به جماعت می

خوانید بهتر است کامل بخوانید.

ص: ۱۵۴

آداب وداع با مدینه

در روز آخر، برای خداحافظی از پیامبر اسلام به روضه شریفه رفته، زیارت نامه را به همراه نماز زیارت قرائت کنید. سپس ضمن خواندن سوره ضحی، به آیات "

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

"که می‌رسید خطاب به وجود شریف پیامبر عرضه کنید: یا رسول‌الله تو پدر امتی و ما همه یتیمان تو، فرزندان را که به تو پناه آورده اند، از خود مران، و در این زمان حاجات خود را طلبیده و چندین بار آیه «و اما السائل فلا تنهر»

را تلاوت کنید و با تضرع، از درگاه خداوند متعال حوائج خود و دوستان و آرزومندان را درخواست نمایید. پس از زیارت حضرت ختمی مرتبت (ص)، زیارت وداع را به این نحو بخواند:

ص: ۱۵۵

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ، فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا أَشْهَدُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَأَنَّكَ قَدْ اخْتَرْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ، ثُمَّ اخْتَرْتَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَنْبِيَاءِ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ
طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا، فَاحْشُرْنَا مَعَهُمْ وَفِي زُمْرَتِهِمْ وَتَحْتَ لِوَائِهِمْ وَلَا تُفَرِّقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، السَّلَامُ
عَلَيْكَ لَا جَعْلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ.

سپس حضرت فاطمه(س) را در مسجد النبی زیارت نمایند و نماز زیارت بخوانند و به زیارت ائمه

ص: ۱۵۶

بقیع (ع) بروید. و زیارت وداع آن بزرگواران را به این نحو بخوانید (۱):

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ اَيُّهَا الْهُدَى وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اَشْتَدُّ دُعَاؤُكُمْ اللَّهُ وَاقْرَأْ عَلَيْكُمْ السَّلَامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ دَلَّلْتُمْ عَلَيَّهِ،
اللَّهُمَّ فَكُنْ بِنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

۱- مرحوم شیخ طوسی و سید ابن طاووس گفته‌اند که در وداع با ائمه بقیع این زیارت خوانده شود.

ص: ۱۵۷

تقویم عبادی مدینه منوره

(به تفکیک ایام هفته)

حج، سرسرای عبودیت و بندگی، دلدادگی و عاشقی، رشد و کمال و عروج است. از قفس تن بیرون آمدن و خود را در فضای خانه معشوق رها نمودن است. چنانچه عارف سالک حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی (رحمه الله) استاد حضرت امام (ره) می گوید (۱):

هدف اصلی از تشریح حج، تقویت بعد روحانی است تا انسان با معنویت شده و از عالم جسم به عالم معنی ترقی نموده و شناخت خدا و دوستی و انس او را به دست آورد و در سرای کرامتش به سر برد. تشریف به سرزمین مقدس مدینه منوره، فرصت مغتنمی برای راز و نیاز با خدای مهربان است که معلوم نیست دوباره تکرار شود. برای اغتنام این فرصت، از میان بوستان اذکار و دعاها آسمانی،

۱- المراقبات، ص ۳۸۴، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی.

ص: ۱۵۸

اعمال و عباداتی گلچین و به تناسب روز های هفته تفکیک شده است.

نکته مهم: در به جا آوردن و خواندن دعاها، حضور قلب و حال و هوای زائر شرط اساسی است. زائران نباید اعمال و دعاها را بر خود تحمیل کنند و آن را به هر شکل به جا آورند بلکه صرفاً در صورت آمادگی و اشتیاق روحی انجام دهند. اعمال و دعاهایی که برای مقاطع مختلف در یک روز توصیه و پیشنهاد شده اند، به گونه ای متعدد و متنوع گزینش شده که امکان انتخاب را برای زائران متناسب با شرایط روحی آنها فراهم می کند.

شایسته است حداقل هفته‌ای یک بار در سجده یک نماز در وقت سحر ذکر یونسیه گفته شود (لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین ۸۸/ انبیاء) عرفا جهت درک بهتر این زمان و افاضه بیشتر به آنان این ذکر را حداقل ۴۰۰ بار در سجده می گویند.

ص: ۱۵۹

نمایش تصویر

ص: ۱۶۰

نمایش تصویر

ص: ۱۶۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز شب: نماز شب ۱۱ رکعت است. یعنی پنج نماز دو رکعتی و یک نماز یک رکعتی. ۴ نماز اول مانند نماز صبح به نیت "نماز شب"، ۲ رکعت بعدی نیت نماز "شفع" و یک رکعت آخر به نیت نماز "وتر". "در نماز وتر در قنوت ۷۰ مرتبه استغفار و بعد طلب مغفرت برای ۴۰ مؤمن و سپس سیصد مرتبه العفو.

۲- نماز نافله صبح دو رکعت است مثل نماز صبح که قبل از خواندن نماز صبح خوانده می شود.

۳- وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا (طلاق ۲ و ۳) این آیه را سه مرتبه خوانده و سپس سه مرتبه سوره توحید خوانده شود آنگاه سه مرتبه صلوات فرستاده شود.

ص: ۱۶۲

۴- ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ۱۰ مرتبه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، ۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ،

۱ مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین

آیه الكرسي

، ۳ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ، ۷ مرتبه لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

۵- طریقه خواندن نماز پیامبر(ص): نماز پیامبر(ص) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد و ۱۵ مرتبه سوره قدر خوانده می شود، سپس در رکوع و

ص: ۱۶۳

بعد از سر برداشتن و در سجده اول و بعد از سر برداشتن و در سجده دوم و بعد از سر برداشتن در هر یک، ۱۵ مرتبه سوره قدر را می‌خواند سپس تشهد و سلام داده، نماز را تمام می‌کند.

۶- طریقه خواندن نماز غفیله

نماز غفیله ۲ رکعت است بین مغرب و عشا. در رکعت اول بعد از حمد این آیات: وَذَالنُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَیْهِ فَنَادَى فِی الظُّلُمَاتِ اِنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِیْنَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّیْنَاهُ مِنَ الغَمِّ وَكَذٰلِکَ نُنَجِّی الْمُؤْمِنِیْنَ، رکعت دوم بعد از حمد این آیه شریفه: وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَیْبِ لَا یَعْلَمُهَا اِلَّا هُوَ وَیَعْلَمُ مَا فِی الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقِهٖ اِلَّا یَعْلَمُهَا وَ لَا حَیْثُ فِی ظُلُمَاتِ الْاَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَ لَا یَابِسٍ اِلَّا فِی کِتَابٍ مُّبِیْنٍ. در قنوت این دعا خوانده شود: اَللّٰهُمَّ اِنِّی اَسْئَلُكَ بِمَفَاتِحِ الْغَیْبِ

ص: ۱۶۴

الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي، سِوَى حَاجَاتِ خُودِ رَا بَخَوَاهِيدِ وَادَامِهِ دَهِيدِ: اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِي
وَالْقَادِرُ عَلَيَّ طَلِبَتِي وَتَعَلَّمْ حَاجَتِي فَاسْأَلْكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لِمَا قَضَيْتَهَا لِي.

ص: ۱۶۵

نمایش تصویر

ص: ۱۶۶

نمایش تصویر

توضیح برنامه روز یکشنبه

۱. طریقه خواندن نماز حضرت زهرا ۳

نماز حضرت زهرا(س) دو رکعت است که در رکعت اول سوره حمد و صد مرتبه سوره قدر و در رکعت

ص: ۱۶۷

دوم سوره حمد و صد مرتبه سوره توحید و بعد از سلام نماز، تسییحات حضرت زهرا و این دعا را بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ، سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْبُهْجَةَ وَالْجَمَالَ، سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّى بِالْتَوْرِ وَالْوَقَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يَرَى اثْرَ التَّمَلُّ فِي الصَّ -- فَا، سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَا هَكَذَا غَيْرُهُ.

ص: ۱۶۸

نمایش تصویر

ص: ۱۶۹

نمایش تصویر

ص: ۱۷۰

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسن ۷:

نماز امام حسن (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و سوره توحید ۲۵ مرتبه خوانده می شود و بعد از نماز این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ اِنِّی اتَّقَرَّبُ اِلَیْكَ بِجُودِكَ وَ كَرَمَتِكَ، وَ اتَّقَرَّبُ اِلَیْكَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ اتَّق— رَبُّ اِلَیْكَ بِمَلَائِكَتِكَ وَ اَنْبِیَائِكَ وَ رُسُلِكَ اِنْ تُصَلِّیْ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ، وَ اِنْ تُقِیْلَنِی عَثْرَتِی، وَ تَشْتُرْ عَلَی ذُنُوْبِی وَ تَغْفِرْهَا لِی، وَ تَقْضِی لِی حَوَائِجِی وَ لَا تُعَذِّبَنِی بِقَبِيْحٍ كَانَتْ مِنْی. فَانَّ عَفْوَكَ وَ جُودَكَ یَسْعُنِی اِنَّكَ عَلَی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْر.

ص: ۱۷۱

نمایش تصویر

ص: ۱۷۲

نمایش تصویر

ص: ۱۷۳

توضیحات برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام سجاده ۷:

نماز امام سجاده (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و سوره توحید صد مرتبه خوانده می شود. بعد از سلام نماز، این دعا خوانده شود:

یا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ، يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى، يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى، يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ، يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يَا مُبْتَدِئاً بِالنَّعْمِ قَبْلَ الشِّتْحِ قَاقِهَا، يَا رَبَّنَا وَ سَيِّدَنَا وَ مَوْلَانَا، يَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا، اسْأَلُكَ اللَّهُمَّ انْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۷۴

نمایش تصویر

ص: ۱۷۵

نمایش تصویر

ص: ۱۷۶

توضیحات برنامه روز چهارشنبه

سه روز روزه گرفتن در مدینه (از چهارشنبه تا جمعه) مستحب موکد است.

۲- طریقه خواندن نماز امام محمد باقر ۷

نماز امام باقر(ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

۱۰۰ مرتبه و بعد از سلام نماز، دعای آن حضرت خوانده شود:

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَلُوكَ يَا حَلِيمٌ ذُو اِنَاءٍ عَفْوٍ وِدُودٍ، اِنْ تَجَاوَزَ عَنِّي سَيِّئَاتِي، وَ مَا عِنْدِي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ، وَ اِنْ تُعْطِنِي مِنْ عَطَايِكَ مَا يَسِّرُنِي، وَ تُلْهِمُنِي فِيمَا اَعْطَيْتَنِي الْعَمَلَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةَ رَسُوْلِكَ وَ اِنْ تُعْطِنِي مِنْ عَفْوِكَ مَا اسْتَوْجِبُ بِهٖ كِرَامَتَكَ اللَّهُمَّ اَعْطِنِي مَا اَنْتَ

ص: ۱۷۷

اهلُّهُ، وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا آنا اهلُّهُ، فَأَنَّمَا آنا بِكَ وَ لَمْ اصِبْ خَيْرًا قَطُّ أَلَّا مِنْكَ يَا ابْصَرَ الْبَصْرَيْنِ، وَا سَمِعَ السَّامِعِينَ وَا احْكَمَ الْحَاكِمِينَ، وَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ، وَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَا آلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۷۸

نمایش تصویر

ص: ۱۷۹

نمایش تصویر

ص: ۱۸۰

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱ طریقه خواندن نماز امام صادق ۷

نماز امام صادق(ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و آیهی

«شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

« را ۱۰۰ مرتبه بخواند و بعد از سلام نماز دعای آن حضرت: یا صَانِعُ كُلِّ مَصْنُوعٍ، یا جَابِرُ كُلِّ كَسِيرٍ، و یا حَاضِرُ كُلِّ مَلَأٍ و یا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى، و یا عَالِمُ كُلِّ خَفِيَّةٍ، و یا شَاهِدُ غَيْرِ غَائِبٍ، و یا غَالِبُ غَيْرِ مَغْلُوبٍ، و یا قَرِيبُ غَيْرِ بَعِيدٍ، و یا مَوْسِسُ كُلِّ وَحِيدٍ، و یا حَيُّ مُخَيِّبِ الْمَوْتَى و مُمِيتِ الْأَحْيَاءِ، الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ و یا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۸۱

نمایش تصویر

ص: ۱۸۲

نمایش تصویر

ص: ۱۸۳

نمایش تصویر

ص: ۱۸۴

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- طریقه خواندن نماز جعفر طیار

نماز جعفر طیار ۴ رکعت است (دو نماز دو رکعتی)، در هر نماز در رکعت اول بعد از حمد سوره زلزال، رکعت دوم بعد از حمد سوره عادیات. رکعت سوم سوره نصر و رکعت چهارم سوره توحید. در هر رکعت بعد از حمد و سوره، ۱۵ مرتبه تسبیحات اربعه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر)

در رکوع همین ذکر ۱۰ مرتبه، بعد از سر برداشتن از رکوع، در سجده اول و بعد از سر برداشتن از سجده اول و در سجده دوم و بعد از سر برداشتن از سجده دوم در هر کدام ۱۰ مرتبه همان تسبیحات گفته شود (روی هم سیصد مرتبه تسبیحات می شود).

۲- طریقه خواندن نماز امام زمان (عج)

این نماز، ۲ رکعت است که در هر رکعت، وقتی سوره حمد به آیه

«ایاک نعبد و ایاک نستعین»

ص: ۱۸۵

رسید، این آیه باید ۱۰۰ مرتبه تکرار شود و سپس ادامه سوره و نماز خوانده شود. در رکوع و سجده، ذکر رکوع و سجده ۷ مرتبه تکرار می شود و بعد از سلام، تسبیحات حضرت زهرا(س) خوانده می شود، سپس به سجده رفته و ۱۰۰ مرتبه صلوات گفته می گوید.

ص: ۱۸۶

فصل پنجم

در مکه مکرمه

اعمال و آداب مکه مکرمه

ص: ۱۸۸

مکه مکرمه مرکز نزول وحی و پایگاه اصلی اسلام است، و مسجدالحرام، مسجدی ساده و بی تکلف، و مکعبی سیاه پوش به نام کعبه در آن قرار دارد. که، قبله ما، عشق ما، نماز ما، حیات ما و ممات ماست. در اینجا هر طرف که بایستی قبله در برابر توست. «
فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ»

، اینجا دایره ای است که کعبه مرکز آن است و از این مرکز است که باید به سوی ابدیت پرواز کنی. همانجایی است که به دست بندگان خوب و خالص خدا ابراهیم خلیل(ع) و اسماعیل(ع) بازسازی

ص: ۱۸۹

شده و در تمام این سال ها با صلابت تمام بر پای خود ایستاده و از سراسر گیتی همه عاشقان را به سوی خود فرا خواند و این در حالی است که کاخ ها و قصر های عالی با تمام استحکامشان در طوفان حوادث و در طول زمان خرد شدند و فرو ریختند. این همان خانهای است که ابراهیم بت شکن پایه های آن را بالا آورد و با صدق و صفایش آن را جاویدان ساخت و میعادگاه موسی (ع) و عیسی (ع) و محمد (ص) و اهل بیتش نمود و تو زائر خانه دوست، اکنون به این حرم راه یافته‌ای. خداوند لیاقت میهمانی خانه اش را به تو عطا کرد. انتخاب شدی، برگزیده گردیدی، آمدی گرد خانه اش بچرخ، از همه ملکیت ها و منیت ها و عناوین رها گشته ای، خود را برای او خالص و مطلق کرده ای. در مکان عروج نبی اش قدم نهادی، حالا خیال عروج نداری؟ قصد پرواز نداری؟ دست در دستش

ص: ۱۹۰

(حجر الاسود) بنه، قول بده، تعهد کن که دیگر نافرمانی اش را نمی کنی، همه چیزت را برای او خالص می کنی، همه حرکات و سکنات از این پس یک رنگ می گیرد، رنگ خدایی. آن وقت است که معنای عشق بازی، معنای سیر الی الله را در می یابی. دیگر هر جا نظر کنی فقط او را می بینی. همواره خود را در محضرش حس می کنی و شرم از این داری که در محضرش، نافرمانی اش را بکنی. زائر کوی دوست! هَنِيئًا لَكَ!

ص: ۱۹۱

مستحبات ورود به مکه

مستحب است هنگام ورود به شهر مکه این دعا را که امام صادق (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده است، بخوانید:

اللَّهُمَّ الْبَلَدُ بَلَدُكَ، وَالْبَيْتُ بَيْتُكَ، جِئْتُ اطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ اَوْثَمُ طَاعَتِكَ، مُتَّبِعاً لِامْرِكِ، رَاضِياً بِقَدْرِكَ، مُسْلِماً لِامْرِكِ اسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ اليك، الْمَشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ، اَنْ تَسْتَقْبِلَنِي بِعَفْوِكَ وَ اَنْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي بِرَحْمَتِكَ وَ اَنْ تُدْخِلَنِي جَنَّتِكَ. (۱)

مستحبات ورود به مسجدالحرام

غسل (بهتر است قبل از غسل، وضو بگیرد).

۱- با حالت وقار و سکینه وارد مسجدالحرام شده و آهسته گام بردارد.

۲-

۱- هدایه السالک، ج ۲، ص ۷۴۵.

ص: ۱۹۲

۳- بر درب مسجد الحرام بایستد و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَبِإِشَاءِ اللَّهِ. السَّلَامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ، السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

و بعد سه مرتبه می گوید:

اللَّهُمَّ فَكَّرْتَنِي مِنَ النَّارِ

و ادامه می دهد:

وَ أَوْسَعَ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالَ الطَّيِّبِ وَ ادْرَأْ عَنِّي شَرَّ شَيَاطِينِ الْجِنَّ وَالْأَنْسِ وَ شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ.

۴- رو به کعبه دستها را بلند کرده و بگوید:

اللَّهُمَّ أَنْتَ إِسْأَلُكَ فِي مَقَامِي هَذَا وَ فِي أَوَّلِ مَنْاسِكَي أَنْ تَقْبَلَ تَوْبَتِي وَ أَنْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي خَطِيئَتِي وَ أَنْ تَضَعَ عَنِّي وَزْرِي. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَلَّغَنِي بَيْتَهُ الْحَرَامَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ إِشْهَدُ أَنَّ هَذَا بَيْتُكَ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلْتَهُ مَثَابًا لِلنَّاسِ وَ

ص: ۱۹۳

اٰمِنًا مُّبَارَكًا وَ هٰدِيًّا لِّلْعٰلَمِيْنَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ عَبِيْدُكَ وَ الْبَلْدُ بَلَدُكَ وَ الْبَيْتُ بَيْتُكَ جِئْتُ اَطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ اُوْتُمُّ طَاعَتَكَ مُطِيعًا لِامْرِكَ رَاضِيًّا بِقَدْرِكَ، اَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْفَقِيْرِ الْيَكِّ الْخَائِفِ لِعُقُوْبَتِكَ اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِيْ بِطَاعَتِكَ وَ مَرْضَاتِكَ.

آنگاه روبه سوی کعبه ادامه دهد:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ عَظَّمَكَ وَ شَرَّفَكَ وَ كَرَّمَكَ وَ جَعَلَكَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَ اٰمِنًا مُّبَارَكًا وَ هٰدِيًّا لِّلْعٰلَمِيْنَ.

مستجابات طواف

در حال طواف کعبه این دعا را بخواند:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ الْيَكِّ الْفَقِيْرُ وَ اِنِّيْ خَائِفٌ مُّسْتَجِيْرٌ فَلَا تُغَيِّرْ جِسْمِيْ وَ لَا تُبَدِّلْ اِسْمِيْ

و نیز می گوید:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ حَجًّا مَّبْرُورًا وَ ذَنْبًا مَّغْفُورًا وَ سَعِيًّا مَشْكُورًا.

و در چهار شوط آخر بگوئید:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاعْفُ عَمَّا تَعَلَّمَ وَ اَنْتَ الْاَعَزُّ

ص: ۱۹۴

الْأَكْرَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

۱- مقابل درب کعبه که رسید صلوات فرستاده و بخواند:

سَائِلُكَ فَكَيْفَ مَسِيئَتِكَ بِبَابِكَ فَتَصَدَّقْ عَلَيهِ بِالْجَنَّةِ، اللَّهُمَّ الْبَيْتُ بَيْتُكَ وَالْحَرَمُ حَرَمُكَ وَالْعِيدُ عِيدُكَ وَهَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ، الْمُسْتَجِيرِ بِكَ مِنَ النَّارِ فَاعْتَقِنِي وَوَالِدِي وَاهْلِي وَوُلْدِي وَاخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ مِنَ النَّارِ يَا جَوَادُ يَا كَرِيمَ.

۲- مقابل حجر اسماعیل روبه ناودان طلا بخواند:

اللَّهُمَّ ادْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَاجْرِنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ وَعَافِنِي مِنَ السُّقْمِ وَارْزُقْنِي مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ وَادْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ

۳-

۱- الايضاح، ص ۲۴۰.

ص: ۱۹۵

۴- بعد از عبور از حجر الاسود بخواند:

يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّلْوَلِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ، اِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعَفُهُ لِي وَتَقَبَّلَهُ مِنِّي اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

۵- مقابل رکن یمانی دست بلند کند و بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ وَالذُّلِّ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فَتَنِ الْمَحْيَاوَالْمَمَاتِ وَمَوَاقِفِ الْخَزْيِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و سپس سر به طرف کعبه بلند کند و بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَّفَكَ وَعَظَّمَكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا نَبِيًّا وَجَعَلَ عَلِيًّا اِمَامًا اللَّهُمَّ اهْدِ لَهُ خِيَارَ خَلْقِكَ وَجَنِّبْهُ شَرَارَ خَلْقِكَ.

۶- امام صادق(ع) فرمود: طواف کننده، بین رکن یمانی و حجر الاسود

-۷

ص: ۱۹۶

این دعا را بخواند:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

. ۸- مقابل ناودان بخواند:

اللَّهُمَّ اِظْلِنِي فِي ظِلِّكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ اِلَّا ظِلُّكَ وَ اَسْقِنِي بِكَأْسِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ (ص) شَرَاباً هَنِيئاً لَا ظَمًا بَعْدَهُ اَبَدًا يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ. اللَّهُمَّ اِنِّي اَسْئَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ.

۹- موقع خروج از کعبه ۳ مرتبه الله اکبر گفته سپس بگوید:

اللَّهُمَّ لَا تَجْهَدْ بِلَاءَنَا رَبَّنَا وَ لَا تُشِمِتْ بِنَا اَعْدَاءَنَا فَانْكَرْ اَنْتَ الصَّارُ النَّافِعِ.

دیگر مستحبات مکّه و مسجد الحرام

در هنگام ورود به مسجد الحرام، حتی الامکان با غسل وارد شوید و حد اقل روزانه یک غسل زیارت به جا آورید. نمازهای یومیّه را در مسجد الحرام و به جماعت بخوانید.

ص: ۱۹۷

ذکر خدا را بسیار بگوئید و حالت تذکر و تَبَّه داشته باشید.

ختم قرآن در مسجد الحرام. امام باقر(ع) فرمود: هر کس که در مکه موفق به ختم قرآن شود، نمیرد مگر اینکه رسول خدا(ص) را زیارت کند و جایگاهش را در بهشت ببیند (۱). از یکی از علما (۲) منقول است که فرمودند: «زیاد ختم قرآن کنید و ثواب آن را به اموات بی‌وارث و بدوارث هدیه کنید.» ایشان ادامه می‌دهند: «من اثرات زیادی از این کار در زندگی خود دیده‌ام.» لذا تا می‌توانید قرآن تلاوت کنید.

یکی از عباداتی که بر انجام و تکرار آن بسیار تاکید شده «طواف» است. روایتی از امام صادق(ع) است که فرمودند: کسی که یک بار خانه خدا را طواف کند، خدا برای او هزار حسنه ثبت می‌کند، هزار گناه را محو می‌کند، هزار درجه قرار می‌دهد، هزار

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۸۲

۲- آیت‌الله مرعشی نجفی.

ص: ۱۹۸

درخت در بهشت می‌کارد و ثواب آزاد کردن هزار بنده را به او می‌دهد و چون به ملتزم رسید، هشت در بهشت به روی او باز می‌شود و به او می‌گویند از هر دری که خواستی وارد شو. (۱) از این رو در صورتی که ازدحام و شلوغی اجازه دهد و طواف ما مزاحم انجام اعمال واجب دیگران نباشد، می‌توانید برای ائمه علیهم السلام، والدین، خویشاوندان، و ذوی الحقوق طواف مستحبی نمایید.

۱- به کعبه معظمه زیاد نگاه کنید که موجب آموزش گناهان بوده و عبادت است. چنانچه پیامبر(ص) می‌فرماید: «

وَالنَّظْرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ» (۲)

از آب زمزم بنوشید.

۲- در مقابل رکن یمانی برای ظهور حضرت ولی عصر [دعا نمایید چرا که خود حضرت در این مکان برای ظهور خود دعا می‌کند.

۳-

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۲۰۳

۲- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۶۰.

ص: ۱۹۹

۴- در مقابل هر رکعتی از کعبه ۲ رکعت نماز بخوانید و بعد از نماز دعای:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ وَ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ

.... که در صفحه ۱۴۸ در اعمال شب عرفه آمده است را بخوانید (۱).

خواندن زیارت نامه حضرت اسماعیل (ع) و حضرت هاجر و نماز زیارت آنان در مقابل ناودان طلا.

دعای فراوان در مقابل و زیر ناودان طلا.

نمازهای قضای خود را در مسجد الحرام بخوانید. امام صادق (ع) می فرماید: نماز در مسجد الحرام معادل ۱۰۰ / ۱۰۰۰ نماز می باشد.

در صورت امکان، شب‌های جمعه را در مسجد الحرام شب زنده داری کنید و به تهجد و نماز و عبادت پردازید.

در مکه مکرمه، همواره با وضو باشید.

۱- فروع کافی، ج ۴، ص ۲۹۶.

ص: ۲۰۰

توصیه‌های لازم در مکه مکرمه

- ۱- موقع نماز جماعت از مسجد خارج نشوید و نمازها را در مسجدالحرام به جماعت بخوانید.
 - ۲- موقع نماز جماعت، نماز فرادی نخوانید.
- قرآن را روی زمین نگذاشته و با دستی که کفش دارید آن را حمل نکنید. بعد از تلاوت، قرآن را در قفسه مخصوص خود قرار دهید.
- قرآن را از مسجدالحرام خارج نکنید. موقع تلاوت قرآن پاها را دراز نکنید.
- از گذاشتن مهر و کاغذ و دستمال، موقع نماز اجتناب نمایند. (سجده بر روی سنگ‌فرش‌های مسجدالحرام جایز است).
- از بحث و جدل با مأموران پرهیزید.
- در هنگام ازدحام، از استلام حجرالاسود خودداری کنید.

ص: ۲۰۱

در هنگام ازدحام مطاف، حتی الامکان از انجام طواف های مستحبی خودداری نمایید و در صورت طواف از محدوده اصلی مطاف استفاده نکنید و آن را در قسمت های خلوت تر انجام دهید.

در موقع ازدحام و شلوغی از خواندن نماز طواف مستحبی پشت مقام، اجتناب کنید.

بانوان زائر از استلام حَجَر پرهیز نمایند.

بانوان زائر از پوشیدن چادرهای رنگی و نازک خودداری نمایند.

زائران محترم با عنایت به اینکه پیام آور فرهنگ ایرانی و اسلامی در مکه هستند از پوشش نامناسب و برخوردهای ناشایست خودداری کنند.

با توجه به نماز استداره ای، زائران سعی کنند در جایی قرار نگیرند که جلوی امام جماعت باشد. (امام جماعت مسجدالحرام برای نماز صبح و مغرب و

ص: ۲۰۲

عشاء نزدیک مقام ابراهیم و برای نماز ظهر و عصر بین حجر اسماعیل و کعبه، در زیر بالکن مقابل حد فاصل بین رکن یمانی و رکن حجر می ایستد).

از آب کلمن های مسجد الحرام جهت وضو استفاده نشود.

بانوان زائر از لباس احرام در زمان غیر احرام استفاده نکنند. و بعد از اتمام اعمال، با لباس عادی و چادر مشکی در خیابان ها و مسجد الحرام حضور پیدا کنند.

از نماز فرادی خواندن در هنگام برگزاری جماعت پرهیز نمایید.

از پشت به کعبه نشستن خودداری نمایید.

زائران محترم پس از انجام عمره تمتع و قبل از احرام حج تمتع، عمره مفرده به جا نیاورند و حق خروج از مکه را نیز ندارند.

ص: ۲۰۳

برادران زائر نحوه صحیح بستن لباس احرام را تمرین نمایند.

ص: ۲۰۴

طواف وداع

زائری که اعمال حج تمتع را انجام داده و می‌خواهد مکه را ترک کند، یک طواف به جا آورد که در هر دور آن- در صورت امکان- حجر الاسود و رکن یمانی را استلام کند و ادعیه مستحب را که قبلاً در مستحبات طواف به آن اشاره شد- حین طواف بخواند. و درمقابل کعبه ایستاده و این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَامِيَّتِكَ وَحَبِيبِكَ وَنَجِيِّكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ كَمَا بَلَّغَ رِسَالَاتِكَ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِكَ وَصَدَعَ بِأَمْرِكَ وَأُوذِيَ فِيكَ وَفِي جَنْبِكَ حَتَّى آتَاهُ الْيَقِينَ. اللَّهُمَّ أَقْلِبْنِي مُنْجِحًا مُفْلِحًا مُسْتَجَابًا بِأَفْضَلِ مَا يَرْجَعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ وَفْدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْبَرَكَهَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْعَافِيَةِ فِيمَا يَسْعُنِي أَنْ أَطْلُبَ أَنْ

ص: ۲۰۵

تُعْطِينِي مِثْلَ الَّذِي اعْطَيْتَهُ أَفْضَلَ مِنْ عَبْدِكَ وَ تَزِيدَنِي عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ أُمَّتِكَ حَمَلْتَنِي عَلَى دَابَّتِكَ وَ سَيَّرْتَنِي فِي بِلَادِكَ حَتَّى ادْخَلْتَنِي حَرَمَكَ وَ أَمْنَكَ، وَ قَدْ كَانَ فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي، فَإِنْ كُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ ذُنُوبِي فَارْزُدْ عَنِّي رِضَى وَ قَرِّبْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى، وَ لَا تُبَاعِدْنِي وَ أَنْ كُنْتَ لَمْ تَغْفِرْ لِي فَمِنَ الْآنَ فَاعْفِرْ لِي قَبْلَ أَنْ تَنَائِيَ عَنْ بَيْتِكَ دَارِي، فَهَذَا أَوْ أَنْ أَنْصِرَافِي أَنْ كُنْتُ قَدْ إِذْنْتُ لِي غَيْرَ رَاغِبٍ عَنْكَ وَ لَا عَنْ بَيْتِكَ وَ لَا مُسْتَبَدِّلٍ بِكَ وَ لَا بِهِ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ عَنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي حَتَّى تُبَلِّغَنِي أَهْلِي، فَإِذَا بَلَّغْتَنِي أَهْلِي فَكَفِّنِي

ص: ۲۰۶

مَوْءُ نَ عِيَالِي فَانَّكَ وَلِيٌّ ذَلِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ مِنِّي.

سپس مقداری آب زمزم بنوشد و بگوید: آئِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ رَاغِبُونَ، اِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ.

ص: ۲۰۷

تقویم عبادی مکه

(به تفکیک روز های هفته)

نمایش تصویر

ص: ۲۰۸
نمایش تصویر

ص: ۲۰۹

توضیحات برنامه روز شنبه

۱. آیات (۱) کوتاه بعد از نماز صبح

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا
سپس سه مرتبه توحید خوانده، و سه مرتبه صلوات بفرستد.

۲. ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ۱۰ مرتبه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ هُوَ
حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، ۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ۱۰
ك مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین

۱- سوره طلاق / ۳ و ۲

ص: ۲۱۰

آیه الکرسی، ۳ مرتبه

سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ، ۷ مرتبه لا-حَوْلَ وَ لا-قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ..

۳. زائران محترمی که در مکه مکرمه ۱۰ روز قبل از رفتن به مشائر مقدمه اقامت دارند و نمازشان کامل است نوافل عصر ساقط نمی‌گردد و قبل از نماز ظهر و عصر نوافل هر یک را به صورت چهار نماز دو رکعتی می‌توانند بخوانند.

۴. طریقه خواندن نماز حضرت امیر(ع):

نماز حضرت علی(ع) ۴ رکعت (۲ نماز ۲ رکعتی) می‌باشد که در هر رکعت بعد از حمد ۵۰ مرتبه توحید، بعد از سلام نماز دوم، این ذکر را بخواند

: سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ مُعَالِمُهُ سُبْحَانَ مَنْ لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا اضْمِحْلَالَ لِفَخْرِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يُشَارِكُ احْدًا فِي امْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ.

ص: ۲۱۱
نمایش تصویر

ص: ۲۱۲

نمایش تصویر

ص: ۲۱۳

توضیح برنامه روز یکشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسین ۷

این نماز ۴ رکعت است در هر رکعت حمد ۵۰ مرتبه، توحید هم ۵۰ مرتبه، در رکوع و سراز رکوع برداشتن و در سجده اول و سراز سجده برداشتن و در سجده دوم در هر حالت، حمد و توحید ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام دعایی که در مفاتیح آمده است بخواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الَّذِي اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَ حَوَاءَ.....

ص: ۲۱۴

نمایش تصویر

ص: ۲۱۵

نمایش تصویر

ص: ۲۱۶

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام کاظم ۷

این نماز ۲ رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید ۱۲ مرتبه بعد از سلام این دعا را بخوانید:

الهی خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لَكَ وَ ضَلَّتِ الْإِحْلَامُ فِيكَ وَ وَجَلَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْكَ وَ هَرَبَ كُلُّ شَيْءٍ إِلَيْكَ وَ ضَاقَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَكَ وَ مَلَأَ كُلُّ شَيْءٍ نُورَكَ فَانْتَ الرَّفِيعُ فِي جَلَالِكَ وَ أَنْتَ الْبَهِيُّ فِي جَمَالِكَ وَ أَنْتَ الْعَظِيمُ فِي قُدْرَتِكَ وَ أَنْتَ الَّذِي لَا يُؤَدُّكَ شَيْءٌ يَا مُنْزِلَ نِعْمَتِي يَا مُفْرِجَ كُرْبَتِي وَ يَا قَاضِي حَاجَتِي وَ اعْظِنِي مَسْئَلَتِي بِإِلَهِ الْأَنْتَ آمَنْتُ بِكَ مُخْلِصًا لَكَ دِينِي اضْيَبِحْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَ وَعَدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

ص: ۲۱۷

أَبُوؤ لَكَ بِالنَّعْمَةِ وَاسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذَّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا مَنْ هُوَ فِي عُلُوِّه دَانَ وَ فِي دُنُوِّه عَالَ وَ فِي أَشْرَاقِهِ مُنِيرٌ وَ فِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

ص: ۲۱۸

نمایش تصویر

ص: ۲۱۹

نمایش تصویر

ص: ۲۲۰

توضیحات برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام رضا ۷

این نماز شش رکعت است (سه نماز دو رکعتی) و در هر رکعت حمد یک مرتبه و سوره هل اتی علی الانسان (دهر/ انسان) ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام نماز سوم دعای آن حضرت خوانده شود:

یا صاحبی فی شِدَّتِی، و یا وَلِیِّی فی نِعْمَتِی ویا الهی والہ ابراهیم و اسماعیل واسحق و یعقوب، یا رَبُّ کَهِیْعَص و یس و القرآنِ الحَکیم، اسئَلُکَ یا احسَنَ مَنْ سُئِلَ و یا خیرَ مُرْتَجی اسئَلُکَ انْ تُصَلِّی عَلَی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۲۲۳

توضیح برنامه روز چهارشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام جواد ۷

این نماز دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید ۷۰ مرتبه و بعد از سلام این دعا خوانده شود.

اللَّهُمَّ رَبَّ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ وَالْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ اسْمُكَ بِطَاعَةِ الْأَرْوَاحِ الرَّاجِعَةِ إِلَىٰ أَجْسَادِهَا وَبِطَاعَةِ الْأَجْسَادِ الْمُتَمِّتِ بِعُرُوقِهَا وَبِكَلِمَتِكَ النَّافِئَةِ بَيْنَهُمْ وَآخِذِكَ الْحَقِّ مِنْهُمْ وَالْخَلِيقِ بَيْنَ يَدَيْكَ يَنْتَظِرُونَ فَصَلِّ قَضَائِكَ وَيُوجُونَ رَحْمَتِكَ وَيَخَافُونَ عِقَابَكَ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلِ النَّورَ فِي بَصْرِي وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَعَلَىٰ لِسَانِي وَعَمَلًا صَالِحًا فَارْزُقْنِي

ص: ۲۲۴

نمایش تصویر

ص: ۲۲۵

۳۱

نمایش تصویر

ص: ۲۲۶

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام هادی ۷

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول سوره حمد+ یس و در رکعت دوم حمد+ الرحمن و بعد از سلام نماز این دعا را بخواند:

یا بَارُّ یا وُصُولُ یا شَاهِدَ کُلِّ غَائِبٍ و یا قَرِیبُ غَیْرِ بَعِیدٍ و یا غَالِبُ غَیْرِ مَغْلُوبٍ و یا مَنْ لَا یَعْلَمُ کَیْفَ هُوَ اَلَّا هُوَ یا مَنْ لَا تُبْلَغُ قُدْرَتُهُ اسْتَلْکَ
 اللّٰهُمَّ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الْمَكْتُومِ عَمَّنْ شِئْتِ الظَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ النُّورِ التِّیَامِ الْحَیِّ الْقَیُّومِ الْعَظِیمِ، نُورِ السَّمَوَاتِ و
 نُورِ الْاَرْضِیْنَ عَالِمِ الْغَیْبِ و الشَّهَادَةِ الْکَبِیْرِ الْمُتَعَالِ الْعَظِیمِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۲۲۷
نمایش تصویر

ص: ۲۲۸
نمایش تصویر

ص: ۲۲۹
نمایش تصویر

ص: ۲۳۰

۳۵

نمایش تصویر

ص: ۲۳۱

توضیح برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسن عسکری ۷

این نماز چهار رکعت است، دو نماز دو رکعتی، در رکعت اول بعد از حمد سوره زلزال ۱۵ مرتبه و در رکعت دوم بعد از حمد ۱۵ مرتبه سوره توحید و بعد از سلام، این دعا را بخواند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْبَدِيُّ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الَّذِي لَا يُدْرِكُكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ كُفْلٌ يَوْمَ فِي شَأْنٍ، لَمَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ مَا يُرَى وَمَا لَا يُرَى، الْعَالِمُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ، أَسْأَلُكَ بِالْآيَاتِ وَالنَّعْمَاتِ بِأَنَّكَ اللَّهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَتِثُ

ص: ۲۳۲

الْفَرْدُ، الْأَحِيدُ الصَّمِيدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ الرَّقِيبُ الْحَفِيفُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ الْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْبَاطِنُ دُونَ كُلِّ شَيْءٍ الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لِمَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ بِيَدَيْهِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَذُو الطُّوْلِ وَذُو الْعِزَّةِ وَذُو السُّلْطَانِ لِمَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَحَطْتَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا، وَأَخْصَيْتَ كُلَّ شَيْءٍ عَيْدًا صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۲۳۳

نمایش تصویر

ص: ۲۳۴

نمایش تصویر

ص: ۲۳۵

نمایش تصویر

ص: ۲۳۶

نمایش تصویر

ص: ۲۳۷

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز فرزند برای والدین

این نماز ۲ رکعت است، که در رکعت اول سوره حمد یک مرتبه و دعای

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

۱۰ مرتبه خوانده می شود و در رکعت دوم سوره حمد یک مرتبه و این دعا ۱۰ مرتبه

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ

و بعد از سلام ۱۰ مرتبه این آیه را بخواند:

رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا.

ص: ۲۳۸

نمایش تصویر

ص: ۲۳۹
نمایش تصویر

ص: ۲۴۰

توضیح برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز قضاى دین (ادای دین)

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول سوره حمد و آیه الکرسی و رکعت دوم پس از سوره حمد آیات ۲۱ تا ۲۴ سوره حشر (لو انزلنا هذا القرآن... تا آخر سوره) خوانده می شود و بعد از سلام، قرآن را گشوده و دعای بر سرگرفتن قرآن در شب قدر را بخواند:

اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق كل مومن مدحته فيه و بحقك عليهم فلا احد اعرف بحقك منك، بك يا الله « ۱۰ مرتبه» يا محمد « ۱۰ مرتبه» يا على « ۱۰ مرتبه» يا علي بن الحسين « ۱۰ مرتبه» يا محمد ابن علي « ۱۰ مرتبه» يا جعفر ابن محمد « ۱۰ مرتبه» يا موسى ابن جعفر « ۱۰ مرتبه» يا علي ابن

ص: ۲۴۱

موسی «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا علی ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا حسن ابن علی «۱۰ مرتبه» بِالْحُجَّجِ آنگاه حاجات خود را طلب نماید.

ص: ۲۴۲

نمایش تصویر

ص: ۲۴۳

نمایش تصویر

ص: ۲۴۴

توضیح برنامه روز چهارشنبه

طریقه خواندن نماز حاجت

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول بعد از سوره حمد و توحید سوره فتح

(أَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا)

را تا آیه و

يَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

بخواند و در رکعت دوم سوره حمد و توحید و انشراح را بخواند.

ص: ۲۴۵
نمایش تصویر

ص: ۲۴۶
نمایش تصویر

ص: ۲۴۷

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱- طریقه خواندن نماز دیگر حاجت

این نماز ۴ رکعت (۲ نماز ۲۰ رکعتی) است، در هر رکعت حمد و سوره انعام و بعد از سلام نماز دوم بخواند این دعا را :

یا کریم یا کریم یا عظیم یا عظیم یا اعظم من کل عظیم یا سميع الدعاء یا من لا تُغیبه الیالی و الایام صل علی مُحَمَّدٍ و آله و ارحمهم ضعیفی و فقیری و فاقتی و مسکنتی فانک اعلم بها منی و انت اعلم بحاجتی یا من رجم الشیخ یعقوب حین ردّ علیه یوسف قرة عینه یا من رجم ایوب بعد طول بلائیه یا من رجم مُحَمَّدًا و من الیثم آواه و نصیره علی جبابره قریش و طواغیتها و امکنه منهم یا مغیث یا مغیث یا مغیث.

ص: ۲۴۸

نمایش تصویر

ص: ۲۴۹

نمایش تصویر

ص: ۲۵۰

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- برای آشنایی با طریقه خواندن نماز جعفر طیار، به تقویم عبادی روز جمعه در مدینه مراجعه شود.

ص: ۲۵۲

فصل ششم

اشاره

طلیعه
در مکتب مکه مکرمه
در مکتب مدینه منوره
تقویم مناسبت های ماه ذی القعدة
تقویم مناسبت های ماه ذی الحججه
اعمال عمومی ماه ذی القعدة
اعمال عمومی ماه ذی الحججه
مقدمات فقهی و اخلاقی حج در ایران
مناسک آگاهانه (معرفی کتاب)
اعمال و آداب مدینه منوره
اعمال روز ورود
آداب زیارت
زیارت حضرت رسول (ص)
زیارت حضرت فاطمه (س)
زیارت ائمه بقیع (ع)
زیارت مدفونین در بقیع
دیگر مستحبات مدینه
توصیه های لازم به زائران
به ضمیمه تقویم عبادات

ص: ۲۵۳

اعمال و آداب مکه مکرمه

تقویم عبادات هفته

مستحبات و اعمال ایام تشریق

آداب و اعمال مشعر

مستحبات و آداب و اعمال منی

مستحبات رمی

مستحبات حلق و تقصیر

ص: ۲۵۵

عرفات

یکی از مواقع عظیم حج، صحرای عرفات است که پیشینه‌ای قدیمی دارد. پیشینه‌ای که از عهد آدم(ع) تا ابراهیم(ع) و محمد(ع) گره خورده است. در این وادی است که حاجیان به عرفانِ حق و حقیقت می‌نشینند و بازنگری در خود و اعمال خود می‌کنند و آنگاه که درهای رحمت الهی به سویشان گشوده شد، دست تضرع و انابه برمی‌دارند و سخن پرچمدار تشیع حضرت امام صادق(ع) را که فرمودند: «وَأَعْتَرَفُ بِالْخَطَاءِ بِالْعَرَفَاتِ وَ جَدُّ

ص: ۲۵۶

عَهْدَكَ عِنْدَ اللَّهِ لُوْحْدَانِيَّةً (۱)؛ در عرفات به خطا و لغزش اعتراف کن و نزد خدا با وحدانیت او تجدید عهد بنما. «به گوش جان شنیده و با خدای خود خلوتی داشته و با زمزمه‌های امام عارفان خمینی کبیر (رحمۃ الله) به تعمق و تفکر می‌پردازند؛ آنگاه که می‌فرماید: «با حال شعور و عرفان به مشعرالحرام و عرفات بروید و در هر موقف به اطمینان قلب بر وعده‌های حق و حکومت مستضعفان بیفزایید و با سکوت و سکون، تفکر در آیات حق کنید.» (۲) در این سرزمین در روز (۹ ذی حجه) نسیم الهی وزیدن می‌گیرد و خداوند آن را برای نزدیکی بندگان با خودش، و آموزش آنان بهانه قرار داده است و همین جا بود که ابوالبشر حضرت آدم (ع) توبه‌اش پذیرفته شد.

۱- مصباح الشریعه

۲- صحیفه نور/ ج ۲۰ / ص ۱۹۰

ص: ۲۵۷

رسول خدا(ص) می فرماید: در آسمان دری است که از آن به رحمت، توبه، تفضّل، احسان، جود، کرم و عفو یاد می‌شود. روز عرفه در سرزمین عرفات این در گشوده است (۱).
در جایی دیگر امام محمد باقر(ع) می فرماید: روز عرفه هیچ سائلی دست خالی بر نمی‌گردد (۲).

مستحبات، آداب و اعمال عرفات

۱- اعمال شب عرفه(شب نهم):

این دعا را که از رسول خدا(ص) نقل شده بخوانید. در پاداش خواندن این دعا فرموده است: هر کس آن را در شب عرفه یا شب‌های جمعه بخواند، خداوند او را بیامرزد.

۱- بحار، ج ۹، ص ۳۳

۲- وسایل الشیعه، ج ۶، ص ۲۸۱.

ص: ۲۵۸

مستحب است این تسبیحات را در شب عرفه بخواند. رسول خدا(ص) فرمود: هر کس در شب عرفه این تسبیحات ده گانه را هزار مرتبه بخواند هر حاجتی از خداوند بخواهد جز خواسته ای که گناه باشد- برآورده می شود.

سبحان من فی السماء عرشه، سبحان الذی فی الأرض سطوته، سبحان الذی فی البحر سیله، سبحان الذی فی النار سلطانه، سبحان الذی فی الجنة رحمته، سبحان الذی فی القبور قضاؤه، سبحان الذی فی الهواء امره، سبحان الذی رفع السماء، سبحان الذی وضع الارض، سبحان من لا منجا منه إلا إلیه.

ص: ۲۵۹

۲- اعمال روز عرفه (روز نهم):

حضور قلب

با وضو بودن

صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد

وقوف در پایین جبل الرحمه

- در پایان روز عرفه این دعا را بخوان:

يَا رَبِّ اِنَّ ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ، وَاِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِي لَا تَنْقُصُكَ، فَاَعْطِنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ، وَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ وَقُلْ اَيْضًا: اَللّٰهُمَّ لَا تَحْرِمْنِيْ خَيْرَ مَا عِنْدَكَ لِشَرِّ مَا عِنْدِيْ فَاَنْتَ اَنْتَ لَمْ تَزَحْمِنِيْ بِتَعْبِيْ وَنَصَبِيْ فَلَا تَحْرِمْنِيْ اَجْرَ الْمُصَابِ عَلٰى مُصِيبَتِهِ.

خواندن این دعا:

اَللّٰهُمَّ رَبِّ الْمَشَاعِرِ كُلِّهَا، فُكِّ رَقَبَتِيْ مِنَ النَّارِ وَاَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ

ص: ۲۶۰

رِزْقِكَ الْحَلَالِ. وَاذْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسِيقَةِ الْجِنَّ وَالْأَنْسِ، اللَّهُمَّ لَا تَمَكِّرْ بِي، وَلَا تَخْذَعْ عَنِّي، وَلَا تَسِدْ تَدْرِجَنِي، يَا سَمِيعَ السَّمْعِينَ، يَا ابْصِرَ النَّظَرِينَ، يَا اسْرَعَ الْحَاسِبِينَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي

پس حاجت خواسته و دست به آسمان بردارد و بگوید:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَالَّذِي تَقُولُ وَخَيْرًا مِمَّا نَقُولُ. اللَّهُمَّ لَكَ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَمَاتِي وَإِيكَ مَأْبِي وَ لَكَ رَبِّي تُرَاثِي، اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَوَسْوَاسَةِ الصُّدُورِ وَشَتَاتِ الْأَمْرِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَجِيءُ بِهِ الرِّيَّاحُ.

(این دعا را پیامبر(ص) بسیار می خواندند)

ص: ۲۶۱

خواندن سوره توحيد ۱۰۰ مرتبه

-

خواندن اين اذكار هر کدام ۱۰۰ مرتبه:

سُبْحَانَ اللَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ. يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

-

ذكر

«اللَّهُمَّ اعْتَقِنِي مِنَ النَّارِ»

را بسيار بگوئيد-

خواندن دو آيه آخر سوره حشر: هو

اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ. هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

-

خواستن حاجات و طلب تشرف دوباره به حج + ۷۰ مرتبه أَشَأَلُكَ الْجَنَّةَ + ۷۰ مرتبه اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ اتُوبُ إِلَيْهِ -

ص: ۲۶۲

-

خواندن این دعا:

اللَّهُمَّ فَكَّنِي مِنَ النَّارِ وَأَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ وَأَدْرَأْ شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنَّ وَالْأَنْسِ وَشَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ
(فَإِذَا أَفْضُتُمْ مِنْ عَرَافَاتٍ فَادْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ

(هنگامی که از عرفات کوچ کردید، خدا را در سرزمین مشعرالحرام یاد کنید. (بقره ۱۹۸)

مشعر

بعد از وقوف در عرفات و دستیابی به عرفان، زائران راهی مشعر می‌شوند تا مشق شعور کنند. مشعر سرزمینی بین عرفات و منا است عاشقان و زائران خدا در این وادی به راز و نیاز با خدای خویش مشغول می‌شوند و گوش به فرمان حضرت حق که فرمود: (فَإِذَا أَفْضُتُمْ مِنْ عَرَافَاتٍ فَادْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ) به ذکر و یاد او می‌پردازند. با او نزدیکتر و صمیمی‌تر گشته حجابها را کنار

ص: ۲۶۳

می‌زنند آماده می‌شوند تا وارد منا شوند و تمام منیت‌ها و نفسانیات را قربانی کنند و با هر شیطان نفسی و انسی و جنی به ستیز برخیزند.

آداب و اعمال مشعر

احیای شب دهم ذی الحجه مستحب است. نقل شده است که حضرت امیر مؤمنان(ع) این شب را احیا می‌داشت. امام صادق(ع) در همین باره فرمود: اگر می‌توانی این شب را احیاء بدار، چراکه درهای آسمان باز است و الطاف خدا سرازیر است (۱) - زیارت امام حسین(ع) در این شب مستحب است.

- این دعا را بخواند:

يا دائِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبُرِّيَّةِ يا باسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّةِ يا صاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّيِّئَةِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ خَيْرِ الْوَرَى سَجِيَّةً وَاعْفُ لَنَا يا ذا الْعُلَى في هَذِهِ الْعَشِيَّةِ

۱- اصول کافی، ج ۴، ص ۴۶۹.

ص: ۲۶۴

مستحب است سنگ های رمی جمرات از مشعر جمع آوری شود

- خواندن این دعا:

اللَّهُمَّ هَذِهِ جُمَعٌ، اللَّهُمَّ انِّي اسأَلُكَ انْ تَجْمَعَ لِي فِيهَا جَوَامِعَ الْخَيْرِ. اللَّهُمَّ لَا تُؤَيِّسِنِي مِنَ الْخَيْرِ الَّذِي سَأَلْتُكَ انْ تَجْمَعَهُ لِي فِي قَلْبِي. وَ
اطْلُبْ إِلَيْكَ انْ تُعَرِّفَنِي مَا عَرَفْتَ أَوْلِيَاءَكَ فِي مَنْزِلِي هَذَا وَ انْ تَقِينِي جَوَامِعَ الشَّرِّ

پس از نماز صبح این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ، فُكِّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ وَ اَدْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَيْقَةِ الْجِنِّ وَالْمَانِسِ. اللَّهُمَّ انْتَ خَيْرُ
مَطْلُوبٍ إِلَيْهِ وَ خَيْرُ مَدْعُوٍّ وَ خَيْرُ مَسْئُولٍ وَ لِكُلِّ وَافِدٍ جَائِزَةٌ. فَاجْعَلْ جَائِزَتِي فِي مَوْطِنِي هَذَا انْ

ص: ۲۶۵

تُقِيلَنِي عَثْرَتِي وَ تَقْبَلْ مَعْدِرَتِي وَ اِنْ تَجَاوَزَ عَنِّي خَطِيئَتِي تُثْمِّ اَجْعَلِ التَّقْوَى مِنَ الدُّنْيَا زَادِي

- هنگام خروج از مشعر وقتی به وادی مُحَسَّر رسید، بگوید:

اللَّهُمَّ سَلِّمْ لِي عَهْدِي، وَ اَقْبَلْ تَوْبَتِي وَ اَجِبْ دَعْوَتِي وَ اَخْلِفْنِي فِيمَنْ تَرَكْتُ بَعْدِي

امام صادق(ع) می فرماید:

فَاِذَا اَنْتَمَيْتَ اِلَىٰ مَنِيٍّ فَقُلْ اَللّٰهُمَّ هِدْهُ مِنِّي وَ هِيَ مِمَّا مَنَنْتَ بِهَا عَلَيْنَا مِنَ الْمَنَاسِكِ فَاسْئَلُكَ اَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ بِمَا مَنَنْتَ بِهٖ عَلٰى اَنْبِيَائِكَ فَاِنَّمَا اَنَا عَبْدُكَ وَ فِي قَبْضَتِكَ (۱)

: چون به منی رسیدی بگو: پروردگارا، این جا سرزمین من است. به من منت نهادی که به اینجا بیایم. و از تو می‌خواهم که آنچه را که به انبیاء عطا کردی به من نیز عطا کن چون من بنده تو و تحت قدرت تو هستم.

۱- جواهر الکلام، ج ۱۹، ص ۵.

ص: ۲۶۶

منا

منا به معنی آرزوست، زائران در این سرزمین به دنبال کدام آرزویند؟ منا سرزمینی است که ابراهیم(ع) از تمام تعلقات دنیوی و حتی اسماعیلش گذشت تا به وصال برسد و آن وقت که خود را خالص برای دوست نمود به پاس این خلوص ردای امامت بر تنش نمودند.

در همین وادی است که زائران و دوستان حق، آنانکه از هر چه جز اوست بریده‌اند با تاسی به ابراهیم(ع) با تمام مظاهر شرک و گناه و وسوسه‌های نفسانی مبارزه می‌کنند و با رمی جمرات و قربانی در ایام تشریق به ذبح تمامی امیال و نفسانیات خود می‌پردازند و تجلی عشق الهی را که غایت آن قربان شدن در راه محبوب است، به نمایش می‌گذارند. عاشقی که فقط به تمنای وصل محبوب به این مسیر رهنمون شده دیگر جز

ص: ۲۶۷

حضرت حق چیزی نمی‌بیند. و نیک‌به کلام امام خویش نظر دارد که فرمود: «پس به منا روید و آرزوی حق تعالی را در آنجا دریابید که آن قربانی نمودن محبوب‌ترین چیزها در راه محبوب مطلق است و بدانید که تا از این محبوب‌ها که بالاترینش حبّ نفس است نگذرید، به محبوب مطلق نمی‌رسید و رجم شیطان را در موارد مختلف با دستوره‌ای الهی تکرار کنید تا شیطان زادگان نیز از شما گریزان شوند.» (۱)

۱- امام خمینی / صحیفه نور / ج ۲۰ / ص ۱۹-۲۰

ص: ۲۶۸

آداب و اعمال منا

مستحبات رمی جمره

با طهارت بودن

تکبیر گفتن موقع پرتاب هر سنگ

در هنگام رمی جمره عقبه، پشت به قبله باشد ولی موقع رمی جمره اولی و وسطی رو به قبله باشد

۱- قبل از پرتاب سنگها بخواند:

اللَّهُمَّ هَذِهِ حَصِيَّاتِي فَأَخْصِيْنِي لِي، وَارْفَعْنِي فِي عَمَلِي

۲- با هر سنگی که می‌اندازد بخواند:

اللَّهُ اَكْبَرُ، اللَّهُمَّ ادْخِرْ، عَنِّي الشَّيْطَانَ. اللَّهُمَّ تَصَدِّيقًا بِكِتَابِكَ وَ عَلَي سُنَّةِ نَبِيِّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي مَبْرُورًا وَ عَمَلًا مَقْبُولًا وَ سَعِيًّا مَشْكُورًا وَ

ذَنْبًا مَغْفُورًا

ص: ۲۶۹

۳- پس از رمی جمرات و بازگشت به چادر، این دعا را بخواند

: اللَّهُمَّ بِكَ وَثِقْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ فَنِعْمَ الرَّبُّ وَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ.

امام علی (ع) در روز عید قربان نزدیک جمره عقبه ایستادند و ۱۳ آیه از سوره براءت را قرائت نمودند. (۱) تمسک به حضرت و تلاوت این آیه توصیه می‌شود.

حضور در مسجد خیف و خواندن نماز تحیت. زیرا در روایت است که صد رکعت نماز در مسجد خیف برابر است با ۷۰ سال عبادت. و هر که ۱۰۰ مرتبه در این مسجد سبحان الله بگوید برابر است با آزاد کردن یک بنده در راه خدا.

۱- تفسیر کبیر، ج ۱۵، ص ۳۱۸، چاپ بیروت.

ص: ۲۷۰

اعمال روز عید قربان

غسل

نماز عید قربان

۱- دعای چهل و هشتم صحیفه سجادیه (۱) ۲- خواندن دعای ندبه

۳- در روز عید قربان، این تکبیرها را بخوانید:

الله اکبر، الله اکبر، لا اله الا الله و الله اکبر، الله اکبر و لله الحمد، الله اکبر علی ما هدانا، الله اکبر علی ما رزقنا من بهیمه الأنعام، والحمد لله علی ما ابلانا

۱- این دعا در پایان کتاب آمده است.

ص: ۲۷۱

فصل هفتم

تولدی دوباره

ص: ۲۷۳

دریای رحمت حق بی ساحل است و عرصه گاه لطفش بی کران. شعاع حکمت و علم و رأفت و عنایتش از وجود تمام موجودات طالع و درخشان است. بر اثبات صفا و لطفش برهانی نیاز نیست. به اندک عمل بنده اش اجر عظیم عنایت می کند و در پاداش حج نیز خیر کثیر به میهمانش عطا می نماید. او ارحم الراحمین و اکرم الاکرمین است. عبدی را که با اخلاص لبیک او را گفته و مخلصانه گرد خانه اش چرخیده و در هر طواف دست بیعت در دست رب خویش نهاده، در عرفات به عرفانش نشسته، در مشعر مشق درک و شعور کرده، در جمرات مکررا

ص: ۲۷۴

شیطان جنی و انسی و نفسی را رمی نموده و در منا تمام امیال خویش را قربانی کرده، پاکِ پاک می گرداند، گویی دوباره متولد شده و از هر تیرگی و آلودگی پاک و مبرا گشته است. امام رضا(ع) فرمود: از آثار سفر معنوی و پرواز ملکوتی حج، اضافه شدن نعمت های مادی و باطنی از جانب حضرت محبوب، پاک شدن از تمام گناهایی که قبل از حج دامن حیات را آلوده کرده، می باشد پس زائر باید زندگی و اعمال خود را از سر گیرد مانند کسی که تازه قدم در عرصه تکلیف گذاشته است. حج باعث طلوع صفت نورانی خضوع و ذلت، از وجود عبد و در افق حریم حضرت حق است. در حج، شوق به لقای دوست و ترس از عظمت و جلال او، قلب را تسخیر می کند (۱). حج یک سلسله

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۲.

ص: ۲۷۵

از درد های درونی و بیماریهای باطنی را به نقطه شفا می رساند و منبع خیر و برکت است. و اینک ای عزیز کرده که حضرت حق از باب رحمت و از خوان کرم، لباس پاکی را در برت نمود و تولدی دوباره به تو داده، بر این صدق و صفا و پاکی بیال. و برای حفظ و نگهداری آن مجاهدت و تلاش نما. گرچه درک حظ معنوی حج و عشقبازی با خدا گواراست اما حفظ دستاوردهای سفر آنقدر عظیم و بزرگ است که در قالب سخن نمی گنجد. باید که در حفظ این دستاوردها کوشا بوده و نیز در نقل و انتقال جاذبه‌های معنوی آن دریغ نورزید. حج، پایان دنیا و مسؤولیت های بنده نیست بلکه سر آغازی بر زندگی دوباره و عمل به تعهدات و عهد و میثاقی است که او در شجره و جحفه و مکه

ص: ۲۷۶

و مدینه با خدا بسته است. مسؤولیت حاجی پس از بازگشت، خیلی سنگین تر است. نمی‌شود آن حرم خداوند را زیارت کرد و این حریم الهی را رعایت نکرد و به مادیگری اخلاقی و اقتصادی آلوده شد. هم آن خانه باید پاک باشد و هم این خانه دل. حال که آن خانه را زیارت کردی، رعایت این خانه دل را نیز بنما. باید قبل از سفر با بعد از سفر تفاوت باشد. برگشت از خانه خدا، برگشت به زندگی قبل نیست، بلکه پیشروی به یک حیات طیبه است. زیارت خانه خدا «فرار الی الله» است و برگشت از این خانه نباید «فرار من الله» باشد بلکه باید «قرار مع الله» باشد و برای اینکه بر این قرار، استقرار دائم داشته باشیم به کار بستن این توصیه‌ها خالی از لطف نیست.

ص: ۲۷۷

برای استمرار و نگهداشتن حالت‌های معنوی حج تلاش کنید. توصیه می‌شود ادعیه و مستجاباتی را که در مکه و مدینه به جا می‌آوردید، حتی‌الامکان و در حد وقتی که دارید انجام دهید. اذکار روز و دعاهاى روزانه، دعای موقع خواب و طلوع آفتاب و که برکات بسیاری دارد.

ارتباط خویش را با دوستان مؤمن و مخلص این سفر ادامه دهید و جلسات معنوی خویش را برقرار نمایید. با هماهنگی روحانی و مدیر کاروان هر از گاهی ماهی یک بار- این جلسات را به شکل دوره ای در خانه یکی از زائران تشکیل دهید. تلاش کنید این جلسات ساده و کم هزینه باشد تا همه زائران بتوانند از عهده آن برآیند.

تلاش کرده محور زندگی و عملتان حق و حقیقت باشد و همانطور که طواف خانه حضرت حق را کرده‌اید، دیگر به گرد باطل نچرخید.

ص: ۲۷۸

حظ معنوی سفر را به دوستانی که هنوز مشرف نشده‌اند بچشانید و آنان را که استطاعت دارند ولی هنوز اقدامی نکرده‌اند تشویق به رفتن نمایید.

در ولیمه حج از تشریفات و برخوردهایی که در تضاد با آمال و اهداف حج هستند جداً خودداری نمایید.

در تقسیم سوغاتی، ایتم و مستمندان را هم در نظر بگیرید.

به عهد و پیمان‌هایی که در مکه و مدینه با خدا و رسولش (ص) و ائمه بقیع (ع) بسته‌اید پایدار و وفادار بمانید. هر روز صبح، قبل از هر کار رو به قبله بایستید، و به یاد عهد مکه و مدینه و لبیک‌های احرام، لبیک بگویید و بر پرهیز از محرمات در زندگی اهتمام ورزید.

نگذارید اشتغالات زندگی، شما را دوباره غافل کند. از خدا هرگز غافل نشوید.

ص: ۲۷۹

مراقب وقت نماز باشید. نمازها را بموقع و با آداب بخوانید. نماز میهمانی خدای مهربان است. قدر این میهمانی روزانه را بدانید. نیازهای خود را با حضور قلب از او بخواهید و از کوتاهی های طول روز استغفار کنید. عرفای بزرگ، نماز بموقع و با حضور قلب را، کلید سیر و سلوک و خوشبختی دانسته اند.

روز خود را با قرائت قرآن آغاز کنید. حداقل ده آیه و ثواب آن را به حضرت رسول اکرم (ص) هدیه کنید. در محفل های دوستانه چنانچه فرصتی دست داد از معنویت و اسرار حج و کراماتی که احیاناً دیده یا شنیده اید بازگو نمایید. (حج را در زندگی خود و دوستان همچنان زنده نگهدارید)

خود را مقید کنید به اینکه حداقل هر روز، یک کار خوب انجام دهید و ثواب آن را به ارواح مطهر

ص: ۲۸۰

معصومین (ع). و امام عصر (عج) و ذوی الحقوق هدیه کنید.
از خواندن نماز شب غفلت نکنید و رازو نیازهای شبانه را با خدا همچنان محفوظ دارید.

ص: ۲۸۱

فصل هشتم

رسول اکرم (ص) در قرآن

ص: ۲۸۳

استمرار حرکت انبیا

۱- آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

پیامبر، به آن چه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است؛ (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می‌باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند: «ما در میان هیچ یک از پیامبران

ص: ۲۸۴

او، فرق نمی‌گذاریم و به همه ایمان داریم).» و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ آموزشِ تو را داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» بقره: ۲۸۵

رسول رحمت

۲- فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

به (برکت) رحمت الهی، در برابر آنان [مردم] نرم (و مهربان) شدی! و اگر خشن و سنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می‌شدند. پس آنها را ببخش و برای آنها آموزش بطلب؛ و در کارها، با آنان مشورت کن! اما هنگامی که

ص: ۲۸۵

تصمیم گرفتی، (قاطع باش و) بر خدا توکل کن؛ زیرا خداوند متوکلان را دوست دارد. آل عمران: ۱۵۹

نعمت وجود پیامبر

۳- لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

خداوند بر مؤمنان منت نهاد [/ نعمت بزرگی بخشید] هنگامی که در میان آنها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که آیات او را بر آنها بخواند، و آنها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد؛ و البته پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند. آل عمران: ۱۶۴

ص: ۲۸۶

پناه گناهکاران

۴- وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای این که به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند (و فرمان‌های خدا را زیر پامی گذاردند)، به نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر هم برای آنها استغفار می‌کرد، خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند. نساء: ۶۴

ص: ۲۸۷

ثمره پیروی از پیامبر

۵- وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا
 وکسی که خدا و پیامبر را اطاعت کند، (در روز رستاخیز)، همنشین کسانی خواهد بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده؛ از پیامبران و صدیقان و شهدا و صالحان؛ و آنها رفیق‌های خوبی هستند. نساء: ۶۹

اطاعت پیامبر اطاعت از خدا

۶- مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا
 کسی که از پیامبر خدا اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده؛ و کسی که سر باز زند، تو را

ص: ۲۸۸

نگهبان (و مراقب) او نفرستادیم (و در برابر او، مسئول نیستی). نساء: ۸۰

رسول رهایی بخش

۷- الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

همان‌ها که از فرستاده (خدا)، پیامبر «امی» پیروی می‌کنند؛ پیامبری که صفاتش را، در تورات و انجیلی که نزدشان است، می‌یابند؛ آنها را به معروف دستور می‌دهد، و از منکر

ص: ۲۸۹

باز می‌دارد؛ اشیاء پاکیزه را برای آنها حلال می‌شمرد، و ناپاکی‌ها را تحریم می‌کند؛ دستور و بارهای سنگین و زنجیرهایی را که بر آنها بود، (از دوش و گردنشان) برمی‌دارد؛ پس کسانی که به او ایمان آوردند، و حمایت و یاریش کردند، و از نوری که با او نازل شده پیروی نمودند، آنان رستگارانند.» اعراف: ۱۵۷

رسالت جهانی

۸- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبَعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

ص: ۲۹۰

بگو: «ای مردم! من فرستاده خدا به سوی همه شما هستم؛ همان خدایی که حکومت آسمان‌ها و زمین، از آن اوست؛ معبودی جز او نیست؛ زنده می‌کند و می‌میراند؛ پس ایمان بیاورید به خدا و فرستاده‌اش، آن پیامبر درس نخوانده‌ای که به خدا و کلماتش ایمان دارد؛ و از او پیروی کنید تا هدایت یابید.» اعراف: ۱۵۸

زندگی سعادت‌مندان

۹- یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ
ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد؛ و بدانید خداوند میان انسان و قلب

ص: ۲۹۱

او حایل می‌شود، و(همه شما در قیامت) نزد او گردآوری می‌شوید. انفال: ۲۴

آیه مهر

۱۰- لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ و اصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان،

رئوف و مهربان است. توبه: ۱۲۸

پیامبر(ص) الگوی مؤمنان

۱۱- لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

ص: ۲۹۲

مسئلاً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود، برای آنها که امید به رحمت خدا و روز رستاخیز دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند. احزاب: ۲۱

پیامبر شاهد و ناظر بر مردم

۱۲- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

ای پیامبر! ما تو را گواه فرستاده‌ایم و بشارت دهنده و انداز کننده. و تو را دعوت کننده به سوی خدا به فرمان او قرار دادیم، و چراغی روشنی بخش. احزاب: ۴۵ و ۴۶

ص: ۲۹۳

صلوات بر پیامبر

۱۳- إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بر او درود فرستید و سلام گوید و کاملاً تسلیم (فرمان او) باشید. احزاب: ۵۶

پاره‌ای از صفات پیروان رسول خدا

۱۴- مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيِّمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ

ص: ۲۹۴

فَأَزْرَهُ فَاَسْتَعْلَظَ فَاَسْتَوَى عَلٰى سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِيْمًا
 محمد(ص) فرستاده خداست؛ و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند؛ پیوسته آنها را در
 حال رکوع و سجود می‌بینی درحالی که همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند؛ نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان
 است؛ این توصیف آنان در تورات و توصیف آنان در انجیل است، همانند زراعتی که جوانه‌های خود را خارج ساخته، سپس به
 تقویت آن پرداخته تا محکم شده و بر پای خود ایستاده است و به قدری نمو و رشد کرده که زارعان را به شگفتی وامی‌دارد؛ این
 برای آن است که

ص: ۲۹۵

کافران را به خشم آورد! (ولی) کسانی از آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، خداوند وعده آمرزش و اجر عظیمی داده است. فتح: ۲۹

دعای مکارم الأخلاق

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَلِّغْ بِيْمَانِي أَكْمَلَ الْإِيْمَانِ، وَاجْعَلْ يَقِيْنِي أَفْضَلَ الْيَقِيْنِ، وَأَنْتَهُ بَيْتِي إِلَى أَحْسَنِ الشِّيْءَاتِ، وَبِعْمَلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ. اللَّهُمَّ وَفِّ بِلُطْفِكَ بَيْتِي، وَصِيْحْحُ بِمَا عِنْدَكَ يَقِيْنِي، وَاسْتَصِيْلِحْ بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الْإِهْتِمَامُ بِهِ، وَاسِيْعِي عَمَلِي بِمَا تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيْمَا خَلَقْتَنِي لَهُ، وَأَغْنِنِي وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِكَ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِي وَلَا تَبْتَلِنِي بِالْكِبْرِ، وَعَبِّدْنِي لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عِبَادَتِي بِالْعُجْبِ، وَأَجِرْ لِلنَّاسِ عَلَى يَدِي الْخَيْرَ وَلَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنْ، وَهَبْ لِي

ص: ۲۹۷

مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَاعْتَصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تَرْفَعْنِي فِي النَّاسِ دَرَجَةً إِلَّا حَطَطْتَنِي عِنْدَ نَفْسِي مِثْلَهَا، وَلَا تُحَدِّثْ لِي عِزًّا ظَاهِرًا إِلَّا أَخِيدْتَنِي لِي ذِلَّةً بَاطِنَةً عِنْدَ نَفْسِي بِتَقَدُّرِهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَتَّعْنِي بِهُدًى صَالِحٍ لَا أَسْتَبْدِلُ بِهِ، وَطَرِيقَهُ حَقٌّ لَمَا أَزِغُ عَنْهَا، وَبَيِّهْ رُشْدَ لَمَّا أَشْكُ فِيهَا، وَعَمِّرْ نِي مَا كَانَ عُمُرِي بِذِلْمَةٍ فِي طَاعَتِكَ، فَإِذَا كَانَ عُمٌّ — رِي مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَاقْبِضْ نِي إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَ مَقْتُكَ إِلَيَّ أَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبُكَ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ خَصْلَةً تُعَابُ مِنِّي إِلَّا أَصْلَحْتَهَا، وَلَا عَائِبَةً أُؤْتَبُ بِهَا إِلَّا حَسَّنْتَهَا، وَلَا أُكْرِمُهُ فَيَاقِصَةً إِلَّا

ص: ۲۹۸

أَتَمَّمْتَهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْدِدْنِي مِنْ بَغْضَةِ أَهْلِ الشَّنَّانِ الْمُحَبَّةِ، وَمِنْ حَسَدِ أَهْلِ الْبَغْيِ الْمِيوَدَّةِ، وَمِنْ ظَنِّهِ أَهْلِ
 الصَّلَاحِ النَّفَّةِ، وَمِنْ عَدَاوَةِ الْأَذْنَيْنِ الْوَلَايَةِ، وَمِنْ عُتُوقِ ذَوِي الْأَرْحَامِ الْمَبْرَةِ، وَمِنْ خِذْلَانِ الْأَقْرَبِينَ النَّصِيرَةِ، وَمِنْ حُبِّ الْمُدَارِينَ تَصْيِحِ
 الْمَقَةِ، وَمِنْ رَدِّ الْمَلَابِسِيِّنَ كَرَمِ الْعِشْرَةِ، وَمِنْ مَرَارَةِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حَلَاوَةِ الْأَمْنَةِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِي يَدًا عَلَى مَنْ
 ظَلَمَنِي، وَلِسَانًا عَلَى مَنْ خَاصَمَنِي، وَظَفْرًا بِمَنْ عَانَدَنِي، وَهَبْ لِي مَكْرًا عَلَى مَنْ كَايَدَنِي، وَقُدْرَةً عَلَى مَنْ اضْطَهَدَنِي، وَتَكْوِيدًا لِمَنْ
 قَصَبَنِي، وَسَلَامَةً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِي، وَوَفْقِي

ص: ۲۹۹

لِطَاعِهِ مَنْ سَدَّدَنِي وَمُتَابِعِهِ مَنْ أَرَشَدَنِي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَدِّدْنِي لِأَنْ أُعَارِضَ مَنْ عَشَّيْتَنِي بِالنُّصْحِ، وَأَجْزِي مَنْ هَجَرَنِي بِالْبُرِّ، وَأُثِيبَ مَنْ حَرَمَنِي بِالْبُدْلِ، وَأُكَافَى مَنْ قَطَعَنِي بِالصَّلَةِ، وَأُخَالِفَ مَنْ اغْتَابَنِي إِلَى حُسْنِ الذِّكْرِ، وَأَنْ أَشْكُرَ الْحَسَنَةَ، وَأُعْطِيَ عَنِ السَّيِّئَةِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَحَلِّئِي بِحَلِيَّةِ الصَّالِحِينَ، وَأَلْبِسْنِي زِينَةَ الْمُتَّقِينَ، فِي بَسْطِ الْعَيْدِ، وَكَظْمِ الْغَيْظِ، وَإِطْفَاءِ النَّائِرَةِ، وَضَمِّ أَهْلِ الْفِرْقَةِ، وَإِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ، وَإِفْشَاءِ الْعَارِفِ، وَسِتْرِ الْعَائِيَةِ، وَلِينِ الْعَرِيكَةِ، وَخَفْضِ الْجَنَاحِ، وَحُسْنِ السَّيْرِ، وَسُكُونِ الرِّيحِ، وَطِيبِ الْمُخَالَفَةِ، وَالسَّبْقِ إِلَى

ص: ۳۰۰

الْفَضِيلَةَ، وَإِنَارِ التَّفَضُّلِ، وَتَرْكِ التَّعْيِيرِ وَالْأَفْضَالِ عَلَى غَيْرِ الْمُسْتَحَقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَإِنْ عَزَّ (۱)، وَاسْتِثْقَالِ الْخَيْرِ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي (۲)

(، وَأَكْمَلْ ذَلِكَ لِي بِدَوَامِ الطَّاعِيَةِ وَلُزُومِ الْجَمَاعَةِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدْعِ، وَمُسْتَعْمِلِي الرَّأْيِ الْمُخْتَرَعِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ إِذَا كَبُرْتُ، وَأَقْوَى قُوَّتِكَ فِيَّ إِذَا نَصَبْتُ، وَلَمَّا تَبَتَّلْتَنِي بِالْكَسِيلِ عَنْ عِبَادَتِكَ، وَلَا الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَلَا بِالْتَّعَرُّضِ لِخِلَافِ مَحَبَّتِكَ، وَلَا مُجَامَعَةٍ مِنْ تَفَرُّقِ عَنكَ، وَلَا مُفَارَقَةٍ مِنْ

۱- وَالصُّمْتُ عَنِ الْبَاطِلِ وَإِنْ نَفَع: نسخه

۲- وَاسْتِثْقَالِ الشَّرِّ وَإِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي: نسخه.

ص: ۳۰۱

اجْتَمَعَ إِلَيْكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أُصُولُ بِمَكَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ، وَأَسْأَلُكَ عِنْدَ الْحَاجَةِ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ عِنْدَ الْمَسْكِئَةِ، وَلَا تَفْتِنِي بِالْأَسْبِغَانِ
بِعَيْرِكَ إِذَا اضْطُرَرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ بِسُؤَالِ غَيْرِكَ إِذَا افْتَقَرْتُ، وَلَا بِالْتَضَرُّعِ إِلَى مَنْ دُونِكَ إِذَا رَهَبْتُ، فَأَسْئَلُكَ بِذَلِكَ خِذْلَانِكَ
وَمَنْعَكَ وَإِعْرَاضَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِي رُوعِي مِنَ التَّمَنِّيِّ وَالنَّظْنِيِّ وَالْحَسَدِ ذِكْرًا لِعَظَمَتِكَ، وَتَفَكُّرًا فِي
قُدْرَتِكَ، وَتَدْبِيرًا عَلَى عَدُوِّكَ، وَمَا أُجْرَى عَلَى لِسَانِي مِنْ لَفْظَةٍ فُحْشٍ أَوْ هَجْرٍ أَوْ شَمِّ عَرَضٍ، أَوْ شَهَادَةٍ بَاطِلٍ، أَوْ اغْتِيَابٍ مُؤْمِنٍ غَائِبٍ،
أَوْ سَبِّ حَاضِرٍ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ،

ص: ۳۰۲

نُطْقًا بِالْحَمْدِ لَكَ، وَإِعْرَاقًا فِي الثَّنَاءِ عَلَيْكَ، وَذَهَابًا فِي تَمْجِيدِكَ، وَشُكْرًا لِنِعْمَتِكَ، وَاعْتِرَافًا بِإِحْسَانِكَ، وَإِحْصَاءً لِمَنِّكَ. اللَّهُمَّ صَيِّلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلِمَا أُظْلِمَنَّا وَأَنْتَ مُطِيقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّي، وَلِمَا أُظْلِمَنَّا وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى الْقَبْضِ مِنِّي، وَلَا أَضِلُّنَّ وَقَدْ أَمَكَّنْتَنِي هِدَايَتِي، وَلَا أَفْتَقِرَنَّ وَمَنْ عِنْدَكَ وَسْجِي، وَلِمَا أُطْعِمَنَّا وَمِنْ عِنْدِكَ وَجِدِي. اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَعَلْتَنِي، وَإِلَى عَفْوِكَ قَصَيْدْتَنِي، وَإِلَى تَجَاوُزِكَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِكَ وَثَقْتُ، وَلَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَلَا فِي عَمَلِي مَا اسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوَكَ، وَمَا لِي بَعْدَ أَنْ حَكَمْتَ عَلَيَّ نَفْسِي إِلَّا فَضْلُكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلِهِ

ص: ۳۰۳

وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ وَأَنْطِقْنِي بِالْهُدَى، وَالْهَمْنِي التَّقْوَى، وَوَفِّقْنِي لِلَّتِي هِيَ أَرْكَى، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا هُوَ أَرْضَى. اللَّهُمَّ اسئلكَ بِي الطَّرِيقَةَ
 الْمَثَلَى، وَاجْعَلْنِي عَلَى مِلَّتِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَمَتَّعْنِي بِالْاِقْتِصَادِ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ السَّادِ، وَمِنْ أَدِلَّةِ الرَّشَادِ،
 وَمِنْ صِيَةِ الْحَيِّ الْعِبَادِ، وَارْزُقْنِي فَوْزَ الْمَعَادِ، وَسَيِّئَةَ الْمَرَضَادِ. اللَّهُمَّ خُذْ لِنَفْسِكَ مِنْ نَفْسِي مَا يُخَلِّصُهَا، وَأَبْقِ لِنَفْسِي مِنْ نَفْسِي مَا
 يُصَلِّحُهَا، فَإِنَّ نَفْسِي هَالِكَةٌ أَوْ تَعْصِمُهَا. اللَّهُمَّ أَنْتَ عَدَّتِي إِنْ حَزَنْتُ، وَأَنْتَ مُتَّجِعِي إِنْ حُرِمْتُ، وَبِكَ اسْتِغَاثَتِي إِنْ كَرِهْتُ، وَعِنْدَكَ مِمَّا
 فَاتَ خَلْفٌ، وَلِمَا فَسَدَ

ص: ۳۰۴

صَلَّاحٌ، وَفِيمَا أَنْكَرْتَ تَغْيِيرٌ، فَاْمُنُّنْ عَلَيَّ قَبْلَ الْبَلَاءِ بِالْعَافِيَةِ، وَقَبْلَ الطَّلَبِ بِالْجِدَّةِ، وَقَبْلَ الضَّلَالِ بِالرَّشَادِ، وَأَكْفِنِي مَوْوَنَةَ مَعْرَةَ الْعِبَادِ، وَهَبْ لِي أَمْنًا يَوْمَ الْمَعَادِ، وَآمِنِحْنِي حُسْنَ الْأَرْشَادِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَدْرَأْ عَنِّي بِلُطْفِكَ، وَأَعِزَّنِي بِبِرِّكَ، وَأَصِيلِحْنِي بِكَرَمِكَ، وَدَاوِنِي بِصِفَةِ نِعَمِكَ، وَأَظْلِنِي فِي ذِرَاكَ، وَجَلِّلْنِي بِرِضَاكَ، وَوَفِّقْنِي إِذَا اشْتَكَلْتُ عَلَى الْأُمُورِ لِأَهْدَاها، وَإِذَا تَشَابَهَتِ الْأَعْمَالُ لِأَرْكَاهَا، وَإِذَا تَنَاقَضَتِ الْمَلَلُ لِأَرْضَاهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَوَجَّحْنِي بِالْكَفَايَةِ، وَسَمِّنِي حُسْنَ الْوَلَايَةِ، وَهَبْ لِي صِدْقَ الْهَدَايَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالسَّعَةِ، وَآمِنِحْنِي حُسْنَ

ص: ۳۰۵

الدَّعِيَّةِ، وَلَا تَجْعَلْ عَيْشِي كَدًّا كَدًّا، وَلَا تَرُدَّ دُعَائِي عَلَيَّ رَدًّا، فَإِنِّي لَا أَجْعَلُ لَكَ ضِيْدًا، وَلَا أَدْعُو مَعَكَ نِدًّا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ
 وَامْنَعْنِي مِنَ السَّرَفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِي مِنَ التَّلْفِ، وَوَفِّ مَلَكَتِي بِالْبَرَكَاهِ فِيهِ، وَأَصِبْ بِي سَبِيلَ الْهِدَايَةِ لِلْبِرِّ فِيمَا أَنْفَقُ مِنْهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ
 مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَاكْفِنِي مَوْنَهُ الْاِكْتِسَابِ، وَارْزُقْنِي مِنْ غَيْرِ اِحْتِسَابِ، فَلَمَّا اشْتَغَلْتُ عَنْ عِبَادَتِكَ بِالطَّلَبِ، وَلَا اِحْتِمَلِ إِضْيَرَّ تَبَعَاتِ الْمَكْسَبِ.
 اللَّهُمَّ فَاطِنِي (۱) بِقُدْرَتِكَ مَا أَطْلُبُ، وَأَجْزِنِي بِعِزَّتِكَ مِمَّا أَرْهَبُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَصُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ،

۱- فَاطِنِي: مطلوب مرا عطا کن.

ص: ۳۰۶

وَلَا تَبْتَدِلْ جَاهِي بِالْأَقْتَارِ، فَاسْتَرْزِقْ أَهْلَ رِزْقِكَ، وَأَسْتَعِطِي شَرَارَ خَلْقِكَ، فَأَفْتِنَ بِحَمِيدٍ مِّنْ أَعْطَانِي، وَأُبْتَلِي بِدَمِّ مَنْ مَنَعَنِي، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيُّ الْأَعْطَاءِ وَالْمَنْعِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِي صِحَّةً فِي عِبَادَةِ، وَفَرَاغاً فِي زَهَادَةٍ، وَعِلْماً فِي اسْتِعْمَالِ، وَوَرَعاً فِي إِجْمَالِ. اللَّهُمَّ اخْتِمْ بَعْفُوكَ أَجَلِي، وَحَقِّقْ فِي رَجَاءِ رَحْمَتِكَ أَمَلِي، وَسَيِّئِلْ إِلَى بُلُوغِ رِضَاكَ سُبُلِي، وَحَسِّنْ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِي عَمَلِي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَبَهَّنِي لِذِكْرِكَ فِي أَوْقَاتِ الْغَفْلَةِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ فِي أَيَّامِ الْمُهَلَّةِ، وَأَنْهَجْ لِي إِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلاً سَهْلاً، أَكْمِلْ لِي بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا

ص: ۳۰۷

وَالْآخِرَةُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَهُ، وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنِي بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ (۱).

مناجات امیر المؤمنین (ع) در مسجد کوفه

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْإِمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بُنُونَ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ، وَأَسْأَلُكَ الْإِمَانَ يَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا، وَأَسْأَلُكَ الْإِمَانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ

۱- صحیفه سجادیه جامعه: ۱۱۰-۱۱۶، شماره ۵۵.

ص: ۳۰۸

بِالنَّوَصِي وَالْأَقْدَامِ، وَاسْأَلْكَ الْإِمَانَ يَوْمَ لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ، وَاسْأَلْكَ الْإِمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ، وَاسْأَلْكَ الْإِمَانَ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ، وَاسْأَلْكَ الْإِمَانَ يَوْمَ يَفْرُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَآبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ، وَاسْأَلْكَ الْإِمَانَ يَوْمَ يَوَدُّ الْمَجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّهَا لَظَى نَزَاعِيَهُ لِلشَّوَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَوْلَى وَأَنَا الْعَبْدُ وَهَلْ يَزْحَمُ الْعَبْدُ إِلَّا الْمَوْلَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَالِكُ وَأَنَا

ص: ۳۰۹

الْمَمْلُوكُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ إِلَّا الْمَالِكُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَأَنَا الدَّلِيلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الدَّلِيلَ إِلَّا الْعَزِيزُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلَّا الْخَالِقُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَظِيمُ وَأَنَا الْحَقِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيرَ إِلَّا الْعَظِيمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَأَنَا الضَّعِيفُ وَهَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيفَ إِلَّا الْقَوِيُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَأَنَا الْفَقِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيرَ إِلَّا الْغَنِيُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعْطَى وَأَنَا السَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ إِلَّا الْمُعْطَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْحَيُّ وَأَنَا الْمَيِّتُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ إِلَّا الْحَيُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْبَاقِي وَأَنَا الْفَانِي وَهَلْ يَرْحَمُ

ص: ۳۱۰

الْفَانِي أَلَّا الْبَاقِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَأَنَا الزَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ أَلَّا الدَّائِمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ
 يَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ أَلَّا الرَّازِقُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْجَوَادُ وَأَنَا الْبَخِيلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيلَ أَلَّا الْجَوَادُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعَافَى وَأَنَا
 الْمُتَبَتَّلِي وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُتَبَتَّلِي أَلَّا الْمُعَافَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْكَبِيرُ وَأَنَا الصَّغِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الصَّغِيرَ أَلَّا الْكَبِيرُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ
 الْهَادِي وَأَنَا الضَّالُّ وَهَلْ يَرْحَمُ الضَّالَّ أَلَّا الْهَادِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَأَنَا الْمَرْحُومُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْحُومَ أَلَّا الرَّحْمَنُ، مَوْلَايَ
 يَا مَوْلَايَ أَنْتَ السُّلْطَانُ وَأَنَا الْمُتَمَتِّحُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُتَمَتِّحَ أَلَّا السُّلْطَانَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ

ص: ۳۱۱

الدَّلِيلُ وَأَنَا الْمُتَحَيِّرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُتَحَيِّرَ إِلَّا الدَّلِيلُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَفُورُ وَأَنَا الْمُدْنِبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُدْنِبَ إِلَّا الْعَفُورُ، مَوْلَايَ يَا
مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَالِبُ وَأَنَا الْمَغْلُوبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ إِلَّا الْغَالِبُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّبُّ وَأَنَا الْمَرْبُوبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ إِلَّا
الرَّبُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُتَكَبِّرُ وَأَنَا الْخَاشِعُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْخَاشِعَ إِلَّا الْمُتَكَبِّرُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ، وَارْضَ عَنِّي
بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَفَضْلِكَ يَا ذَا الْجُودِ وَالْإِحْسَانِ وَالطَّوْلِ وَالْأَمْتِنَانِ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ص: ۳۱۲

دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه

(دعای والدین)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ، وَأَخْصِصْهُمْ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَسَلَامِكَ، وَأَخْصِصِ
 اللَّهُمَّ وَالِدَتِي بِالْكَرَامَةِ لِمَدِيكَ، وَالصَّلَاةِ مِنْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاللَّهُمَّ عَلِّمْنِي عِلْمَ مَا يَجِبُ لِهَمَّا عَلَيَّ إِلَهُمَا،
 وَاجْمَعْ لِي عِلْمَ ذَاتِكَ كُلَّهُ تَمَامًا، ثُمَّ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تُلْهِمُنِي مِنْهُ، وَوَفِّقْنِي لِلتُّفُؤْدِ فِيمَا تُبْصِرُنِي مِنْ عِلْمِهِ، حَتَّى لَا يَفُوتَنِي اسْتِعْمَالُ شَيْءٍ
 عِلْمْتَيْهِ، وَلَا تَثْقُلَ أَرْكَانِي عَنِ الْحُفُوفِ فِيمَا أَلْهَمْتَنِيهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، كَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

ص: ۳۱۳

كَمَا أُوجِبَتْ لَنَا الْحَقُّ عَلَى الْخَلْقِ بِسَبَبِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَهَابُهُمَا هَيِّبَةً السُّلْطَانِ الْعُسُوفِ، وَأَبْرُهُمَا بِرَّ الْأُمِّ الرَّؤُوفِ، وَاجْعَلْ طَاعَتِي لَوَالِدَيَّ وَبِرِّي بِهِمَا أَفْرًا لِعَيْنِي مِنْ رَقْدِهِ الْوَسَيْنَانِ، وَأَتْلَجَ لَصِيدِي مِنْ شَرِّبُهُ الظَّمَانِ، حَتَّى أُوْثِرَ عَلَى هَوَايَ هَوَاهُمَا وَأَقْدَمَ عَلَى رِضَايَ رِضَاهُمَا وَأَسْدَيْتَ كَثِيرَ بَرِّهِمَا بِي وَإِنْ قَلَّ، وَأَسْدَيْتَ بَرِّي بِهِمَا وَإِنْ كَثُرَ. اللَّهُمَّ خَفِّضْ لَهُمَا صَوْتِي، وَأَطِبْ لَهُمَا كَلَامِي، وَأَلِنْ لَهُمَا عَرِيكَتِي، وَأَعْطِفْ عَلَيْهِمَا قَلْبِي، وَصَيِّرْ بِيَهُمَا رَفِيقًا، وَعَلَيْهِمَا شَفِيقًا. اللَّهُمَّ اشْكُرْ لَهُمَا تَرْبِيَّتِي وَأَثْبُهُمَا عَلَيَّ تَكْرِمَتِي، وَاحْفَظْ لَهُمَا مَا حَفِظَاهُ مِنِّي فِي صَغَرِي. اللَّهُمَّ وَمَا مَسَّهُمَا مِنِّي مِنْ أَدَى، أَوْ خَلَصَ إِلَيْهِمَا عَنِّي مِنْ مَكْرُوهِ، أَوْ ضَاعَ

ص: ۳۱۴

قَبَلِي لَهْمَا مِنْ حَقٍّ فَاجْعَلُهُ حِطَّةً لِدُنُوبِهِمَا، وَعُلُوءًا فِي دَرَجَاتِهِمَا، وَزِيَادَةً فِي حَسَنَاتِهِمَا، يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ بِأَضْعَافِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ. اَللّٰهُمَّ وَمَا تَعَدَّيَا عَلَيَّ فِيهِ مِنْ قَوْلٍ، اَوْ اَسْرِفًا عَلَيَّ فِيْهِ مِنْ فِعْلٍ، اَوْ ضَعِيْعًا لِيْ مِنْ حَقٍّ، اَوْ قَصْرًا بِيْ عَنْهُ مِنْ وَاجِبٍ فَقَدْ وَهَبْتَهُ وَجِدْتُ بِهِ عَلَيَّهِمَا، وَرَغَبْتُ اِلَيْكَ فِي وَضْعِ تَبَعْتِهِ عَنْهُمَا، فَاِنِّيْ لَا اَتِهْمُهُمَا عَلَيَّ نَفْسِيْ، وَلَا اَسْتَبِيْطُهُمَا فِي بَرِيْ، وَلَا اَكْرَهُ مَا تَوَلَّيْتُ مِنْ اَمْرِيْ، يَا رَبَّ فَهْمَا اَوْجِبْ حَقًّا عَلَيَّ، وَاَقْدِمْ اِحْسَانًا اِلَيَّْ، وَاَعْظَمْ مِنْهُ لِمَدِيْ مِنْ اَنْ اَقَاصَهُمَا بِعَدَلٍ، اَوْ اَجَازِيَهُمَا عَلَيَّ مِثْلَ، اَيْنَ اِذَا يَا اِلٰهِيْ طُوْلُ شُغْلِهِمَا بَتْرَبِيْتِيْ؟ وَاَيْنَ شِدَّةُ تَعَبِهِمَا فِي حِرَاسَتِيْ؟ وَاَيْنَ اِفْتَارُهُمَا عَلَيَّ اَنْفُسِهِمَا لِلتَّوَسُّعِ عَلَيَّ؟ هَيِّئْ لِيْ مَا

ص: ۳۱۵

يَسِّرْ تَوْفِيَانِي مَنِّي حَقَّهُمَا، وَلَا ادْرِكْ مَا يَجِبُ عَلَيَّ لَهُمَا، وَلَا أَنَا بِقَاضٍ وَظِيْمَةٌ خِدْمَتِهِمَا. فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَأَعِنِّي يَا خَيْرَ مَنْ اسْتُعِينَ بِهِ، وَوَقِّفْنِي يَا أَهْدَى مَنْ رُغِبَ إِلَيْهِ، وَلَا تَجْعَلْنِي فِي أَهْلِ الْعُقُوقِ لِلآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، وَاخْصُصْ أَبَوَيَّ بِأَفْضَلِ مَا خَصَّصْتَ بِهِ آبَاءَ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَامَّهَاتِهِمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اَللّٰهُمَّ لَا تُنْسِنِي ذِكْرَهُمَا فِي أَدْبَارِ صِلَمَاتِي، وَفِي أَنَا مِنْ آنَاءِ لَيْلِي، وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ نَهَارِي. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِي بِدُعَائِي لَهُمَا، وَاغْفِرْ لَهُمَا بِيْرِهِمَا بِيْ مَغْفِرَةً حَتْمًا، وَارْضَ عَنْهُمَا بِشَفَاعَتِي لَهُمَا رِضًى عَزْمًا، وَبَلِّغُهُمَا

ص: ۳۱۶

بِالْكَرَامَةِ مَوَاطِنَ السَّلَامَةِ. اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا، حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَالْمَنِّ الْقَدِيمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

دعای چهل و هشتم

(دعای روز عید قربان)

اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ مُبَارَكٌ مَيْمُونٌ، وَالْمُسْلِمُونَ فِيهِ مُجْتَمِعُونَ فِي أَقْطَارِ أَرْضِكَ، يَشْهَدُ السَّائِلُ مِنْهُمْ وَالطَّالِبُ وَالرَّاعِبُ وَالرَّاهِبُ، وَأَنْتَ النَّاطِرُ فِي حَوَائِجِهِمْ، فَاسْأَلْكَ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَهَوَانِ مَا سَأَلْتُكَ عَلَيْكَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَأَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا بِأَنَّ لَكَ

ص: ۳۱۷

الْمُلْكِ، وَلِسْكَ الْحَمْدِ، لَمَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ، ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَدْبَعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، مَهْمَا قَسَمْتَ بَيْنَ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ، مِنْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ بَرَكَهٍ أَوْ هُدًى، أَوْ عَمَلٍ بِطَاعَتِكَ، أَوْ خَيْرٍ تَمُنُّ بِهِ عَلَيْهِمْ، تَهْدِيهِمْ بِهِ إِلَيْكَ، أَوْ تَرْفَعُ لَهُمْ عِنْدَكَ دَرَجَةً، أَوْ تُعْطِيَهُمْ بِهِ خَيْرًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، أَنْ تُؤَفِّرَ حَظِّي وَنَصِيبي مِنْهُ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَحَبِيبِكَ وَصِفْوَتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ الْأَبْرَارِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ، صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَأَنْ تُشْرِكَنَا فِي صَلَاحٍ مَنْ دَعَاكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ

ص: ۳۱۸

عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَلَهُمْ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَعَمَّدْتُ بِحَاجَتِي، وَبِكَ أَنْزَلْتَ الْيَوْمَ فَقْرِي وَفَاقَتِي وَمَسْئَلَتِي، وَإِنِّي بِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْثَقُ مِنِّي بِعَمَلِي، وَلَمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَتَوَلَّ قَضَاءَ كُلِّ حَاجَةٍ هِيَ لِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيْهَا، وَتَيَسِّرْ ذَلِكَ عَلَيَّ، وَبِفَقْرِي إِلَيْكَ، وَغِنَاكَ عَنِّي؛ فَإِنِّي لَمْ أَصِبْ خَيْرًا قَطُّ إِلَّا مِنْكَ، وَلَمْ يَصْرِفْ عَنِّي سُوءًا قَطُّ إِلَّا بِغَيْرِكَ، وَلَا أَرْجُو لِأَمْرِ آخِرَتِي وَدُنْيَايَ سِوَاكَ. اللَّهُمَّ مِنْ تَهَيُّأً وَتَعَبُّأً، وَأَعِيدْ وَاسْتَعِدَّ، لَوْفَادَةَ إِلَى مَخْلُوقٍ، رَجَاءَ رَفْدِهِ وَنَوَافِلِهِ، وَطَلَبَ نَيْلِهِ وَجَائِزَتِهِ، فَإِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ كَانَتِ الْيَوْمَ تَهَيُّئِي وَتَعَبُّئِي، وَإِعْدَادِي

ص: ۳۱۹

وَاسْتَعْدَادِي، رَجَاءَ عَفْوِكَ وَرَفْدِكَ، وَطَلِبِ نَيْلِكَ وَجَائِزَتِكَ. اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَلَا تُحَيِّبِ الْيَوْمَ ذَلِيكَ مِنْ رَجَائِي، يَا مَنْ لَا يُخْفِيهِ سَائِلٌ، وَلَا يَنْقُضُهُ نَائِلٌ، فَإِنِّي لَمْ آتِكَ ثِقَةً مِّنِّي بِعَمَلِ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ، وَلَا شَفَاعَةَ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ إِلَّا شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ سَلَامُكَ، أَتَيْتُكَ مُتِرًا بِالْجُرْمِ وَالْإِسَاءَةِ إِلَى نَفْسِي، أَتَيْتُكَ أَرْجُو عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عَفَوْتَ بِهِ عَنِ الْخَاطِئِينَ ثُمَّ لَمْ يَمْنَعَكَ طَوْلُ عُكُوفِهِمْ عَلَى عَظِيمِ الْجُرْمِ، أَنْ عُدْتَ عَلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ. فَيَا مَنْ رَحْمَتُهُ وَسِعَتْهُ، وَعَفْوُهُ عَظِيمٌ، يَا عَظِيمٌ يَا عَظِيمٌ، يَا كَرِيمٌ يَا كَرِيمٌ، صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعُدْ عَلٰى بِرَحْمَتِكَ، وَتَعَطَّفْ عَلٰى بِفَضْلِكَ،

ص: ۳۲۰

وَتَوَسَّعَ عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ. اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْمَقَامَ لِخُلَفَائِكَ وَأَصِيفِيَّاتِكَ وَمَوَاضِعِ أَمْنَائِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ الَّتِي اخْتَصَصْتَهُمْ بِهَا، قَدِ ابْتَرُوهَا وَأَنْتَ الْمُقَدِّرُ لِدَلِّكَ، لَا يُعَالَبُ أَمْرُكَ، وَلَا يُجَاوَزُ الْمُحْتَمُومُ مِنْ تَدْبِيرِكَ، كَيْفَ شِئْتُمْ وَأَنْتَ شِئْتُمْ، وَلَمَّا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ، غَيْرُ مَتَّهِمٍ عَلَيَّ خَلْقِكَ، وَلَا لِإِزَادَتِكَ، حَيْثُ عِيَادَ صِفْوَتِكَ وَخُلَفَاؤُكَ مَغْلُوبِينَ مَقْهُورِينَ مُبْتَرِّينَ، يَرُونَ حُكْمَكَ مُبَدَّلًا، وَكِتَابَكَ مَنبُودًا، وَفَرَائضَكَ مُحَرَّفَةً عَنْ جِهَاتِ أَشْرَاعِكَ، وَسِينَنَ نَبِيِّكَ مَثْرُوكَةً. اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَمَنْ رَضِيَ بِفِعَالِهِمْ، وَأَشْيَاعِهِمْ، وَأَتْبَاعَهُمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَآلِ مُحَمَّدٍ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، كَصَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ

ص: ۳۲۱

وَتَحِيَّاتِكَ عَلَيَّ أَضِي فَيَأْتِيكَ؛ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَعَجَلِ الْفَرْجِ وَالرَّوْحِ وَالنُّصَيْرَةَ وَالتَّمَكِينَ وَالتَّأْيِيدَ لَهُمْ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنِي مِّنْ أَهْلِ
 التَّوْحِيدِ وَالْإِيمَانِ بِكَ، وَالتَّضَيِّعِ بِرِسُولِكَ، وَالْإِنَّمَةِ الَّذِينَ حَمَمَتْ طَاعَتَهُمْ مِّمَّنْ يَجْرِي ذَلِكُ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ
 لَيْسَ يَرُدُّ غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ، وَلَا يَرُدُّ سَخَطَكَ إِلَّا عَفْوُكَ، وَلَا يُجِيرُ مِنْ عِقَابِكَ إِلَّا رَحْمَتُكَ، وَلَا يُنَجِّنِي مِنْكَ إِلَّا التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ وَبَيْنَ
 يَدَيْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَهَبْ لَنَا يَا إِلَهِي مِنْ لَدُنْكَ فَرَجًا بِالقُدْرَةِ الَّتِي بِهَا تُحْيِي أَمْوَاتَ الْعِبَادِ، وَبِهَا تَنْشُرُ مَيِّتَ الْبِلَادِ،
 وَلَا تُهْلِكُنِي يَا إِلَهِي غَمًّا حَتَّى تَسْتَجِيبَ لِي، وَتُعَرِّفَنِي الْإِجَابَةَ فِي دُعَائِي، وَأَذِقْنِي طَعْمَ

ص: ۳۲۲

الْعَافِيَهُ إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي، وَلَا تُشْجِمْتِ بِي عِدْوِي، وَلَا تُمْكِنُهُ مِنِّي عُنُوقِي، وَلَا تَسْلُطْهُ عَلَيَّ. إِلَهِي إِنَّ رَفَعْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يَضَعُنِي، وَإِنْ
 وَضَعْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي، وَإِنْ أَكْرَمْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يُهِينُنِي، وَإِنْ أَهَنْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يُكْرِمُنِي، وَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي
 يَرْحَمُنِي، وَإِنْ أَهْلَكْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يَعْرِضُ لَكَ فِي عِبْدِكَ أَوْ يَسْأَلُكَ عَنْ أَمْرِهِ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ، وَلَا فِي
 نِقْمَتِكَ عَجَلَةٌ، وَإِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفُوتَ، وَإِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ، وَقَدْ تَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي عَنْ ذَلِكَ عُلُوًّا كَبِيرًا. اللَّهُمَّ صَلِّ
 عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَلَا تَجْعَلْنِي لِلْبَلَاءِ غَرَضًا، وَلَا لِنِقْمَتِكَ نَصَبًا، وَمَهْلَنِي، وَنَفْسِنِي، وَأَقْلِنِي عَثْرَتِي، وَلَا تَبْتَلِنِي

ص: ۳۲۳

بِإِثْمِ عَلِيٍّ أَوْ بِإِثْمِ آلِهِ، فَقَدْ تَرَى ضَعْفِي وَقَلَّةَ حِيلَتِي وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ، أَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ الْيَوْمَ مِنْ غَضَبِكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَعِزَّنِي،
 وَأَسْأَلُكَ الْيَوْمَ مِنْ سَخَطِكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَجِرْنِي، وَأَسْأَلُكَ أَمْنًا مِنْ عَذَابِكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَمِّنِّي،
 وَأَسْأَلُكَ تَهْدِيَّتَكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاهْدِنِي، وَأَسْتَنْصِرُكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْصِرْنِي، وَأَسْتَرْحِمُكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 وَأَرْحَمْنِي، وَأَسْأَلُكَ تَكْفِيَّتَكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْفِنِي، وَأَسْتَرْزُقُكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِي، وَأَسْأَلُكَ تَعِينَكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَآلِهِ وَأَعِنِّي، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي، وَأَسْتَغْصِمُكَ فَصَلِّ عَلَى

ص: ۳۲۴

مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَاعَصِمْنِي؛ فَإِنِّي لَنْ أَعُودَ لِشَيْءٍ كَرِهْتَهُ مِنِّي إِنْ شِئْتَ ذَلِكَ، يَا رَبُّ يَا رَبُّ، يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلِهِ، وَاسْتَجِبْ لِي جَمِيعَ مَا سَأَلْتُكَ، وَطَلَبْتُ إِلَيْكَ وَرَغَبْتُ فِيهِ إِلَيْكَ، وَأَرَدُهُ، وَقَدَّرُهُ، وَأَقْضِهِ، وَأَمُضِهِ، وَخِرْ لِي فِيمَا تَقْضِي مِنْهُ، وَبَارِكْ لِي فِي ذَلِكَ، وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ بِهِ، وَأَسْأَلُكَ بِمَا تُعْطِينِي مِنْهُ، وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ وَسَعِهِ مَا عِنْدَكَ، فَإِنَّكَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ. وَصِلْ ذَلِكَ بِخَيْرِ الْآخِرَةِ وَنَعِيمِهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. [ثُمَّ تَدْعُو بِمَا بَدَأَ لَكَ وَتُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَلْفَ مَرَّةٍ. هَكَذَا كَانَ يَفْعَلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ].

از مفاتیح

ص: ۳۲۵

منابع

- * قرآن کریم
- * مفاتیح الجنان / شیخ عباس قمی
- * نهج البلاغه / امام علی (ع)
- * صحیفه سجادیه / امام سجاد (ع)
- * بحار الانوار / علامه مجلسی
- * میزان الحکمه / آیت الله محمد محمدی ری شهری
- * وسایل الشیعه / شیخ حرّ عاملی
- * اصول کافی / شیخ کلینی
- * صحیفه نور / امام خمینی (ره)
- * ادعیه و آداب حرمین / نشر مشعر
- * مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی (ره)
- * بایدها و نبایدها در سفر حج تمتع / نشر مشعر
- * کنگره سیاسی عبادی سفر حج (مجموعه سخنان و بیانیه‌های حضرت امام خمینی (ره))
- * الحج و العمره / آیت الله محمد محمدی ری شهری

ص: ۳۲۶

- * المراقبات / آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی
- * رساله لقاء الله / آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی
- * اسرار الصلوة / آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی
- * عطش / زندگی نامه حضرت آیت‌الله سیدعلی قاضی طباطبایی
- * اخلاق شُبر
- * سنن النبی / علامه طباطبایی
- * اخلاق معاشرت / حجت‌الاسلام جواد محدثی
- * آیین زندگی (اخلاق کاربردی) / احمد حسین شریفی
- * پند جاوید / آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی
- * شهاب شریعت / علی رفیعی (علامرودشتی)
- * فصلنامه میقات حج / شماره‌های ۳۰، ۳۱، ۳۵، ۳۶

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَشْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

